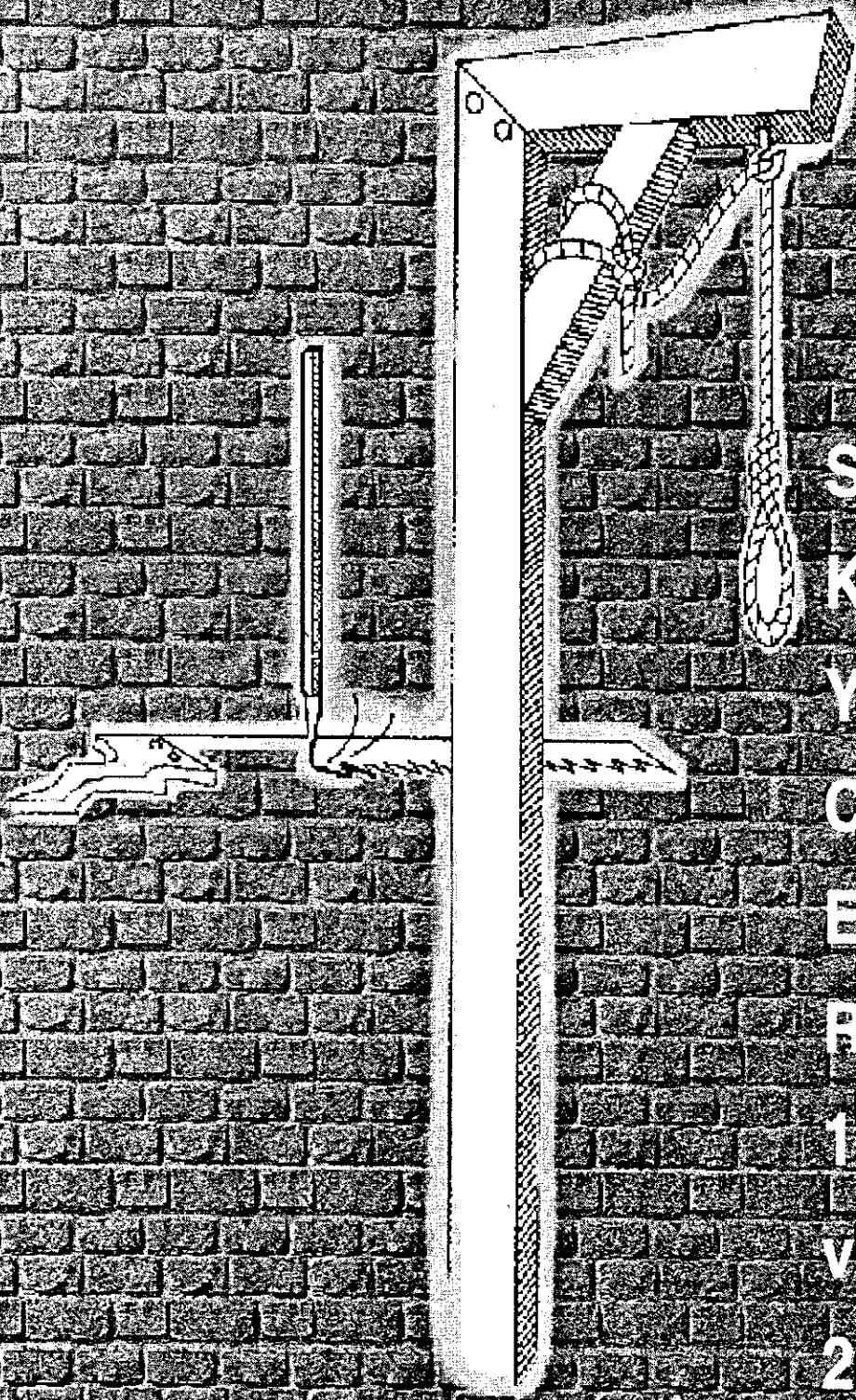

TBMM İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

SORUŞTURMA
KOVUŞTURMA
YARGILAMA
CEZA VE İNFAZI
ELAZIĞ
RAPORU

1998

ve

2000

**TBMM İNSAN HAKLARINI
İNCELEME KOMİSYONU
YAYINLARI**

12

Adres :

TBMM İnsan Haklarını İnceleme
Komisyonu
06543 Bakanlıklar-ANKARA

Tel :

(0.312) 420 54 33 - 34

Fax :

(0.312) 420 53 94

Web :

<http://www.tbmm.gov.tr>

e-mail:

inshkkom@tbmm.gov.tr

Dizgi :

Ercan DURDULAR

Kapak Karikatürü:

Mete GÖKTÜRK

Kapak Düzeni:

Cenk ÇINARBAŞ

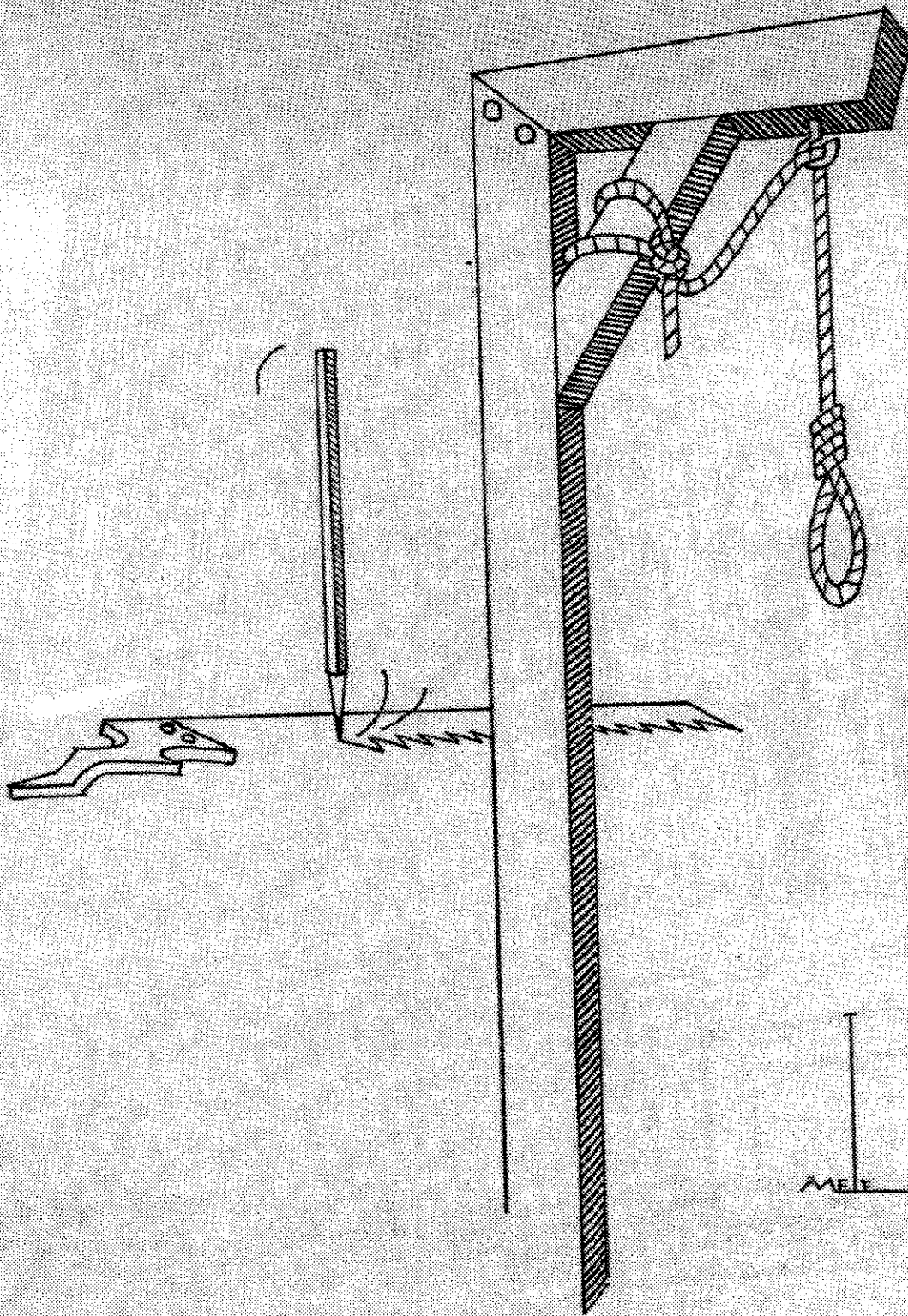
Baskı :

Başkent Üniversitesi Matbaası
Ankara, Mayıs 2000

Çalışma Raporunun dağıtımı
TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu tarafından yapılmaktadır.
İçindeki bilgiler kaynak gösterilerek kullanılabilir.

**SORUŞTURMA - KOVUŞTURMA, YARGILAMA, CEZA VE İNFAZI
ELAZIĞ RAPORU**

1998 ve 2000

Sn. Mete GÖKTÜRK'ün Karikatür Albümü'nden alınmıştır. Teşekkürler Sn. GÖKTÜRK.

SUNUŞ

Anayasamızın 2 nci Maddesi Cumhuriyetimizin niteliklerini "insan haklarına saygılı, demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti" şeklinde tanımlamıştır. Anayasamızın 81 inci Maddesi ise milletvekili andı ile milletvekilliğini bu ilkelere bağlılıkla koşullandırmıştır. TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonumuzun kuruluşunu düzenleyen 3686 sayılı Yasamız da bu amaç ve ilkeler doğrultusunda Türkiye'nin tercihinin bir yansımasıdır. Bu bağlamda demokrasinin, insan haklarının ve hukuk devletinin gereği ve geliştirilmesi için çalışmak, biz Komisyon üyesi milletvekillerinin temel görevi olduğu kadar milletvekilliğinin de vazgeçilmez şartıdır.

Komisyonumuz Soruşturma-Kovuşturma, Yargılama, Ceza ve İnfazı Sistemleri üzerindeki bu bir dizi çalışmasını özverili bir biçimde sürdürmüş ve hazırlanan raporlarla sonuçlandırmıştır. "SORUŞTURMA ve KOVUŞTURMA, YARGILAMA, CEZA ve İNFAZI ELAZIĞ RAPORU 1998 ve 2000" bu bir dizi çalışmanın basılan yedinci raporudur. Yaptığımız incelemelerle, hukuk devleti bilinci, içinde yasalardan alınan yetki kullanılarak demokratik rejimin en temel unsuru olan parlamentomuzun denetim işlevi yerine getirilmeye çalışılmıştır. Çalışma yönteminde ve raporlarda nesnel ölçütlere bağlı kalmaya, izleme sürecini uzun tutarak gelişmeleri de değerlendirme kapsamına almaya, devletimizin yıpratılmaması yönünde titiz davranmaya, ancak yaşadığımız sorunların da bilgiye dayalı olarak ortaya konulmasında açık ve dürüst olmaya özen gösterilmiştir.

Meclis Başkanımız Sayın Yıldırım AKBULUT, çalışmalarımıza ve raporlarımıza Meclisimizin en üst Makamı olarak sahip çıkmışlar, gereği hususunda her türlü destek için emir ve müsaadelerini esirgememişler ve bizleri onurlandırmışlardır. Komisyonumuz adına zatı alilerine saygılarımla şükranlarımızı arz ederim.

Soruşturma ve Kovuşturma, Yargılama, Ceza ve İnfazı Elazığ (1998 ve 2000) Raporunun hazırlanmasında büyük emekleri geçen, 1998 yılı Alt Komisyon üyelerimizden Malatya Milletvekili Sayın Yaşar CANBAY ile İstanbul Milletvekili Sayın Osman KILIÇ'a, Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Sayın İonna KUÇURADİ'ye, 2000 yılı çalışmalarımızda Alt Komisyonumuzda yer alan, çalışmalarından kıvanç duyduğum Manisa Milletvekili Sayın Hüseyin AKGÜL ile Malatya Milletvekili Sayın Yaşar CANBAY'a ve Alt Komisyon Heyetlerimizin diğer uzman ve teknik elemanlarına minnetimi ifade ederim.

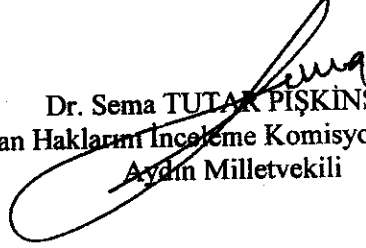
Raporu; insan haklarına saygının getirdiği özen ve üslup çerçevesinde, toplantılarımıza katılarak partiler üstü bir anlayışla inceleyen, uyumlu ve özverili çalışan, sonucu oybirliğiyle kabul eden Komisyonumuzun tüm üyelerine, rapora emeği geçen Komisyon sekreteryamıza ve Basımevi Müdürlüğümüze şükranlarımızı sunarım.

Raporumuz ile ilgili çalışmalar kapsamında ziyaret ettiğimiz tüm kurumlarımızın yetkilileri ile çalışanlarına, incelemelerimiz sırasındaki yardımları ile sağladıkları katkı ve gösterdikleri ilgi için Komisyonumuz adına teşekkür ederim. Ayrıca Elazığ Cezaevinde görüştüğümüz tüm hükümlü ve tutuklulara ---bizlere geleneksel konukseverlikleri ile ikram ettikleri çaylarını içerken bizlerle acılarını, kaygılarını, umut ve umutsuzluklarını hiç çekinmeden paylaştıkları için--- esenlik dileklerimizi ve teşekkürümüzü sunarım.

Bu süreçte bizleri arayarak katkılarını esirgemeyen, konulara duyarlı olan ve duyarlı olmaya davet eden pek çok değerli katkı sahibi ile raporun kamuoyuna mal edilmesine özen gösteren tüm basın ve medya kuruluşlarına Komisyonumuz adına teşekkür ederim.

Raporumuzun yayımlandığı tarihten itibaren gereğinin ve iyileştirmelerin yapılabilmesi için çözüme yönelik çabalar hususunda katkı sağlayacaklarından emin olduğumuz yasama, yürütme ve yargı organlarımıza, sivil kişi ve kuruluşlara şimdiden şükranlarımızı sunarım.

Belirtilen amaç ve ilkeler kapsamında hazırlanmasına çaba gösterdiğimiz "Soruşturma ve Kovuşturma, Yargılama, Ceza ve İnfazı Elazığ Raporu 1998 ve 2000" isimli Raporumuzu Türkiye'nin tanımlanan konulardaki tercihlerini ve kararlılığını yansıtabilmesi inancı ve umutlara yol olması temennisi ile saygılarımla sunarım. Haziran 2000

Dr. Sema TUTAR PIŞKİNSÜT
İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı
Aydın Milletvekili

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

I. RAPORUN HAZIRLANIŞI

- A. AMAÇ1
- B. YÖNTEM1

II. ELAZIĞ E TİPİ KAPALI CEZAEVİNDE YAPILAN İNCELEMELER3

A. CEZAEVİ İLGİLİLERİ İLE YAPILAN GÖRÜŞMELER3

- 1. 1998 YILINDA3
- 2. 2000 YILINDA4

B. İNFAZ MEMURLARI İLE YAPILAN GÖRÜŞMELER VE TALEPLERİ5

C. HÜKÜMLÜ VE TUTUKLULARLA KOĞUŞLARDA YAPILAN GÖRÜŞMELER6

1. ÇOCUK KOĞUŞUNDA YAPILAN GÖRÜŞMELER6

- 1.1. 1998 Yılında6
- 1.2. 2000 Yılında10

2. ADLİ KOĞUŞLARDAKİ MAHKUMLARLA YAPILAN GÖRÜŞMELER12

- 2.1. 1998 Yılında12
- 2.2. 2000 Yılında15

3. TERÖR KOĞUŞLARINDA MAHKUMLARLA YAPILAN GÖRÜŞMELER19

- 3.1. 1998 Yılında19
- 3.2. 2000 Yılında20
 - 3.2.1. Koğuşta20
 - 3.2.2. Müşahede En Alt Kat21

4. İTİRAFÇI KOĞUŞUNDA YAPILAN GÖRÜŞMELER23

- 4.1. 1998 Yılında23

5. TARAFSIZ KOĞUŞUNDA YAPILAN GÖRÜŞMELER24

- 5.1. 2000 Yılında24

6. MÜŞAHEDE HÜCRELERİNDE YAPILAN GÖRÜŞMELER24

- 6.1. 1998 Yılında24
- 6.2. 2000 Yılında25

D. HEYETİMİZİN CEZAEVİ KOŞULLARINA İLİŞKİN GÖZLEM VE SAPTAMALARI37

1. FİZİKSEL KOŞULLAR37

- 1.1. 1998 ve 2000 Yılında37
- 1.2. Müşahede Hücresi38
 - 1.2.1. 1998 Yılında38
 - 1.2.2. 2000 Yılında39

2. SAĞLIK SORUNLARI	42
2.1. 1998 ve 2000 Yılında	42
3. EĞİTİM VE ÇALIŞMA SORUNLARI	44
3.1. 1998 ve 2000 Yılında	44
4. TUTUKLULUK SÜRESİ	46
4.1. 1998 Yılında	46
4.2. 2000 Yılında	46
5. MUAMELE VE DENETİM SORUNLARI	46
5.1. Cezaevine Gelmeden Önceki Muamele Sorunları	46
5.2. Cezaevi İçi Muamele Sorunları	46
5.3. Cezaevi Denetimi ve İdari - Adli Takibat	48
III. ELAZIĞ EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜNDE YAPILAN İNCELEMELER	48
A. EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ BİNASINDAKİ İNCELEMELER	49
1. TEM ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	49
1.1. 1998 Yılında	49
1.2. 2000 Yılında	49
2. ASAYİŞ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	49
2.1. 1998 Yılında	49
2.2. 2000 Yılında	50
2.2.1. Teknik Büro Amirliği	51
2.2.2. Fiş ve Arşiv Büro Amirliği	51
2.2.2.1. 1998 Yılında	51
2.2.2.2. 2000 Yılında	52
B. GÖZALTI VE SORGU MEKANLARI	53
1. ASAYİŞ ŞUBESİNİN GÖZALTI VE SORGU MEKANLARI	53
1.1. 1998 Yılında	53
1.2. 2000 Yılında	54
2. ÖZEL HAREKAT ŞUBESİNDE YAPILAN İNCELEMELER	56
2.1. 1998 Yılında	56
2.2. 2000 Yılında	56
3. 1800 EVLERDEKİ TEM SORGU MEKANI VE SORGULAMA EKİBİ	57
3.1. 1998 Yılında	57
3.2. 2000 Yılında	58
4. MEHMET ALİ ÇAKIR POLİS KARAKOLU (MERKEZ KARAKOLU)	59
5. BAĞCELİEVLER KARAKOLU	60

IV. ELAZIĞ ADLİYESİNDEKİ İNCELEMELER	61
A. BAŞSAVCILIK 1998	61
B. BAŞSAVCILIK 2000	61
V. ADLİ TIP VE MAHKUM SAĞLIĞI İLE İLGİLİ İNCELEMELER	62
A. DEVLET HASTANESİNDE YAPILAN İNCELEMELER	62
1. 1998 YILINDA	62
2. 2000 YILINDA	64
B. RUH VE SİNİR HASTALIKLARI HASTANESİNDE YAPILAN İNCELEMELER	66
1. 1998 YILINDA	66
1.1. Mahkum Koğuşlarında	66
1.2. Elazığ Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi Ana Binasında	67
2. 2000 YILINDA	67
VI. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	68
A. SORUŞTURMA VE KOVUŞTURMA	69
B. YARGILAMA	70
C. CEZA VE İNFAZI	70
D. SONSÖZ	72
VII. EKLER	73
Ek 1. 10 Şubat 1998 Tarihli Komisyon Kararı	75
Ek 2. 22 Nisan 1998 Tarihli Başkanlık Divanı Kararı	79
Ek 3. 4 Mayıs 1998 Tarihli Başkanlık Oluru	83
Ek 4. 22 Şubat 2000 Tarihli Komisyon Kararı	87
Ek 5. 29 Mart 2000 Tarihli Başkanlık Oluru	91
Ek 6. 1998 Yılı Elazığ Soruşturma, Kovuşturma, Yargılama, Ceza ve İnfazı Sistemlerine İlişkin Alt Komisyon Heyetinin Çalışması ile İlgili TBMM Tutanakları	95
Ek 7. 2000 Yılı Elazığ Soruşturma, Kovuşturma, Yargılama, Ceza ve İnfazı Sistemlerine İlişkin Alt Komisyon Heyetinin Çalışması ile İlgili TBMM Tutanakları	97
Ek 8. 2000 Yılı Alt Komisyon Heyetinin Alt Komisyon Raporu Sunum Yazısı	99
Ek 9. Komisyon Raporunun Basım Onayı	103
Ek 10. Elazığ E Tipi Kapalı Cezaevi 01.01.1998 - 02.04.2000 Tarihleri Arasındaki Cezaevi içi Ölümünün Listesi	107
Ek 11. Elazığ E Tipi Kapalı Cezaevinde 01.01.1998 - 02.04.2000 Tarihleri Arasında Verilen Disiplin Cezaları	111
Ek 12. Gökhan Yılmaz'a Ait Elazığ Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi Muayene ve Teşhis Kaydı	121
Ek 13. Elazığ E Tipi Kapalı Cezaevinde Yürürlükte Olan Eğitim, Öğretim ve Sosyal Kültürel Faaliyet Raporu	125
Ek 14. Elazığ E Tipi Kapalı Cezaevinde Bulunan Bir Hükümlünün Yazdığı Şiir	131

I. RAPORUN HAZIRLANIŞI

A. AMAÇ

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun amacı, 5.12.1990 tarihinde kabul edilen 3686 sayılı Yasanın 1inci maddesinde "Dünyada ve ülkemizde insan haklarına saygı ve bu konudaki gelişmeleri izlemek suretiyle uygulamaların bu gelişmelere uyumunu sağlamak ve başvuruları incelemek" biçiminde tanımlanmıştır. İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, bu amaç doğrultusunda ve kendisine tanınan yetki kapsamında, 20'nci Dönem içinde 10 Şubat 1998 tarihinde yaptığı toplantıda; ceza infaz kurumlarında alan çalışması yapılması konusunda Komisyon Başkanlık Divanına yetki verilmesine, İnceleme Heyetinin Komisyon ve Heyet Başkanı Aydın Milletvekili Dr. Sema TUTAR PİŞKİNSÜT, İstanbul Milletvekili Osman KILIÇ, Malatya Milletvekili Yaşar CANBAY ve Diyarbakır Milletvekili Seyyit Haşim HAŞİMİ'den oluşmasına karar vermiştir (EK 1, EK 2)

Komisyon ve Heyet Başkanı Aydın Milletvekili Dr. Sema TUTAR PİŞKİNSÜT, Heyet Üyeleri İstanbul Milletvekili Osman KILIÇ ve Malatya Milletvekili Yaşar CANBAY 7-9 Mayıs 1998'de Elazığ E Tipi Kapalı Cezaevi, Emniyet Müdürlüğü, Cumhuriyet Başsavcılığı, Devlet Hastanesi ve Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde incelemelerde bulunmuşlardır. Çalışmaya Diyarbakır Milletvekili Seyyit Haşim HAŞİMİ katılamamıştır.

Komisyon, 21 inci Dönem içinde 22 Şubat 2000 tarihinde yaptığı toplantıda ceza infaz kurumlarında çalışmalar yapmak, daha önce yapılmış olan Alt Komisyon incelemelerini de rapor içinde değerlendirmek üzere Alt Komisyonlar kurulmasına karar vermiştir (EK 3). Bu karar doğrultusunda, Komisyon ve Heyet Başkanı Aydın Milletvekili Dr. Sema TUTAR PİŞKİNSÜT, Heyet Üyeleri Manisa Milletvekili Hüseyin AKGÜL ve Malatya Milletvekili Yaşar CANBAY ile uzman ve teknik elemanlardan oluşan bir Heyet Elazığ'da ikinci kez 2-4 Nisan 2000 tarihlerinde soruşturma-kovuşturma, yargılama, ceza ve infaz sistemleri ile ilgili incelemelerde bulunmuşlardır (EK 4).

Elazığ ilindeki Soruşturma-Kovuşturma, Yargılama, Ceza ve İnfazı ile ilgili her iki dönemi kapsayan inceleme ve değerlendirme çalışmaları, karşılaştırmalı olarak Komisyonun kuruluş ve Heyetlerin gönderiliş amaçlarına uygun şekilde yapılarak sonuçlandırılmış ve iki ayrı rapor olarak hazırlanmıştır.

B. YÖNTEM

Elazığ ilinde Elazığ Çocuk İslahevi ile Elazığ E Tipi Kapalı Cezaevine ayrı ayrı gidilerek önce görevlilerle, daha sonra cezaevlerindeki koğuşlar gezilerek hükümlü ve tutuklularla görüşülmüştür. Cezaevlerindeki tüm birimler ve koğuşlar gezilerek yerinde gözlemler yapılmıştır.

İslahevi ve cezaevinde bulunan hükümlü ve tutukluların, cezaevine gelmeden önce soruşturma ve kovuşturma sırasında yaşadıkları muameleler ile soruşturma ve kovuşturma uygula-

malarını incelemek ve değerlendirmek için Heyetimiz Elazığ İl Emniyet Müdürlüğü'nü ve birimlerini ziyaret etmiştir.

Yargı sürecinin işleyişini, hükümlü ve tutukluların bu süreçte karşılaştıkları sorunları saptamak için Elazığ Cumhuriyet Başsavcısı ile görüşmeler yapılmıştır.

Heyetimiz hükümlü ve tutukluların sağlık sorunlarının çözümünde karşılaşılan sorunları saptamak için ve TCK 46 ve 47. maddelerinde olmak üzere pek çok cezai ehliyet konusundaki heyet raporlarının verilebilmesi için gözlem durum tespiti ve heyet raporu verme işlemlerini yapan Elazığ Devlet Hastanesi ile Elazığ Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde incelemelerde bulunulmuş, mahkum koğuşları da gezilmiştir.

Çalışmaların tümü, TBMM'nin yeminli stenografları ve ses kayıt teknisyenleri tarafından Heyetin tüm üyelerinin ve inceleme sırasında hazır bulunan görevlilerin huzurunda kayda geçirilmiş ve resimlenmiştir. Daha sonra da Meclis Tutanak Müdürlüğü'nce çözümleri yaptırılarak inceleme tutanaklarında yer almaları sağlanmıştır.

Rapor içeriğinde (●) işareti ile sunulanlar konu ile ilgili ikinci şahısların beyanlarıdır. (►►) İşareti ile belirtilenler ise Heyetimizin tespitleridir.

Görüşülen hükümlü ve tutukluların tutanaklarda yer alan ad, soyadları kapatılmış olup, ad ve soyadlara sıra numarası verilmiş, sorgu tarihleri ile hükümlü ve tutukluların kimliklerine ilişkin bilgilerin olduğu yerler rapor içinde boş bırakılmıştır. Komisyonunda tutulan ve Meclis Arşivine gönderilen nüshalarda bu bilgiler açık halde yer almıştır.

1998 ve 2000 yıllarındaki Alt Komisyonlarımızın çalışmalarını içeren, aradan geçen iki yıllık süreci de değerlendiren ve karşılaştırmalı bir rapor hazırlanırken, rapor kapsamının genişliği kadar Çocuk İslahevi ve sorunlarının da aynı zamanda önemi ve farklılığı da dikkate alınmıştır. Bu sebeple Elazığ iline ait olan rapor Soruşturma, Kovuşturma, Yargılama, Ceza ve İnfazı Elazığ Raporu 1998 ve 2000 ve Elazığ Çocuk İslahevi Raporu 1998 ve 2000 olmak üzere ikiye ayrılmıştır.

Komisyonumuzun 29.05.2000 tarihli toplantısında, toplantıya katılan tüm üyelerin katkıları ve oybirliği ile kabul edilerek Komisyon Raporu haline gelen bu raporlardan birisi olan "Soruşturma, Kovuşturma, Yargılama, Ceza ve İnfazı Elazığ Raporu 1998 ve 2000" gereği için basılarak yayımlanmıştır (EK 8, EK 9).

Alt Komisyon çalışmalarına ait olan 1998 yılı TBMM Tutanakları EK6'da, 2000 yılı TBMM Tutanakları ise EK 7'de sunulmuştur. Çocuk İslahevi ile ilgili olarak ayrı bir rapor hazırlanmış olduğundan İslahevinde yapılan görüşmeler ve incelemeler Elazığ Çocuk İslahevi Raporu 1998 ve 2000'de yer almıştır.

II. ELAZIĞ E TİPİ KAPALI CEZAEVİNDE YAPILAN İNCELEMELER

Heyetimiz Elazığ E Tipi Kapalı Cezaevindeki incelemesi sırasında (1998)

A. CEZAEVİ İLGİLİLERİ İLE YAPILAN GÖRÜŞMELER

1. 1998 YILINDA

Heyetimizin Elazığ E Tipi Kapalı Cezaevindeki incelemeleri sırasında, Elazığ Cumhuriyet Başsavcısı, Mümessil Savcı, Cezaevi Müdürü, Cezaevi Öğretmeni ve Cezaevi Dış Güvenlik Komutanı ile yapılan görüşmelerde aşağıdaki bilgiler alınmıştır :

- Cezaevi binası 10 seneliktir. Cezaevinde 200 ü tutuklu, 195 i hükümlü, 3 ü kadın olmak üzere toplam 394 kişi bulunmaktadır. Bunlardan 121 i terörle ilgili suçlardan hükümlü (26) ve tutuklu (95), 36 kişi de tarafsız hükümlüdür (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 41).
- Cezaevinde hükümlü ve tutuklular birlikte aynı koğuşlarda barındırılmaktadır (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 41).
- İki çocuk koğuşu olmak üzere 32 koğuş mevcuttur (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 41).
- Cezaevinde son 10 sene içinde iki kişi eceliyle ölmüş, birisi de kendini asarak intihar etmiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 43).
- 1993 yılında Cezaevinde bir isyan çıkmıştır. İdarenin göz yaşartıcı bomba kullandığı bu olayda yaralananlar olmuştur (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 43).
- 3 - 4 sene önce, son olarak da 1997 Ocak ayında, yoğun açlık grevleri yaşanmıştır (Elazığ

Tutanak 1998, Sayfa 43).

- Türkiye'deki cezaevi standartlarının üzerinde olduğu belirtilen Elazığ E Tipi Cezaevinin, personel ve ödenek yönünden önemli bir sıkıntısının olmadığı, ancak eğitici personel bakımından sıkıntılarının bulunduğu, örneğin cezaevinde sosyal hizmet uzmanı bulunmadığı belirtilmiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 44).
- Cezaevinin iki ayrı bölümünde 24 hücre mevcuttur. Hücreselerde mahkum bulunmamaktadır. Bu hücrelerin üstündeki 3 katta toplam 76 adet müşahede hücresi mevcuttur (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 44).
- Mahkumlar müşahade hücrelerinin önlerindeki koridora çıkılabilmektedirler (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 44).
- 19 u adli hükümlü, 4 ü de itirafçı olmak üzere 23 mahkum ilköğretime devam etmektedir. Üniversite sınavına on üç kişi girmiş ve iki tanesi 120 puan üzerinde, bir tanesi de 105 puan üzerinde puan almıştır (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 45).
- Kütüphaneden daha çok terör mahkumları yararlanmaktadır (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 45).
- 1994 yılında Diyarbakır DGM de yargılanan terör tutukluları 300 civarında iken, bugün bu sayı 123 e inmiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 45).
- Cezaevi içi güvenliği arttırmak için kamera sistemi kurulacaktır (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 46).

2. 2000 YILINDA

Cezaevi Müdürü Ali Şeref Kül'ün Heyetimize ifade ettikleri :

- Cezaevinde hükümlü ve tutuklular aynı koşullarda birlikte bulunabilmektedir. (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 4)
- Cezaevinde 20 çocuk mevcuttur. 10 tanesi yargılaması devam ettiği için kalmakta, 10 tanesi ise İslahevinde disiplin suçu işlediği için buraya gönderilmiş bulunmaktadır (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 4).
- Başsavcı, E Tipi Kapalı Cezaevi Savcısı, İslahevi Savcısı, Cezaevi ve İslahevi müdürleri (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 4) 1998 sonrasında değişmiştir.
- Gökhan Yılmaz isimli mahkum (31 y.), epilepsi hastası cezaevinin müşahade kısmında 30.10.1999 tarihinde, hücre içinde düşüyor, kafasını duvara vuruyor, su dolu leğen içinde boğuluyor (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 4-5).

- Elazığ Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesinde; Psikiyatri uzmanı Dr. “.....”ın, hastanın tedavisi sürecinde ihmali olduğu ifade edilmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 5).

B. İNFAZ MEMURLARI İLE YAPILAN GÖRÜŞMELER VE TALEPLERİ

Heyetimize temsilcileri aracılığıyla anlattıkları ve yazılı olarak verdikleri istekleri kendilerinin ifadeleri ile :

“Maaşlarımızın çok düşük ve yetersiz oluşundan, daha rahat ve daha başarılı görev yapabilmemiz için, görevimizin zorluğuna uygun maaş verilmesi

Üniforma altında çalıştığımızdan dolayı can güvenliğimizin sağlanması için devletin bizlere silah tahsis etmesi

Görevimizin zorluğu ve çalışma şartlarının ağır olması sebebiyle beş yıllık yıpranma hakkının verilmesi

Bayramlarda, özel günlerde, cumartesi-pazar, gece ve gündüz devamlı mesai yaptığımızdan dolayı, insan hak ve onuruna yakışır bir şekilde bu çalıştığımız fazla mesainin karşılığının verilmesi

Sendikal haklardan faydalanmamızın sağlanması

Cezaevleri personelinin fazla olmasından dolayı personel sayılarının göz önüne alınarak bir servis aracının tahsis edilmesi

Daha önceki yıllarda kesilen özel hizmet tazminat hakkımızın ivedilikle geri verilmesi

Adli yargı Adalet Komisyonu personeli olarak günümüz ekonomisini göz önüne alarak maaşlarımızın çok düşük olduğundan dolayı kira, çocuklarımızın eğitim, öğretim, sağlık ve benzeri ihtiyaçlarının karşılayabilmemiz için maaşlarımızın en az Emniyet Teşkilatı ve Ordu mensubu personellerinin seviyesine getirilmesi

Türkiye genelinde infaz ve koruma memurlarının topluma karşı iyi bir imaja sahip olması için Emniyet Teşkilatı gibi belediye otobüsleri, vapur, spor tesisleri gibi tüm sosyal faaliyetlerden faydalanabilmek için kimliğimizin bu şartlara uygun şekilde düzeltilmesi

Elazığ E Tipi Kapalı Cezaevi infaz ve koruma memurları olarak, yukarıda beyanda bulunduğumuz dokuz maddelik dilek ve temennilerimizin insan hak ve onuruna yakışacak şekilde yerine getirilmesini umar, ivedilikle ilgili yer ve mercilere bildirilmesini tarafınızdan saygılarımızla arz ederiz” dilekleridir.

Dikkat edilirse bilinçli görev yapabilmek için eğitim isteği, insan hakları bilincinin

kazanabilme, yetki-görev ve hakları konusunda daha farklı bilgi ile donatılma arzusu talepler arasında mevcut değildir. Bu durum gezdiğimiz bütün cezaevlerindeki infaz memurları için geçerlidir. Adalet Bakanlığımız tarafından bu konunun farkındalığında, ciddi ve ivedi politikalar üretilmelidir.

İnfaz memurları kendi sorunlarını birebir yaşadıkları için dile getirebilmektedirler. Ancak yeterli eğitim almamış olmalarından, neyi-ne için yaptıklarını özü itibariyle bilmediklerinden, hizmet bilincinde olmadıklarından önerilerinde de açılım sağlayamamaktadırlar. Oysa pratiğin içinde olmaları sebebiyle iyi eğitim almış olsalar, infaz politikaları, uygulamaları ve yapılması gerekenler hakkında tutarlı, etkin ve hizmete yönelik çözümler de önerebilirler. Eğitimin ve bilinçli hizmetin sağlanmasının önemi burada bir kez daha açıkça ortaya çıkmaktadır.

C. HÜKÜMLÜ VE TUTUKLULARLA KOĞUŞLARDA YAPILAN GÖRÜŞMELER

1. ÇOCUK KOĞUŞU

1.1. 1998 Yılında

Heyetimiz, disiplin suçu nedeni ile İslahevinden E Tipi Kapalı Cezaevine getirilen 23 çocuğun bulunduğu 9. koğuşu gece saat 23:00'te ziyaret etmiştir. Heyetimize koğuşta bulunan çocuklar tarafından aşağıdakiler ve başka benzer olaylar anlatılmıştır:

- Cezaevi idaresinin, bir koğuşta bulunan bir çocuğun hasmı geldiği için kavga çıktığını bildiren beyanının aksine, söz konusu çocuk, hasmı denilen kişinin aslında akrabası olduğunu söylemiş ve infaz memurları ile bazı müdürlerin daha önce kendisine "*başına çorap öreceğiz*" şeklinde tehditlerde bulunduğunu, bu tehditlerinin de bir komplo ile gerçeğe dönüştürüldüğünü iddia etmiştir (Elazığ Tutanak 1998 Sayfa 47).
- Koğuştaki çocuklardan biri, 1995 yılında yakalandığında, Nizip Karakolunun alt katında çırılçıplak soyulduğunu, askıya alındığını ve kendisine tazyikli su tutulduğunu; Gaziantep Emniyeti Hırsızlık Şubesinin 4. katında ve en alt katında da elektrik verildiğini söylemiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 48).
- 1980 doğumlu bir çocuk 1997 Mart ayında Elazığ'da evinden alınarak Elazığ Emniyetinin alt katındaki nezarethanede, gıyabi tevkif kararı olduğu halde ek suç yüklemek için kendisine dayak atıldığını, ertesi sabah da doğruca cezaevine götürdüklerini söylemiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 48, 49).

Örnek 1 (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 48-49)

(...)

BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKINSÜT - Ne zaman sorguladılar; tarihi bir hatırla bakayım.

HÜKÜMLÜ 59 - Geçtiğimiz sene.

BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKINSÜT - Hangi ayda?

HÜKÜMLÜ 59 - 1997'nin üçüncü ayında.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Tarihi hatırlıyor musun, ayın kaçında?
HÜKÜMLÜ 59 - Üçüncü ayın ya 10'unda ya 20'sinde.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Nerede yakaladılar seni?
HÜKÜMLÜ 59 - Elazığ'da, evden beni getirdiler.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Memleket?
HÜKÜMLÜ 59 -
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Evde yakaladılar. Suçun neydi?
HÜKÜMLÜ 59 - Suçum gasp. Önceden beni mahkemeye çıkardılar, serbest bıraktılar, şimdi bana ceza veriyorlar.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Bak yavrum, evinize gıyabî tevkif kararı gelmiş. Sen teslim olmadın, gelip, seni evden aldılar, öyle mi?
HÜKÜMLÜ 59 - Evet. Bana ceza geldiğini demediler.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Aldılar götürdüler. Nereye götürdüler?
HÜKÜMLÜ 59 - Emniyete.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Evden seni alırken sana bir şey dediler mi, ceza geldi filan dediler mi?
HÜKÜMLÜ 59 - Evet.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Annen baban var mıydı?
HÜKÜMLÜ 59 - Vardı.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Onların yanında "bu oğlunuzu alacağız" dediler.
HÜKÜMLÜ 59 - Evet.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Nasıl aldılar, bilerek mi?
HÜKÜMLÜ 59 - Evet bilerek aldılar.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Saat kaçta aldılar?
HÜKÜMLÜ 59 - Gece saat 11'de aldılar.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Başka kardeşlerin var mı senin?
HÜKÜMLÜ 59 - Bir tane kardeşim var; onu da hastaneye götürdüler.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Neden, onun neyi vardı?
HÜKÜMLÜ 59 - Rahatsızlandı evde.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Bu olay yüzünden mi oldu?
HÜKÜMLÜ 59 - Evet.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Gasp mıydı?
HÜKÜMLÜ 59 - Gasp.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Peki, aldılar seni, getirdiler emniyete.
HÜKÜMLÜ 59 - Ezdiler iyicene.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Sen tam tarif et... Emniyete girdin...
HÜKÜMLÜ 59 - Fakat, evin içerisinde bana vurdular, hastaneye götürdüler.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Nasıl vurdular, dövdüler mi?
HÜKÜMLÜ 59 - Evet, evin içerisinde vurdular, hastaneye götürdüler.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Nasıl vurdular, dövdüler mi?
HÜKÜMLÜ 59 - Evin içerisinde bana vurdular zaten; beni baygın bir şekilde hastaneye götürdüler. Hastanede, doktor, yerimde bir iz falan var mı... Sonra beni nezarete götürdüler.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Nezarete dövdüler mi?
HÜKÜMLÜ 59 - Evet.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Nezaret dediğin yer neresi?
HÜKÜMLÜ 59 - Emniyetin bodrum katı. Orada nezaretler var.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Hücre hücre mi odalar?

HÜKÜMLÜ 59 - Hücree hücre hep.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Kaç tane? Bir hatırla bakayım.

HÜKÜMLÜ 59 - Böyle bir koridorda, altı yedi tane bir sırada, altı yedi tane diğer sırada.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Peki, nerede sorguluyorlar seni?

HÜKÜMLÜ 59 - Yukarıda, kendi odalarında; nezarete gelip götürüyorlar.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Dövdükleri, elektrik verdikleri yer neresi?

HÜKÜMLÜ 59 - Orada; yapmadığın suçu adamın üzeri yüklüyorlar. Sen yapmadım diyorsun, onlar "yok, ille yaptım diyeceksin" diyorlar.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Peki, sana, buna ait bir gıyabî tevkif kararı geldi.

HÜKÜMLÜ 59 - Şimdi, ben o suçtan yatıyorum.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Gıyabî tevkif kararın geldi. Buna rağmen seni aldılar, aşağıya indirdiler, gece saat 01.00'de götürdüler çünkü. O hücrelerin olduğu yerde, gir yat mı dediler; yoksa dövdüler mi seni sabaha kadar?

HÜKÜMLÜ 59 - Zaten bana vurdukları kadar vurdular, sabah oldu. Gelen polis vuruyordu, giden polis vuruyordu, zaten polisler böyledir.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Aynı odada vuruyorlar.

HÜKÜMLÜ 59 - Evet.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Sonra, sabah oldu, çıkardılar.

HÜKÜMLÜ 59 - Sabah oldu, direkt cezaevine getirdiler işte.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Orada elektrik filan vermediler.

HÜKÜMLÜ 59 - Yok, vermediler. Garibanları ezerler, bir yerine çakarlar, her türlü işkenceyi yaparlar, tevkif ederler.

(...)

• Bir diğer çocuk hükümlü 1996 Ekim ayında Reyhanlı'da yakalandığını, karakolda çok dayak yediği için ona atfedilen suçu üstlendiğini; daha sonra İslahevine konulduğunda İslahevi personelinin de ona dayak atıp kötü muamele yaptığını; bir defa 15 gün , bir defa da 6 gün hücreye atıldığını ve orada iken ona sadece kuru ekmek verildiğini; dayak için infaz memurlarının kullandıkları copları dolaplarında sakladıklarını; İslahevinde disiplini sağlamak için çocukları falakaya yatırdıklarını, bahçedeki havuzun içine atıldıklarını; çocukların çok fazla çalıştırıldığını; bir süre önce İslahevinde çıkan olayla ilgili olarak da çocukların ifadelerinin İslahevi yetkilileri tarafından hazırlatılıp kendilerine imza ettirildiğini anlatmıştır (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 51).

Örnek 2 (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 51)

(...)

HÜKÜMLÜ 58 - Efendim, geldiği zaman bize soruyor. Bizim çok iyi bir savcımız var, geldiği zaman bize soruyor: "Bir sorunuz var mı, bir şeyiniz varsa söyleyin bize" diyor. Biz çekiniyorduk yani. Keşke her şey dayak gibi olsa, dayak olsa bir şey olmaz. Şimdi bizim infazımız var; işte şeyimiz var. İfadelerimizi kendileri alıyor, bizi hiç konuşturmuyorlar ve ondan sonra dayak yoluyla bize imza attırıyorlar, mecbur kalıp atıyoruz.

Savcı Bey gittikten sonra, idare, bizi tek tek çağırdı; beni de çağırdı, şu arkadaşımı da çağırdı. Burada bu arkadaşım vardı, işte o arkadaşım var. Orada hepimizi çağırdılar, bizi hücreye attılar. Bizi tam 6 gün yatırdılar. Bize 6 gün kuru ekmek getirdiler. O ekmeği o mazgalın üzerine koyuyor, ondan sonra çekip gidiyor. Bize o bayramda...

(...)

- Bir çocuk da, yakalandığında (Şubat 1990'da) 12 yaşında olduğunu, Elazığ'da Cinayet Şubesinde, alt katta kendisine elektrik verildiğini belirtmiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 53).

Örnek 3 (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 53)

(...)

HÜKÜMLÜ 64 - doğumluyum. Beni evden aldılar. Olaydan iki gün sonra abim beni teslim etti. Abim beni eve çağırdı, ben eve gidince evde yakaladılar, götürdüler. Üç gün işkencede kaldım Emniyette; 1990 yılının ikinci ayın yirmiüçünde oldu. İkinci kat; Emniyete girdiğin zaman sola dönüyorsun, merdivenden ikinci kata çıkıyorsun.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Ne yaptılar, nasıl bir odaydı? Cinayet masasında ne yaptılar?

HÜKÜMLÜ 64 - Önce beni bir güzel dövdüler. Ondan sonra, elektriğe verdiler, falakaya yatırdılar.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Hangi odada?

HÜKÜMLÜ 64 - Gözlerim kapalıydı.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Aşağı indirdiler mi o elektriğe vermek için?

HÜKÜMLÜ 64 - Merdivenlerden çıktığımı biliyorum, gözüm kapalı götürdüler oraya. Yukarıya çıktığımda elektriğe verdiler, aşağıya indiğimde de falakaya yatırıyorlardı.

HÜKÜMLÜ 64 - İnsanı arabaya bindiriyorlar, yarım saat gezdiriyorlar, ondan sonra aşağıya indiriyorlar.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Seni gezdirdiler mi böyle?

HÜKÜMLÜ 59 - Evet.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - O cinayet odasında verdiler, baktın mı, odada ne vardı?

HÜKÜMLÜ 64 - Gözlerim kapalıydı.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Yukarı çıkardıkları zaman, elini ayağını bağladılar mı?

HÜKÜMLÜ 64 - Elim zaten kelepçeliydi, yumuşak bir şey vardı, oraya yatırdılar, soydular, kollarımı açtılar, ellerimi kayışla bağladılar, cereyana verdiler; ondan sonra aşağıda falakaya yatırdılar. Sonra, üç dört gün beni nezarete beklettiler, cezaevine teslim ettiler.

(...)

- 1981 doğumlu bir diğer çocuk ise Elazığ Çarşı Karakolunda kendisine dayak atılıp (Temmuz 1997) ifade kağıdı imzalatıldığını söylemiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 54).

Örnek 4 (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 54)

(...)

HÜKÜMLÜ 69- Ben.doğumluyum. Gasp suçuyla yakaladılar. 1997'nin yedinci ayının 25 veya 26'sında alındım. Ben terminalde yakalandım. Orada yakalandığımda, beş altı tane sivil polis vardı. Beni terminaldeki polis bürosuna götürdüler. Orada biraz beni beklettiler, ondan sonra altı yedi tane sivil polis taksiyle geldi. Onlar içeri girer girmez, üzerime çullandılar, her tarafıma vurdular. Ondan sonra taksiye bindirip karakol gibi bir yere götürdüler. Orada beni sorguya aldılar, bir yandan da dayak atıyorlardı. Bana gasp yapmışsın dediler.

OSMAN KILIÇ (İstanbul)- O karakolun adı yok mu, neresi orası?

HÜKÜMLÜ 58- Kapalı çarşının orada üç katlı bir yer, herhalde Çarşı Karakolu orası, cinayet masası.

HÜKÜMLÜ 69- Oradan nezarethaneye götürdüler.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Aynı yerin nezarethanesine mi?

HÜKÜMLÜ 69- Adliyenin..

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Oradan ne yaptılar, orada dövdüler mi?

HÜKÜMLÜ 69- Hayır; ben gittiğimde nöbetçi bana iki tokat vurdu, içeri attı beni; her şeyimi aldı,

sigaramı falan. Sigara bile vermedi. Geceyi orada geçirdim. Sabah beni alıp savcılığa, adliyeye getirdiler; orada savcının karşısına beni çıkardılar; polis bana "karakolda ne demişsen onun aynısını söyleyeceksin" dedi. Ben de korktum. İlk defa benim başıma böyle bir şey geliyor; önceden hiçbir suç işlememiştim ben. Ben de korktum, aynısını söyledim. Oradan da beni buraya, cezaevine getirdiler. Burada yaklaşık sekiz ay yattım; bir ay oldu ben İslahevine gittim; işte İslahevinde bu olay oldu. Olay yatıştıktan sonra müdürler gelip çık dedi, beni çıkarmadılar, onlar gittikten sonra tekrar ... Bey geldi, yanında Hoca lakaplı bir gardiyan var, herhalde kendisi başgardiyan oluyor. İşte, Bey geldi diğerlerine nasihat verdi, böyle böyle yapmayın diğerleri gibi; ondan sonra çıkarken, o diğer, yanındaki baş efendi "gel" dedi bana, gittim yanına, ne, dedim; isim var dedi, bir dakika çık dedi, temizlik yaptıracak sandım, benim hiç cam-mam olayım olmadı benim, kırmadım ben. Dışarı çıktığımda beni kolumdan tuttu götürdü; idareye gittiğimde arkadaşlar sıradaydı, bana sıraya geç dedi, ondan sonra ben 'yi gördüm, ikinci müdür; kendisine beni boş yere getirdiğini söyledim. Başka bir gardiyana "bunun suçu var mı?" dedi, götürdü, bunu niye getirdiniz dedi. Daha sonra nerelisin dedi,.....lüyüm dedim; "Geç sıraya dedi" bana.

(...)

► Sorgu aşamasında işlemedikleri suçların kendilerine kabul ettirilme yönünde baskılar (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 50) yaygın uygulamalar halindedir.

► Avukat sorunu vardır. Tutuklu ve hükümlüler hukuki yardımdan yararlanamamaktadırlar (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 10, 11, 22, 59).

1.2. 2000 Yılında

Heyetimizin 2000 yılında çocuk koğuşlarında yapmış olduğu incelemelerde aşağıdakiler ifade edilmiştir :

- 10 Kişilik bir grup disiplin suçu nedeniyle buraya gönderilmiş (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 4).
- İslahevinden E Tipi Kapalı Cezaevine kendi isteği ile gelenler olmaktadır. Firar etme korkusu ile kapalı cezaevine gitmek isteyen bir hükümlü çocuğa İslahevinde 1 yıllık disiplin cezası verilerek kapalı cezaevine gönderilmiş ve gerekçe olarak personele karşı gelme, verilen işi reddetme gösterilmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 6).
- Kendi isteği ile gelen hükümlüler dışında yaşı dolduğu için kapalıya gelenlerin mevcut olduğu (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 6),
- Sigara yakalatma, firar suçu ve İstiklal Marşına karşı saygısızlık ettiği için kapalıya gönderilenler olduğu (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 7),
- İslahevinde sigara yasağı dışında halen başka disiplin baskısı olmadığı ifade edilmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 7).

"Elazığ Emniyet Müteferrikada kötü muamele gördük . Şortla bıraktılar, soğuk su verdiler, copla vurdular. ...Suçu kabul ettik, ondan sonra karışmadılar. Suçu kabul edeceksiniz, yoksa elektrik vereceğiz dediler yapmadığımız iki suçu kabul ettik" (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 8) anlatımları mevcuttur.

- Adli Tıp raporu verilirken muayene yapılmadığı (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 9),

Örnek 5 (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 9)

(...)

BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKİNSÜT - Sizi doktora götürdüler mi, doktor raporu alındı mı?

HÜKÜMLÜ 7 - Götürdüler.

BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKİNSÜT - Ne zaman götürdüler doktora?

HÜKÜMLÜ 7 - O günden sonra, bir gün sonra.

BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKİNSÜT - Müteferrikaya veya hücreye girerken doktora götürdüler mi?

HÜKÜMLÜ 7 - Götürmediler.

BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKİNSÜT - Çıkarken?..

HÜKÜMLÜ 7 - Çıkarken doktora götürdüler.

BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKİNSÜT - Doktor muayene etti mi sizi?

HÜKÜMLÜ 7 - İsmimizi sordu, doğum tarihimizi sordu...

BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKİNSÜT - Üstünü başını soyup, muayene etti mi sizi?

HÜKÜMLÜ 7 - Hayır.

BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKİNSÜT - Siz de bir şey söylemediniz?..

HÜKÜMLÜ 7 - Bir şey söylemedik.

BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKİNSÜT - Vücudunda bir şey var mıydı, morardı mı sağın solun?

HÜKÜMLÜ 7 - Yok. Çenem biraz ağrıdı.

BAŞKAN - Senin?..

(...)

- Elazığ Hırsızlık Bürosunda yakalanan çocuklara ifade vermeleri için önce soğuk su sıkıldığı, sonra ağızlarına üçer adet sigara verilerek dumanını dışarı vermeden içmeleri istendiği, içmeyenlerin dövüldüğü iddia edilmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 9-10).

Örnek 6 (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 9-10)

(...)

BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKİNSÜT - Emniyetin hangi kısmına koydular sizi?

HÜKÜMLÜ 11 - Hırsızlık bürosuna.

BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKİNSÜT - Gece kaldınız mı?

HÜKÜMLÜ 11 - Evet.

BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKİNSÜT - Altı katta, müteferrikada mı?

HÜKÜMLÜ 11 - Müteferrikada kaldık.

BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKİNSÜT - Kötü muameleyi orada mı yaptılar?

HÜKÜMLÜ 11 - Kötü muameleyi hırsızlık bürosunda yaptılar.

BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKİNSÜT - Yanındakilere ne yaptılar, ne gördün?

HÜKÜMLÜ 11 - Soğuk suyla yıkadılar, bir de üç tane 2000 sigarasını ağızımıza soktular "dumanını hiç dışarı vermeyeceksin" dediler.

BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKİNSÜT - Anlat bakayım, ne yaptılar?

HÜKÜMLÜ 11 - Yakılmış üç tane 2000 sigarasını ağızımıza soktular "dumanını dışarı vermeyin" dediler. Ben sigara içmesini bilmiyordum.

BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKİNSÜT - Ötekiler de öyle oldu. Sonra ne oldu?

HÜKÜMLÜ 11 - Vurdular, müteferrikaya attılar. Savcılığa gittik, oradan da buraya.

BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKİNSÜT - Doktor raporu?..

HÜKÜMLÜ 11 - Aldı.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Doktor sizi muayene etti mi?

HÜKÜMLÜ 11 - Evet.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Sigarayı doktora söylediniz mi?

HÜKÜMLÜ 11 - Söylemedik. "Doktorun yanında bir şey demeyin" dedi, biz de bir şey demedik.

HÜSEYİN AKGÜL (Manisa) - Sigara dumanını mı çektiniz, yoksa ağzınıza mı tuttular?

HÜKÜMLÜ 11 - Her birimizin ağzına üçer sigara verdiler "dumanını hiç dışarı vermeyeceksiniz, içinize çekeceksiniz" dediler.

HÜSEYİN AKGÜL (Manisa) - Sigarayı nasıl verdiler; ağzınızın içine mi kapattılar, yoksa...

HÜKÜMLÜ 11 - Dudağıma.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Üç sigarayı yanık halde ağzınıza soktular "dumanını da dışarı vermeyeceksiniz" dediler.

HÜKÜMLÜ 11 - Evet.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Dumanı dışarı vermeyince ne oldu?

HÜKÜMLÜ 11 - Ben sigara içmeyi bilmiyordum, ben öksürdüm, öbürleri içtiler.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Elektrik verdiler mi?

HÜKÜMLÜ 11 - Hayır.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Dövdüler mi?

HÜKÜMLÜ 11 - Hayır.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Su sıkıldılar mı?

HÜKÜMLÜ 11 - Su sıkıldılar, bir de copla...

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Hırsızlık bürosunda su nerede?

HÜKÜMLÜ 11 - Tuvalette.

(...)

- Doktor muayenesi sırasında bir şey söylememeleri için uyarıldıkları (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 10),

Örnek 7 (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 10)

(...)

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Doktor raporu?..

HÜKÜMLÜ 11 - Aldı.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Doktor sizi muayene etti mi?

HÜKÜMLÜ 11 - Evet.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Sigarayı doktora söylediniz mi?

HÜKÜMLÜ 11 - Söylemedik. "Doktorun yanında bir şey demeyin" dedi, biz de bir şey demedik.

(...)

- Çocuklardan hiç ziyaretçisi gelmeyenlerin bulunduğu anlatılmıştır (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 10).

- Eski Meydan Karakolunda, Cinayet Masasında kötü muamele gördüklerini ve dövüldüklerini (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 10) anlatmışlardır.

2. ADLİ KOĞUŞLARDAKİ MAHKUMLARLA YAPILAN GÖRÜŞMELER

2.1. 1998 Yılında

Heyetimizin bu koğuşlarda yaptığı görüşmelerde :

- Açık cezaevine seçilme koşullarında büyük haksızlıkların ve yanlışların yapıldığı belirtilmiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 55).

• Bir hükümlü, Elazığ Emniyetinin alt katındaki Mütferrikada ve 1800 Evlerdeki Siyasi Şubenin bodrum katında 1994 yılının Haziran ayında banyo gibi , havuz gibi bir yerde işkenceye maruz kaldığını; kendisini askıya aldıklarını, boynuna lastik taktıklarını, T şeklinde ağaca astıklarını, tavandaki çengelden boynuna lastik geçirdiklerini ve bıraktıkları zaman yere çakıldığını anlatmıştır (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 55, 56).

• 16 yaşında bir diğeri, geçen Şubat ayında, Elazığ Ali Çakır Karakolunda, polislerin " *bize iş verin*" diyerek kendisine suç yüklemek istediklerini, onu oradan Meydan Karakoluna götürerek işkence yaptıklarını, sonra Emniyet Müdürlüğünün alt katına götürüp dövdüklerini ve askere teslim edecekleri tehdidi ile iki saate yakın askıda tuttuklarını, devamlı iş istediklerini, elektrik ve su vererek ona işkence yaptıklarını, konuşmazsa da 1800 Evlere götüreceklerini söylediklerini ifade etmiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 57).

Örnek 8 (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 57)

(...)

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Karakolda dövdüler mi?

HÜKÜMLÜ 74 - Evet efendim. Biz ilk başta samimi itirafta bulunduk, orada bulunan polis bize resmen "İş vereceksiniz, bu işlerle uğraşıyorsunuz"...

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Aynen böyle, "iş vereceksiniz, siz bu işlerle uğraşıyorsunuz" mu dedi?

HÜKÜMLÜ 74 - Bize resmen dedi "bize iş vereceksiniz, iş vererseniz sizi serbest bırakırız." Ben de dedim, hayatımda ilk defa böyle bir iş yapıyorum. Bütün işlerimi söyledim, söylediğim halde beni bırakmadılar. Meydan Karakolu diye bir yer var; oraya götürdüler; ağır suçlar masasına sevk ettiler Meydan Karakolumun oraya. Orada yine olayları anlatmıştık, bize olmadık işkence yaptılar.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Orada da?

HÜKÜMLÜ 74 - Evet efendim.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Orada nasıl bir oda?

HÜKÜMLÜ 74 - Efendim, ufak bir odaya götürdüler. Zaten içeri giriyorsun, bir taraf komserin odasına dönüyor, bir taraf da ufak bir oda; oraya götürdüler bizi; üstümüzü başımızı çıkardılar, yere uzandırdılar; ayaklarımızı jopa takıp...

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Yer neydi, taş mıydı?

HÜKÜMLÜ 74 - Betondu. Ayağımızı jopa taktılar, ayağımızı kaldırdılar; jop falan vurdular ayağımıza. Bizi kaldırdılar oradan Emniyet Sarayına getirdiler işkence yerine.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Alt kata...

OSMAN KILIÇ (İstanbul)- Alt katı hatırlıyor musun; kapıdan girince...

HÜKÜMLÜ 74 - Efendim, jop vurduktan sonra zaten yeteri kadar jopla girişmişlerdi tekme tokat; gözlerimizi bağlayarak götürdüler. Bize "sizi askeriye teslim edeceğiz, bize iş verin, bildiğiniz iş varsa verin" diyorlardı. Biz inkâr ettiğimiz halde, biz, böyle bir şey yapmadığımızı, bir yerde cahillik yaparak bu işleri yapmışız. Orada da yine götürdüler işkence yine yaptılar.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Orada neler yaptılar?

HÜKÜMLÜ 74 - Efendim, orada yine soyundurdular, askıya astılar, birbuçuk iki saate yakın askıda beklettiler.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Askıyı tavandan mı asıyorlar, orada bir şey var mı?

HÜKÜMLÜ 74 - Bizi indirdiler, ilk önce orada da yine soyundurdular, gözlerimiz kapalı zaten, kollarıma bir şeyler bağladılar, ayağa kaldırdılar, biraz yürü falan dediler, biraz yürüdükten sonra "dur"

dediler, iki kişi kollarımdan tuttu, beni havaya doğru kaldırdılar, askıda kaldım, zaten o arada, çengelinde takılı; üçbuçuk-dört saate yakın hemen hemen kaldım orada. En son, baygınlık geçirerek indirildiler aşağıya, hâlâ benden iş istiyorlardı: dedi, "sen başka işleri de yapmışsın", işkenceye dayanamamıştım diyordum "ne kadar suç varsa, faili meçhul olaylarınız, getirin kabulleneceğim, yeter ki bana işkence yapmayın." Bunu söylediğim halde yaptılar, elektrik de verdiler.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Yer taş mı?

HÜKÜMLÜ 74 - Yer beton efendim. Yere uzandırdılar, bir kişi ayaklarımın üzerine oturmuştu zaten, birisi de şuralarıma oturmuştu, biri de elektrik veriyordu, ondan sonra soğuk su başımızdan aşağı döküyorlardı.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Aynı yerdi mi?

HÜKÜMLÜ 74 - Aynı yerde.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Neyle döküyorlardı, tasla mı?

HÜKÜMLÜ 74 - Kovayla efendim. Dökdükten sonra zaten epey çok geçiriyorsun, onbeş yirmi dakika bırakıyorlar, üzerine kapıyı kilitliyorlar; bir daha geliyolar içeriye, yine aynı soruları...

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Banyo gibi bir yer mi burası?

HÜKÜMLÜ 74 - Boş bir oda gibi.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Musluk filan yok mu?

HÜKÜMLÜ 74 - Hiçbir şey de göremiyoruz; gözlerimiz kapalı efendim; sadece kendi tahminlerimizi söylüyoruz.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Sonra hücreye atıldılar mı orada?

HÜKÜMLÜ 74 - Gözümüz kapalı, arabanın içinde yarım saat, bir saat kadar gezdirdiler bizi. Gezdirdikten sonra, Emniyet Sarayının alt katındaki nezarete yerleştirdiler bizi; ondan sonra mahkemeye çıkardılar.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - 1800 Evlere gittiniz mi?

HÜKÜMLÜ 74 - 1800 evlere, orada söylemişlerdi, Emniyet Sarayına götürüldüğümüz zaman, "burada konuşmazsanız sizi oraya götüreceğiz..." Orada götürmediler bizi, 1800 Evlere.

(...)

- Başka biri 1997 Haziran ayında 1800 Evlerde askıdayken idrar yollarına ve ayak parmaklarına elektrik verildiğini, 9 çocuğu ile hanımının şu anda çok perişan olduğunu (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 59-6),

- Çok sayıda hükümlü ailelerinin dışarıda çok perişan olduğunu, kaymakamlıklara yazdıkları halde ailelerinin zor koşullarının devam ettiğini ifade etmiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 60, 61, 62).

- Aynı koğuştaki başka birçok mahkum, farklı yerlerde ve bu arada Elazığ'da Pirinci Karakolunda ve 1800 Evlerdeki TEM Şubesinde, İstanbul'da Gayrettepe'de gördükleri işkenceleri anlatmışlardır (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 61).

- Koğuştaki anlatılanlara göre 1800 Evlerde çeşitli tarihlerde (1981 de 1990 da 1994'te 1998de) aynı türlerde işkenceler yapılmıştır (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 55, 56, 58, 62, 63, 97).

2.2. 2000 Yılında

Heyetimizin adli koğuşlarda yaptığı görüşmelerde;

- Kendi teslim olup cinayet silahını teslim ettiği için kötü muamele görmediği (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 21, 33),
- Meydan Karakolunda avukat istedikleri, hatta avukatın kartını verdikleri halde, kabul edilmediği (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 34),
- Meydan Karakolunda gözlerinin bağlandığı, tazyikli su sıktıkları, sopa attıkları, ve kendi yazdıkları ifadeyi zorla imzalattıkları (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 34),

Örnek 9 (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 34)

(...)

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Meydan Karakolu nasıl bir yer; alt katı, üst katı, nerelerden giriliyor?

HÜKÜMLÜ 37 - Alt katta.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Ne yaptılar?

HÜKÜMLÜ 37 - Askıya aldılar.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Elbiselerin üzerinde miydi?

Askıyı nereye koyuyorlardı, duvarda mı asılıydı, yerde mi; gözlerin bağlı mıydı?

HÜKÜMLÜ 37 - Hayır, gözlerim açık değildi. Gözlerimi bağlamışlardı, sallanıyordum. Tazyikli su, ayaklarımı bağlamışlardı, sopa vardı, gözlerim bağlıydı. Avukat istedim kabul etmediler. Kendileri yazdılar, yazdıklarını da zoraki imzalattılar.

(...)

- Adli Tıp Birimine gidildiğinde, ayaklarını yere basamayacak durumda oldukları halde, tehdit edildikleri, doktorun yanına 5-6 kişi girdikleri (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 34),

Örnek 10 (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 34)

(...)

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Doktor raporu var mı?

HÜKÜMLÜ 37 - Doktora çıktığımız zaman, bir şey...

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Nereye götürdüler?

HÜKÜMLÜ 37 - Devlet Hastanesinin orada sağlık var, oraya götürdüler.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Adli tabip mi?

HÜKÜMLÜ 37 - Devlet Hastanesinin karşısındaki sağlık ocağı.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Gece mi götürdüler?

HÜKÜMLÜ 37 - Evet.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Üstünde bir şeyler var mıydı, doktor muayene etmedi mi?

HÜKÜMLÜ 37 - Ayaklarımızı yere basamıyorduk; ama, polisler bizimle pazarlık ediyordu "bir şey söylediğin zaman tekrar seni götürürüm" Beşi birden bizimle içeriye girdi, ayrı odaya sokmadılar bizi. Doktor çağırdığı zaman kendileri de oradaydı.

(...)

- Cezaevi içinde aramalar sırasında arama yapılmadığı, sadece eşyaların birbirine karıştırıldığı (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 34),

• Bir tüberküloz hastası hükümlünün, revir olduğu halde ne revire ne de Devlet Hastanesine yatırılmadığını, hücreye atıldığı, bir iğne için iki saat kapıya vurduğu ifade edildi (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 34-35).

• Hastaneye mahkumlarla birlikte giden sağlık görevlisinin görevini yapmadığı, koğuştaki ellerini İslahevinde kesen bir hükümlü olduğu, elini hareket ettiremediği, Hastanedeki tedavisinin geciktiği ifade edildi (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 35).

• Haftada bir genel banyoya götürüldüklerini (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 37),

• Cezaevi kantininin yetersiz olduğunu, sadece yumurta ve çikolatanın bulunduğunu, beyaz peynir getirilmediğini (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 37),

• Cezaevinde gezilen her koğuştaki çok yoğun bir af beklentisi ve moral bozukluğu mevcuttur (Ek 14).

• Aynı havalandırmayı 100 kişinin kullandığı, günde 5 saat havalandırmaya çıkabildiklerini (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 37),

Örnek 11 (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 37)

(...)

HÜKÜMLÜ 37 - Daha önce Sinop cezaevinde kaldım, böyle bir şey yoktu, kantinden her şey alınabiliyordu; her şey de vardı. Burada yok. Onun dışında, 100 mahkûm bu üç koğuşta kalıyor; 11, 12, 13. Sadece 5 saat bahçe saati var. Yarısı Hizbullah'a verilmiş, yarısı bize. Böyle olduğu zaman da mahkûm burada birbirine düşüyor. Yüz yüze baka baka ne oluyor koğuş içerisinde, bahçeye çıkıp hava alamıyor, birbirine düşüyor, kavga çıkıyor, çeşitli sorunlar çıkıyor. Bu da kötü sonuç veriyor.

HÜKÜMLÜ 34 - Biz 100 kişi bahçeye çıkıyoruz. Onlar bizden fazla çıkıyor. Onlar 5 kişi.

HÜKÜMLÜ 37 - Bir kere onların bizim karşımıza alınması doğru değil. Buraya bir adli koğuş verilebilir, onlar da daha değişik bir yere alınabilir.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Size bir zararları var mı?

HÜKÜMLÜ 37 - Zararları yok ama.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Bahçeyi kullanma açısından diyorum.

HÜKÜMLÜ 37 - Sıkıntı çekiyoruz. 100 mahkûm 30 metrekarede ne yapar. Sürekli içerideyiz. Sabah çıkıyoruz. Bugün saat 12.00'de kapı kapandı, yarın saat 12.00'ye kadar içerideyiz.

(...)

• Sevklerde zorluklarla karşılaştıklarını (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 38) ifade etmişlerdir.

• Bir mahkum ayaklarında hala falaka izlerinin bulunduğunu söylemiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 38).

Örnek 12 (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 38)

(...)

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Buraya gelmeden evvel kötü muamele gören var mı?

HÜKÜMLÜ 44 - Buraya gelmeden evvel diğer cezaevlerinde gördük.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Hayır, sorguda?..

HÜKÜMLÜ 44 - Sorguda tabii, o malum.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Neden malum, bazıları görmedik diyor?

HÜKÜMLÜ 44 - Niye görmemiş; ayaklarımızda falaka izleri var.

(HÜKÜMLÜ 44'ün ayaklarındaki falaka izleri tespit edildi)

(...)

- Maraş Cezaevinde parmaklarının kırıldığı, tırnağının düştüğü, doktora çıkarılmadığı, morluklar geçene kadar 2-3 ay hücrede tutuldukları (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 38),
- Tuvalet için bir deliği kullandıkları, banyo için bir bidon su geldiği, suyun da ranzaların altına dolduğu ifade edildi (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 39).
- Cezaevi içinde gardiyanların kazma sapı ve siyaha boyalı sopalar kullanarak mahkumları dövdükleri (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 38, 39),

Örnek 13 (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 38-39)

(...)

HÜKÜMLÜ 44 - Tabii, tabii. En ufak bir müdahalede, karşı koymada kazma sopalarıyla adam dövüyorlar.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Ellerin de cop var mı?

HÜKÜMLÜ 44 - Siyaha boyanmış odunlar var.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Nerede buluruz?

HÜKÜMLÜ 44 - Vallahi, hepsinin yerleri belli; başmemurlukta gizliyorlar. Böyle bir teftiş bize sabah saat 4.00'te sizin geleceğinizi söylediler; ona göre hazır olun dediler. Onlar da ona göre hazır olmuş-tur herhalde.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Siyaha mı boyamışlar sopaları?

HÜKÜMLÜ 44 - Siyah renkli, muhtelif.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Yağlı boyalı mı, yani?

HÜKÜMLÜ 44 - Tam bilemiyoruz yağlı boya mı değil mi.

HÜKÜMLÜ 45 - Kazma sapları var, cop var, değişiyor.

HÜKÜMLÜ 44 - Uçlarında ipler bağlı.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - O ipleri ne yapıyorlar?

HÜKÜMLÜ 44 - Bileğine geçirmek için.

(...)

- Cezaevlerinde baş memurların bizzat kendilerini kesmeleri için jilet verdikleri iddia edilmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 39-40).
- Bu hükümlülerden az sayıda bir kısmı ise cezaevinde kötü muamele görmediklerini (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 37),
- Cezaevinde Müdürü iki kez gördüklerini, ve kendileri ile hiç konuşmadan bakıp gittiğini ifade etmişlerdir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 40).
- Bayram gibi geleneksel günlerde yöneticilerin bulunmadığı (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 40),
- Şikayetlerini savcıya iletemediklerini ifade etmişlerdir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 40).
- Bir mahkum, İstanbul Merter'de kötü muamele gördüğünü, askı ve falakaya alındığını iddia etmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 40).
- Bir mahkum Kahramanmaraş Cumhuriyet Başsavcısının işkenceye katılarak bizzat ağzına ayakkabısını soktuğunu ifade etti (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 41).

Örnek 14 (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 41)

(...)

HÜKÜMLÜ 44 - Efendim, emniyet müdürü değil ki, cezaevleri savcılıklarımıza bağlı; ama, sayın savcılarımız bu konularda hiç hassasiyet göstermiyorlar. Bizzat kendileri işkence yapılırken görüp geçiyorlar ve üstümüze basıyorlar. Benim ağzıma ayakkabı soktu Kahramanmaraş Cumhuriyet Başsavcısı. Bana "şerefsiz" diye hitap etti.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Tarih?..

HÜKÜMLÜ 44 - 9 Temmuz 1999, yedi sekiz ay öncesi. Orada ikimiz bir sapığı öldürdük. 5 yaşındakine tecavüz eden bir sapığı bizim aramızı veriyorlar; sürekli bizimle beraber geziyorlar.

(...)

• 5 yaşındaki bir çocuğa tecavüz ederek öldüren bir hükümlünün, Cezaevi İdaresi tarafından ortalıkta serbestçe dolaştırıldığı için öldürüldüğü iddia edilmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 41).

• Elazığ Emniyetinde dövüldüklerini, organlarından elektrik verildiğini, orada dört gün kaldıklarını, İzzetpaşa Sağlık Ocağına götürüldüklerini, doktorun kendilerine rapor vermediğini (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 44) ifade etmişlerdir.

Örnek 15 (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 44)

(...)

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- İçinizde, bu sene içinde sorgulanan var mı?

HÜKÜMLÜ 65- Ben sorgulandım. 1999 yılında sorgulandım. Çek senet tahsilatı olarak gösterdiler. Asayiş aldı bizi. Çelik kuvvete de gönderdiler. Hepsi bizden sorgulama yaptılar. 10 uncu ayda alınmıştım; 24'ünde. Elazığ Emniyette. Gözümüzü kapadılar. Müteferrikaya götürdüler, orada sorguladılar. İşkence yaptılar. Dövdüler bizi, organlarımızdan cereyan verdiler. Elektrik, parmaklarımıza bağladılar. Manyetolu olması lazım, göremedim ama.

Orada 4 gün kaldım.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Doktor raporu verdiler mi?

HÜKÜMLÜ 65- Doktor da kendileriyle anlaşmalı zaten, vermiyorlar. Bizi İzzet Paşa Sağlık Ocağına götürüyorlar. Devlet Hastanesinin karşısı.

(...)

• Bir mahkum mide kanaması geçirdiği için Elazığ'a sevk edildiğini, kendisinin koşuşlara verilmediğini, geldiği yere de gönderilmediğini (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 45) belirtmiştir.

• Bir diğeri ise, Savcının kendisini görmeden tutuklama emri verdiğini, Savcıya ifade vermediğini (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 45) ifade etmiştir.

Örnek 16 (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 45)

(...)

HÜKÜMLÜ 67- 20 yaşındayım. doğumluyum. Geçen perşembe günü bir kavga oldu, 5 kişiyle kavga ettim, burama da bıçak salladılar. Beni Meydan Karakolu tutukladı, oradan Emniyet Sarayına götürdüler. Orada fotoğraf çekilecek, adam bana tokat atıyor. İfademde dayak yemedim de, bir tek orada yedim. Bir de savcı beni görmeden tutuklama emrini verip çıkıyor. Ben savcıya ifade falan da vermedim, bir tek karakolda ifade verdim.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Rapor aldın mı?

HÜKÜMLÜ 67- Rapora götürdüler. Şu anda gözüm iyi görmüyor, kavga yüzünden, tedavi istedim yaptırmadılar, "iyisin" dediler, yolladılar.

(...)

• Mal beyanından gelen birisi, beş günlük ceza aldığını, emniyete götürülerek küfür edildiğini, dövüldüğünü (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 45) ifade etmiştir.

• Sara hastası olan birisi ise yakınlarından kimsesinin gelmediğini (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 45) belirtmiştir.

• İlaç temin etmekte zorluklarla karşılaşıldığı, ilacını isteyen birisinin 20 görevli tarafından dövüldüğü iddia edildi (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 46).

Örnek 17 (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 46)

(...)

HÜKÜMLÜ 67- 20 yaşındayım. doğumluyum. Geçen perşembe günü bir kavga oldu, 5 kişiyle kavga ettim, burama da bıçak salladılar. Beni Meydan Karakolu tutukladı, oradan Emniyet Sarayına götürdüler. Orada fotoğraf çekilecek, adam bana tokat atıyor. İfademde dayak yemedim de, bir tek orada yedim. Bir de savcı beni görmeden tutuklama emrini verip çıkıyor. Ben savcıya ifade falan da vermedim, bir tek karakolda ifade verdim.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Rapor aldın mı?

HÜKÜMLÜ 67- Rapora götürdüler. Şu anda gözüm iyi görmüyor, kavga yüzünden, tedavi istedim yaptırmadılar, "iyisin" dediler, yolladılar.

(...)

• Bir hükümlü Ordu Cezaevinde sürekli işkence gördüğünü, Elazığ'da ise yerli yabancı ayrımı yapıldığını ve yabancılara daha kötü işkence uygulandığını iddia etti (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 56-57).

• Yine bir başkası Elazığ Meydan Karakolunda sorgulandığını, işkence gördüğünü, askıya alındığını, soğuk su ve elektrik verildiğini ve falakaya yatırıldığını (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 57-58) iddia etmiştir.

3. TERÖR KOĞUŞLARINDA MAHKUMLARLA YAPILAN GÖRÜŞMELER

3.1. 1998 Yılında

Bu koğuşlarda Heyetimize aşağıdaki konular anlatılmıştır:

• Cezaevine girişte devamlı olarak Jandarma tarafından çırılçıplak soyularak üstlerinin arandığını (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 98),

• Mahkumlara kötü muamelenin, "A takımı" denilen bıyıklı bir gardiyan grubu tarafından yapıldığını (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 98),

Örnek 18 (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 98)

(...)

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Odadan alıp dövdükleri veya tekrar hücreye götürdükleri var mı?

HÜKÜMLÜ 118 - Bu defalarca yaşanmış bir şey. Aramalarda geliyor, siyasî kimliğimize yönelik askerî dayatmalarda bulunuyorlar. El kaldır, kol kaldır, duvara dön gibi. Eşyalarımız kırılıyor; buna müdahale ettiğimizde hakaretlerde bulunuyorlar. Biz askerî dayatmaları siyasî olarak kabul etmediğimiz için saldırı zemini, yani, kaosun zeminini hazırlıyor. A takımı denilen bıyıklı bir gardiyan takımı oluşturulmuş. Bu, sistemli olarak yürütülen bir şeydir.

HÜKÜMLÜ 115 - Üç vardiyaları var. Vardiyanın dışında A takımı var. Bunlar, aramalarda ve görüş günleri geliyorlar. Bu günlerde onlar faaliyete geçiyor. Diğerleri işin içine karışmıyor. Aramalarda buraya 25 civarında gardiyan giriyor. Bir o kadar da asker giriyor. Yalnız bu koğuşa; diğer koğuşa da aynı; yani, toplam 100 kişi geliyorlar.
(...)

- Koğuş aramalarında 25 civarında gardiyan ve askerin koğuşa girdikleri, ortalığı dağıttıkları, gıda maddelerini birbirine karıştırdıklarını (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 98),
- Sağlık sorunlarının özellikle de açlık grevi sebebiyle oluşan sorunlarının tam çözülemediğini (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 98),
- Cezaevi koşulları dikkate alındığında Ağrı Cezaevinden getirilen bir mahkumun işkencelere dayanmadığı için kendini astığı , Urfa Cezaevinden getirilen başka bir mahkumun ise kendisini iki kez yaktığı anlatılmıştır (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 98, 99).
- Koğuşlarında daktilo bulunduğunu ancak yazdıkları mektupların gönderilmediğini (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 101),
- Gazete isteklerinin de düzenli olarak karşılanmadığını ifade etmişlerdir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 102).

3.2. 2000 Yılında

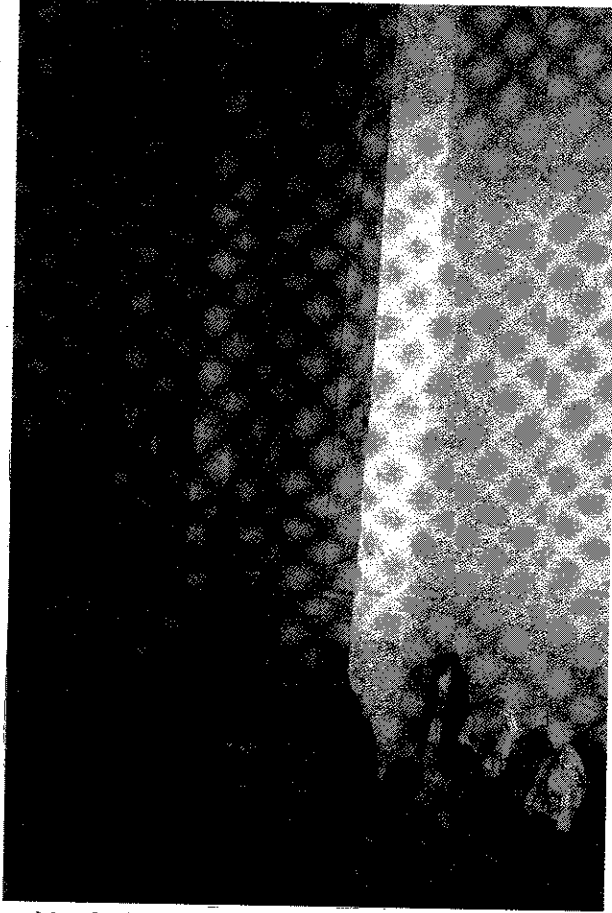
3.2.1. Koğuşta

Heyetimize anlatılan konular:

- Savcının sadece aramalarda geldiğini, Müdür kendi koğuşlarına Savcının girmesine izin vermediğini (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 44).
- Cezaevinde can güvenliklerinin olmadığını, ne zaman kendilerine saldırı olacağını belli olmadığını (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 44) iddia etmişlerdir.
- Bir mahkum Çermik Emniyette bir sürü fiziki ve psikolojik eziyet gördüğünü (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 54-55) iddia etmiştir.
- Diğer koğuşta 30 kişiden 9 kişinin yüksek tahsilli olduğu (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 53) belirtilmiştir.
- Bir tutuklu kendisinin din görevlisi olduğunu, camide namaz kıldırırken namazını bozdurup alındığını, evindeki arama sırasında cam ve porselen eşyaların kırıldığını, eşine ağır küfür edildiğini iddia etmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 53).
- Terör tutukluları televizyonlarda yayınlanan görüntülerin vahşice olduğunu, kesinlikle

İslamla ilişkilendirilemeyeceklerini söylemişlerdir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 54).

- Diyarbakır TEM Şubesinde 21.00'dan 05.00'a kadar işkence gördüklerini (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 55),
- Elektrik, soğuk su. İşkence odasına attuktan sonra anadan doğma soyulduklarını, hayalara elektrik bağlandığını belirtmişlerdir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 55).
- Birçok terör tutuklusunu ne ile suçlandıklarını bilmediklerini, bu durumu sorduklarında ise -sorguları sırasında verdikleri ifadelerden derlenmiş özgeçmişlerini- "disketten çıktı" diye kendilerine söylediklerini iddia ettiler (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 55).

Müşahede bölümü giriş katı hücrelerinin önündeki alanda kalan tutuklular

3.2.2. Müşahede En Alt Kat

- Müşahedenin alt kat salon bölümünde beton yer üzerinde serili bulunan 23 yatak üzerinde 29 kişinin kaldığı söylenmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 22).
- Terör davasından tutuklanan bu insanların havalandırmaya çıkarılmadıkları, 40 gündür güneş görmedikleri, tuvalet problemi olduğu, görüşlerde sorun yaşadıkları ifade edildi (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 22).
- Tutukluların 11'i üniversite mezunu, 8'i öğretmen, 2'si doktor, 1'i müdür yardımcısıdır (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 22).
- Diyarbakır Çevik Kuvvette kendilerine işkence uygulandığı, testislerin sıkıldığı, ödemi çözmek için sonra buz uygulandığı, bunun gözlem ile tespitinin mümkün olmadığı ifade edildi (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 22).
- İstisnasız orada bulunan herkesin kötü muamele gördüğü, askıya alındıkları, elektrik verildiği, sürekli bir sıcak bir soğuk su verildiği, psikolojik baskı kurulduğu, bu nedenlerle suçları kabule yönelik açıklamalarda bulundukları (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 23),
- Aksi takdirde ailelerine de aynı işkenceleri uygulamakla tehdit edildikleri, bu yüzden üzerlerine atılı suçları kabul ettikleri ifade edildi (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 23).

- Ameliyat yaraları açık olan bir hastanın gözaltında tedaviden yoksun bırakıldığı ilaçlarının verilmediği, doktora götürülmediği ifade edildi (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 23).
- Üzerlerine atılan suçları kabul etmeyenleri, **"biz seni bülbül gibi konuştururuz"** diyerek tehdit ettikleri, küfür edildiği, cinsel tacizde bulunulduğu, poşet ile havasız bırakıp boğulmak üzereyken poşeti açtıkları, sen **"bir kurşunluk adamsın"** diyerek baskı kurulduğu, tuvalete 2-3 defa götürüldükleri, tuvaletten 30 saniye içinde çıkmamaları durumunda sopa ile dövüldükleri, suçları kabul etmedikleri takdirde ailelerin getirilip aynısının uygulanacağını, hakime aksi bir şey söylerler işe tekrar gözaltına götürüleceklerini söyleyerek polislerin kendilerini tehdit ettiklerini ifade ettiler (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 24).
- Diyarbakır'da bulunan 4 ayrı DGM'nin benzer davalar için farklı farklı kararlar verdiği (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 24),
- Bir mahkum sadece ismi geçtiği için tutuklandığını (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 24),
- Sorgu sırasında işkence yaparken yüksek sesle kaset dinlettirildiğini (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 25),
- Polise ilk ifadesinde kendi hakkında verdiği bilgileri, daha sonra polisin örgüt bilgilerinden elde edilmiş bilgilermiş gibi göstererek, suçlama yaptığını (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 25),
- Kelepçeli, çıplak ve kapıya asılı olarak açık pencere önünde sabaha kadar tutulduğunu, bu arada **"Bu akşam ölürüm..."** veya İbrahim Tatlıses'in **"Vah halime..."** parçalarının dinlettirildiğini ifade etmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 25).
- Bir başka mahkum sorguda 7 gün boyunca, çıplak, ayakta, kapıya bağlı olarak tutulduğunu, üzerine soğuk su döküldüğünü, ve 48 saat ekmek verilmediğini ifade etmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 25).
- Sorguda soğuk su dökülerek şuurlarını kaybedene kadar pervane karşısında tutulup vücutlarının soğutulduğu (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 25),
- Diğer bir mahkum ise Diyarbakır polis okulunda 10 gün süreyle aynı işkencelerin kendisine de uygulandığını (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 26),
- Diyarbakır Cezaevinde kalan bir tutuklunun da mahkemeye götürülmek üzere koğuştan alınıp, doğrudan polise teslim edildiğini, bu nedenle cezaevi içinde bile artık tek başlarına dolaşmadıklarını ifade etti (Elazığ Tutanak 2000, sayfa26, 27).
- Tutuklananların bazılarının zamanında PKK'ya katılmadıkları için Hizbullahçı diye okullarda okurken fişlendikleri, bugün o yüzden tutuklandıklarını ifade ettikleri görüldü (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 27, 28).

- Yine bir tutuklu suçluyu yakalama zaafı yüzünden kendilerine suç atıldığını, arkadaşı öldürülürken yanında olduğu için yardım yataklıktan yargılandığını ama suçluların ortada olmadığını, ailesine işkence yapmakla tehdit edildiği için atılı suçu kabul ettiğini ifade etmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 28).
- Bazı hükümlüler ise Cezaevinde kötü muameleye rastlamadıklarını, ancak gardiyanların, istekleri karşısında çok sık *"biz sizin bakıcınız değiliz"* şeklinde hakaretlerine maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 29).
- 45-50 günde iki kez banyoya gidebildiklerini, onda da 10 dakika sıcak su bırakıldığını ifade etmişlerdir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 29).
- Cezaevinde temizlik yapılmadığı, müfettiş geldiği zaman kendilerine deterjan verilerek lavaboların temizlettirildiği ifade edilmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 29).
- Bir mahkum adli tabiplikte işkence izlerini doktorlara gösterip rapor aldığı için ayrıca bir daha işkenceye maruz bırakıldığını (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 31),
- Gözaltında polisin kendisine *"ben işkence yapmak için para alıyorum, hiçbir zaman burada Avrupa standardında muamele beklemeyin"* dediğini iddia etmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 31).
- Adli tıpta izlere rağmen darp yoktur raporu verildiği (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 31),
- Diyarbakır Adliye Sarayında Savcıya işkence gördüklerini anlattıklarını, Savcının ifade tutanağını yırtıp çöpe attığı ifade edilmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 31). Maddi imkansızlık nedeniyle avukat tutamadıklarını ifade etmişlerdir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 32).

4. İTİRAFCI KOĞUŞUNDA YAPILAN GÖRÜŞMELER

4.1. 1998 yılında

Bu koğuştaki hükümlü ve tutuklular,

- Ailelerin örgüt üyeleri tarafından tehdit edildiğini (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 100),
- Şu anda dışarı çıksalar bile, bunun hiçbir yararı olmayacağını ve gelecek garantilerinin olmadığını, bu konuda devletten destek beklediklerini, kısmi affın gündeme getirilmesini ve pişmanlık yasasının çıkarılmasını istediklerini (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 103),
- Örgütten kopmuş olmalarına rağmen, bazı gazeteleri okumak istediklerini, ama bunları sağlayamadıklarını (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 103),
- Ailelerinin gelmesinde problem olduğunu, özellikle devlet kurumlarında çalışan yakınlarının fişlenme korkusu ile gelmeye çekindiklerini (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 103),

- Dağdan gelmiş olmaları nedeni ile örgütün sıkıştırdığını , devletin de kendilerini hala terörist olarak görmesi nedeniyle **"iki ateş arasında kaldıklarını"** ifade etmişlerdir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 103).

5. TARAFSIZ KOĞUŞUNDA YAPILAN GÖRÜŞMELER

5.1. 2000 Yılında

- Bir mahkum 29 Ekimde ölen sara hastası şahıs ile aynı katta müşahedede olduğunu, düştüğü zaman ses geldiğini, nöbetçiyi çağırdıklarını, **"bırakın ölsün"** dendiğini, aradan bir saate yakın bir süre geçtiğini, tekrar çağırdıklarında kendilerini dövmeye geldiklerini ve baktıklarında **"gerçekten ölmüş"** dediklerini, cenazesini battaniyeye koyup götürdüklerini iddia etmiştir (Tutanak 2000, Sayfa 42-43).
- Başka bir mahkum ilk geldiğinde kendisine kapıda işkence yaptıklarını, iki dişinin kırıldığını, doktora çıkarmadıklarını iddia etmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 43).
- Başka bir mahkum ise 1998 yılında Adıyaman'a sevke giderken kendisine kapıda saldırıldığını, dövüldüğünü, Adıyaman Cezaevinin kendisini almadığını, savcılığa götürüldüğünü, Adli Tabipliğin 9 gün rapor verdiğini, buradaki müdür ve personeli mahkemeye verdiğini, davasının devam ettiğini, daha sonra buraya tekrar sürgün geldiğini, **"Sen bizi mahkemeye vermişsin, göreceksin"** diyerek tehdit edildiğini, 15 günlük disiplin cezası aldığını, personele küfrettiği gerekçesiyle mahkemeye verildiğini iddia etmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 43).
- Bir mahkum **"bir itiraflarının ifadesi üzerine yakalandım. Bingöl'de işkenceye maruz kaldım"** (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 43) ifadelerini kullanmıştır.
- Diyarbakır'da işkence gördüğünü iddia eden bir mahkum, ilk beş gün çıplak olarak kapıya bağlandığını, askıya alındığını, kendisine elektrik verildiğini, tazyikli su sıkıldığını, hayalarının sıkıldığını söylemiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 44).

6. MÜŞAHEDE HÜCRELERİNDE YAPILAN GÖRÜŞMELER

6.1. 1998 Yılında

Heyetimize Müşahede hücrelerindeki mahkum ve tutuklular:

- Müşahede hücrelerinde bulunan çoğu hükümlü ve tutukluların, cezaevi idaresinin disiplin anlayışından dolayı hücreye konulduklarını, kendilerine karşı çok katı ve tahrik edici biçimde davranıldığını, intihar etmeleri veya kendilerini keserek vücutlarına zarar vermeleri için adeta zorlandıklarını, kendilerine zarar verilmesini önlemek amacı ile son çare olarak kendi vücutlarını kestiklerini, kesilen yerlerin de arkadaşları tarafından ucunu yaktıkları iğne ile dikilmek istendiğini, çoğu kez öğünlerde yemek yerine kuru ekmek verildiğini, hücrelerde kalma

süresi konusunda da keyfi davranıldığını, belirtmişlerdir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 65, 75).

- Birkaçı ise, idarenin Heyetimizin gelişini nedeni ile zorla temizlik ve diğer işleri yaptırmak istemesi üzerine çıkan tartışma sonucu ikinci kat müşahede hücrelerine konulduklarını şu sözlerle anlatmışlardır: *"bizler sizin yüzünüzden buradayız. Gerçekten bir haftadır temizleye temizleye anamız ağladı. Hem size hem bize küfür ediyorlar. Tartıştık, buraya koydular, kaç gün kalacağım belli değil"* (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 70, 72).

- Bu hücrelerde bulunanların hemen hepsi, kendi istekleri dışında hücre koşullarındaki müşahade odalarında bulunduklarını söylemişlerdir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 65, 75).

6.2. 2000 Yılında

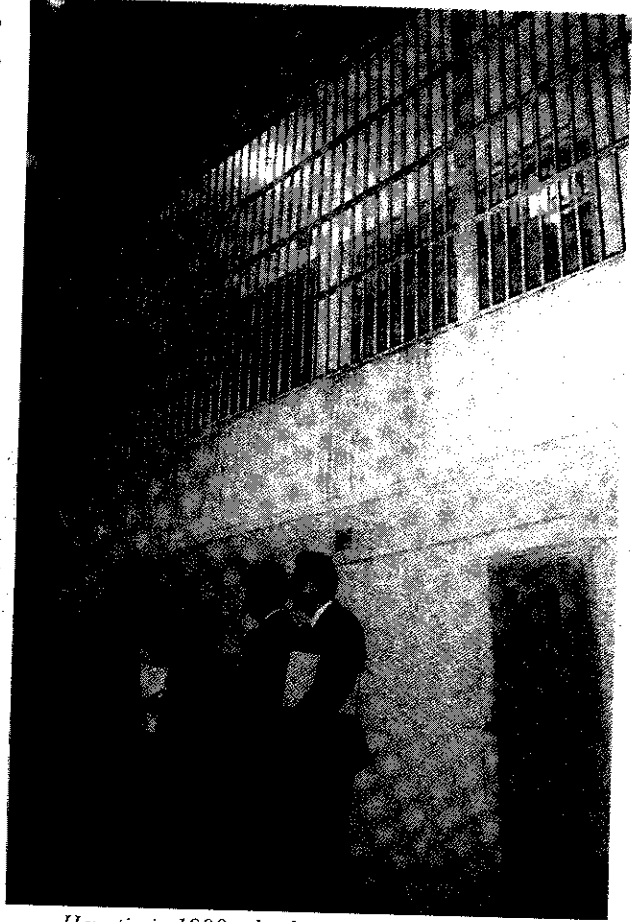
- Açık cezaevinde can güvenliği olmadığı için, hasımlarından korunmak amacıyla firar ettiğini ifade eden hükümlü aynı nedenle müşahadede kaldığını belirtmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 11).

- Bir mahkum cezaevinde kötü muamele gördüklerini, sara hastası olduğu halde tedavi için hastaneye gönderilmediğini, mağdur edildiğini ifade etmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 11).

- Bir mahkum can güvenliği yok diye şikayet kutusuna zarf attığı halde ne savcı ne de müdürler tarafından şikayet kutusunun kontrol edilmediğini ifade etmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 12).

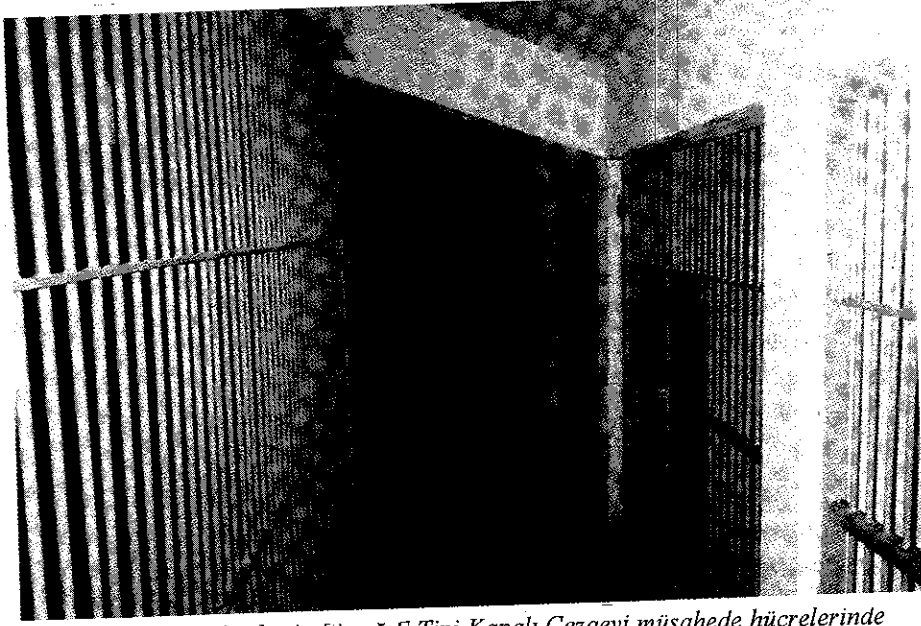
- İşkence gördüğü için kendisine zarar veren hükümlü, cezaevinde kendini kesmeye devam ettiğini, gardiyanların kendisini revire götürürken dövdüklerini, yaralarına tuz bastıklarını sonra alkol ile temizlediklerini ifade etmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 12).

- Gaziantep Müteferrikada 1998 yılında sorgulandığını ifade eden hükümlü, Filistin askısına alındığını, cip, pikap içinden kendisine elektirik verildiğini ifade etmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 12).

Heyetimiz 1998 yılında müşahade koşullarının bulunduğu bölümde

- Bir hükümlü koğuştan psikolojik nedenler ile kendi isteği ile müşahedeye geldiğini (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 13),

Heyetimiz 2000 yılında Elazığ E Tipi Kapalı Cezaevi müşahade hücrelerinde

- Diyarbakır'da tutuklanan bir hükümlü kendisine işkence yapılmadığını, ancak yanında yaşlı insanlara işkence yapıldığını ifade etmiştir. Aynı hükümlü hiç kimsenin kendi isteği ile müşahedeye gelmeyeceğini belirtmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 14).
- Kimliğini kaybettiği için karakola başvuran bir hükümlü , hakkında fiş açılmış olduğu için örgüte yardım ve yataklık yapmaktan yargılanmış. İfade dışında hiçbir kanıt olmadığını iddia etmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 14).
- Dışarıdan gömlek veya bayramlık bir eşya getirilmesine izin verilmediği, Cezaevinin marketi var diye dışarıdan getirilen çay gibi eşyaların içeriye alınmadığı söylenmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 14).
- Hükümlü ve tutuklular, gardiyanların kendilerine bir şey diyen olursa 20-30 kişi bir araya gelip o şahsı öldüresiye dövdüklerini (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 15),
- Dışarıda adamı ve parası olanın rahat ettiğini (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 15) ifade etmişlerdir.
- Hücrelerin tuvaletinde tuvalet taşı olduğu halde, baca olmadığı için havalandırma olmadığı, kokunun içeri yayıldığı ifade edildi (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 15).
- Batman'da tek kişilik hücrelerde 18 gün sorgulandığını ifade eden hükümlü, telefon kutusundan kendisine elektrik verildiğini, elektriğin etkisini artırmak için ısıtıldığını anlattı (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 16).

- Gökhan Yılmaz adlı hükümlünün sara hastası olduğu halde ilaçlarının ölmeden önceki son 15 günde verilmediği, mahkumlara ilaç geldiğinde müşahedede isimleri okunduğu için genelde herkesin kime ilaç geldiğini duyabildiği, bu nedenle Gökhan'ın ilaçlarında aksama olduğunun herkesçe bilindiği iddia edilmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 17).
- Gökhan Yılmaz'ın öldüğü gün (29 Ekim 1999 olarak ifade edildi) banyo için hazırlık yaptığı, sıcak suyu gelmediği halde soğuk suyu hazırladığı, ancak o sırada yere düştüğünü, düşerken kafasını duvara vurduğunu, duvara vurma sesini duyduktan sonra tüm müşahedenin kapılara vurarak gardiyanlardan yardım istediği, ancak gardiyanın gelerek *"ölürse ölsün size ne"* dediği ifade edildi (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 17).
- Bu olayın başgardiyan "....."nın nöbetinde olduğu belirtilmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 17).
- Gardiyanlar 1.5-2 saat sonra Gökhan'ın hücrelerine geldiklerinde ölüsünü dışarı çıkardıkları ve o katta kalan hükümlülere suda boğulduğunu ifade ettikleri, sonrada o katı boşalttıkları ifade edildi (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 17).
- Cezaevinde infazcı ile birinci müdüre rüşvet verildiği zaman sevklerin çıkabileceği ifade edilmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 17).
- Poliste işkence görmediğini anlatan bir hükümlü Diyarbakır Cezaevinde insanlık dışı muamele gördüğünü ifade etmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 18).
- Koğuşta arkadaşları ile anlaşmazlığa düşen bir hükümlü kendi isteği ile müşahedeye geldiğini ifade etmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 19).
- Koğuşlarda mahkumların birbirlerini kolladıkları için, can güvenliği nedeniyle müşahedeye geldikleri ifade edilmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 19).
- Dış kantine verilen siparişlerde aksama olduğu, dış kantin sorumlusu personelin siparişleri yetiştiremediği belirtilmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 19-20).
- Yıkanmak için banyoya gittiklerini, gidemedikleri zaman bidonla sıcak suyun hücreye getirildiğini ifade etmişlerdir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 21).
- Altı yıldır hücrede kalan bir hükümlünün olduğu ifade edilmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 46).
- Hemşehricilik yapıldığı iddia edilmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 47).
- Koğuştaki kavga üzerine tüm Diyarbakırlıların müşahedeye atıldığı iddia edilmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 47).

- Bir mahkum Meydan Karakolu'nun alt tarafında ufak bir karakol daha olduğunu, orada kendisini dövdüklerini, elektrik verdiklerini, anadan doğma soyduklarını, tazyikli su sıkıklarını, copla vurdıklarını, küfür ettiklerini iddia etmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 48).

Örnek 19 (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 48)

(...)

HÜKÜMLÜ 82- Emniyet Müdürlüğünde, üst katta çok kötü muamele gördüm. Başka karakolda da bizi işkenceye, cereyana verdiler. Meydan Karakolunun alt tarafında bir ufak karakol daha var, orada bizi dövdüler. Dört gün.

BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKINSÜT- Neler yaptılar?

HÜKÜMLÜ 82- Cereyana verdiler, anadan doğma soydular. Tazyikli su sıkılar. Jopla vurdular, küfür ettiler bize; ana avrat düz gittiler.

(...)

- İnfaz memurlarının bizzat kendilerinin hemşhricilik yaptıkları, Elazıglıları kayırıp Diyarbakırlıları ezdikleri iddia edilmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 48).
- Mahkumlar hücrelerin soğuk olduğunu ve üşüdüklerini (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 48), hücrelerin açılmadığını, sıkıldıklarını (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 50) belirtmişlerdir.
- Yine kapının sadece görüş günlerinde ve revire giderken açıldığı belirtilmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 51).
- Bir tutuklu koğuşlara uyum sağlayamadığından dolayı kendi isteğiyle müşahedede kaldığını söylemiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 51).
- Bir mahkum *"Kolum kırık efendim, hastaneye sevk etmiyorlar. Burada işkence görüyorum. "....." isimli başgardıyan vücuduma tuz basıyor"* ifadelerinde bulunmuştur (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 52).
- Bir diğer mahkum ise müşahedede kendi isteği dışında yattığını söylemiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 52).

2000 yılındaki müşahede hücrelerinde Heyetimizin yaptığı incelemeler sırasında tutuklu ve hükümlüler tarafından dile getirilen ve Meclis tutanaklarımıza geçen bölümlerin bir kısmını yorumsuz olarak sunmak istiyoruz (Tümü için bkz. Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 46-52)

HÜCRE

HÜKÜMLÜ 71- Ben acı çekiyorum, acı!.. Bana ya bir zehirli iğne yapsınlar, öleyim ya da beni bırak-sınlar. Ben artık bir işe de yaramıyorum.

BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKINSÜT- Ne kadar zamandır buradasın?

HÜKÜMLÜ 71- 14 yıla yakındır cezaevindeyim. Ne deli olduğumu biliyorum ne de akıllı olduğumu biliyorum. Ben acı çekiyorum.

BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKINSÜT- Burada ne kadar zamandır kalıyorsun?

*HÜKÜMLÜ 71- Burada çoktan beridir kalıyorum. 6 senedir ben yalnızım, yalnız hücrelerde kalıy-
rum. 34 ay beni tek bıraktılar. Bir kişi!.. Ya bana bir iğne yapsınlar öleyim, bunu dile de getirmişim,*

sizden çok özür dili-yorum, yazılı olarak da verdim, ya da beni bıraksınlar. Bıraksalar da şu an bir işe yaramam. En sevdiğim şeyleri de kaybettim burada... 6 senedir...

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Neydi senin suçum?

HÜKÜMLÜ 71- Benim suçum, suratımı keseni bir de küçükken benim ırzıma geçmek isteyen şey etmişim, ırzımı da teslim etmemişim. Yani teslim etmemişim; ama, en güzel şeylerimi de kaybetmişim burada.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Cinayet mi?

HÜKÜMLÜ 71- Küçüktüm, cahildim, hırsızlığa alıştırılmak istendiğim için. Bana yardımcı olun ne olur!.. Ben Büyük Millet Meclisine kadar yazmışım. Ben kötülükten yana da değilim, yaşamaktan yanayım ben. Ben acı çekiyorum. En sevdiğim şeyleri kaybetmişim ben!...

HÜCRE

HÜKÜMLÜ 72- Bu cezaevine geldim, bir senedir. Burada da kendi isteğimle değil; bazı problemler oldu, burada hemşehricilik oluyor, onun için, oniki kişi, bir kişinin yüzünden buraya geldik. Zaten rapor olarak bunları yazmışım, size vereyim.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Nasıl oldu?

HÜKÜMLÜ 72- Bir kişinin yüzünden; caz yaptı adam, geldiler, "sen...sen...sen" diyerek, o günden bu yana 13 gündür ifadelerimizi bile almadılar. 13 kişi. Orada 80 yaşında bir dede var, onu bile buraya getirdiler.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Nerelisin?

HÜKÜMLÜ 72-

HÜCRE

HÜKÜMLÜ 73- Ben bir haftadır buradayım. Kendi isteğimle geldim. Adli suçluyum ben.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Peki, geçmiş olsun.

HÜCRE

HÜKÜMLÜ 74- Efendim, ben altı aydan beri buradayım.

Mümkün olursa, buradaki sıkıntılarımızı dile getirmenizi istiyorum. Bütün mahkûm arkadaşların adına yazdım bunu. Sizin geleceğinizi duydum.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Ne zaman duydunuz?

HÜKÜMLÜ 74- Vallahi duyduk işte, geleceğinizi söylediler.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Ne kadar zamandır buradasınız?

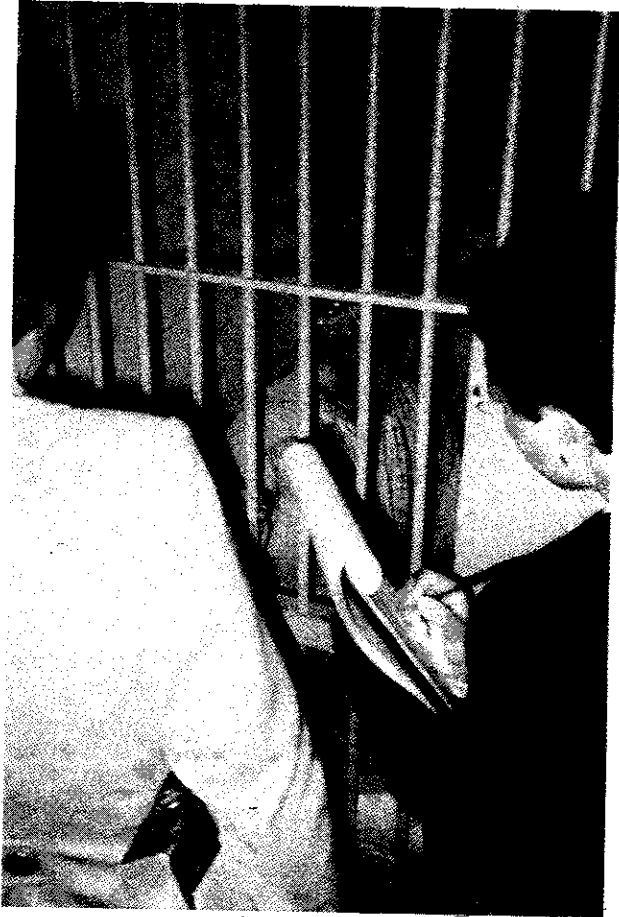
HÜKÜMLÜ 74- 10 gündür kalıyorum.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Kendi isteğinizle mi kalıyorsunuz?

HÜKÜMLÜ 74- Sayılır. Babam vefat etti 1.5 ay kadar evvel. Biraz sıkıntılara falan girince, aslında ben Ankara'da oturuyorum.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Cezanız ne kadar var?

HÜKÜMLÜ 74- 13.11.2000'de bitiyor herhalde. 22.2.1996'dan beri içerdeyim. Uyuşturucudan yatıyorum.

Yorumsuz

Bunları sizin için, naçizane yazdım, iki satır.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Geçmiş olsun.
HÜKÜMLÜ 74- Sağolun.

HÜCRE

HÜKÜMLÜ 75- 22 yaşındayım. 1.5 sene önce buraya geldim.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Kendi isteğinle mi geldin?
HÜKÜMLÜ 75- Hayır efendim. Koğuşta iki kişi kavga ettiler, bütün Diyarbakırlıları buraya topladılar. 12 gündür buradayım. Aydınlığa falan çıkmıyoruz, buradayız.

HÜCRE

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- İsminiz nedir? ne kadar zamandır buradasınız?
HÜKÜMLÜ 76- İsmim..... 1.5 senedir koğuştaydım. koğuşta bir kavga oldu. 12 gündür buradayım. Açıktaydım ben.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Suçun ne idi?
HÜKÜMLÜ 76- İlk suçum hırsızlıktı. O da bir iftira ile oldu. Asliye ceza, 39 yıl verdi bana. 25'e bağladılar. Bu cezayı yatamayacağım. Daha yedi senemiz var. Af istiyoruz, bakalım ne olacak.

HÜCRE

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Geçmiş olsun. Ne yapıyorsunuz?
HÜKÜMLÜ 77- Biz hakkımızı arayamıyoruz; savcılığa dilekçe veriyoruz, bakanlığa gidiyor, haber gelmiyor.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Buraya neden geldiniz?
HÜKÜMLÜ 77- Koğuştaydık. Haksızlık nedeniyle buraya alındık. Savcılığa dilekçe yazıyoruz gitmiyor. 14 gündür buradayım. Dışarı çıkamıyoruz. Burada hiç bir sosyal hakkımız da yok.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Nerelisin?
HÜKÜMLÜ 77- 43 yaşındayım. Bakın, bu tabakla yemek yiyoruz. Bakar mısınız?..

HÜCRE

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Amca, merhaba!
HÜKÜMLÜ 78- Ha, kurban olam size. Ben 78 yaşındayım. Beni buraya bıraktılar. Beni açığa bırakmadılar. "Seni açığa almıyoruz" dediler. O zaman beni kazaya verin dedim.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Amca, senin suçun ne?
HÜKÜMLÜ 78- Cinayet. Hanımı öldürdüm.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Hasımların mı var; hanımdan dolayı?
HÜKÜMLÜ 78- Yok; "evde" dedi, baktım gidiyor, ben de vurdum onu. Hanımın tarafı geldi, benden davacı oldular. 20 sene ceza verdiler bana. Şimdi 5 sene oldu ben buradayım. 2 ay oldu benim beş senem bitecek. Buranın adaleti yok yahu!..
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Nereye gitmek istiyorsun?
HÜKÜMLÜ 78- Açığa gitmek istiyorum, vermiyler. Dedi, "seni almiyler". Kurban olam beni buradan kurtarın.. Bu yaşta, 'liyim ben.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- 20 senenin ne kadarını yattın?
HÜKÜMLÜ 78- 8 sene yatmam lazım, 5 senesini yattım, 5 sene iki ay kaldı.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Burada ne kadar zamandır kalıyorsun?
HÜKÜMLÜ 78- 11 gün oldu bu hücredeyim. Beni kurtarın buradan!

HÜCRE

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Kendi isteğinle mi sevkle mi geldin?
HÜKÜMLÜ 79- 2 gündür 'dan sevkle geldim. Elazığ Emniyette sorgulandım.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Suçun neydi?
HÜKÜMLÜ 79- PKK'ye örgüt mensupluğuyla.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Terörde mi alt katta mı sorgulandın?

HÜKÜMLÜ 79- Müteferrikada.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Ne yaptılar sana?

HÜKÜMLÜ 79- Çok da kötü muamele yoktu; ama, daha dışarı çıkmadım bile, buraya getirdiler.

HÜCRE

HÜKÜMLÜ 80- Hoş geldiniz.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Nasılsın?

HÜKÜMLÜ 80- Allah razı olsun. Sema abla, geldiğinize gerçekten çok sevindik. Ben 9 senedir cezaevindeyim. Maddi olarak zor durumdayım.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Ne zaman çıkacaksın?

HÜKÜMLÜ 80- 2008 yılının 6 ncı ayın 4'ünde. Suçum Cinayet.

HÜCRE

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Siz ne kadar zamandır buradasınız?

HÜKÜMLÜ 81- Yeni geldim, Elazığ'dan.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Nerede sorgulandın?

HÜKÜMLÜ 81- 4 üncü katta, Elazığ'da, hırsızlık masasında sorgulandım. Bana iftira attılar. Bir ay oldu gelesi.

HÜCRE

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Merhaba. Nerede yakalandın?

HÜKÜMLÜ 82- 38 yaşındayım.da oturuyorum, burada yakalandım hırsızlıktan.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- İfaden nerede alındı?

HÜKÜMLÜ 82- Emniyet Müdürlüğünde, üst katta çok kötü muamele gördüm. Başka karakolda da bizi işkenceye, cereyana verdiler. Meydan Karakolunun alt tarafında bir ufak karakol daha var, orada bizi dövdüler. Dört gün.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Neler yaptılar?

HÜKÜMLÜ 82- Cereyana verdiler, anadan doğma soydular. Tazyikli su sıkıldılar. Jopla vurdular, küfür ettiler bize; ana avrat düz gittiler.

10 gündür buradayım. Bizim koğuşta bir olay oldu, kimse gelip "kim haklı, kim haksız" demediler, 5-6 arkadaşımızı buraya attılar.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- O karakola gittiğin tarihi hatırlıyor musun?

HÜKÜMLÜ 82- Hatırlamıyorum; ama, 25 gün oldu. 5 gün de nezarete kaldık, bir ay falan oldu.

HÜCRE

HÜKÜMLÜ 83- 11 inci koğuşta bazı haksızlıklar oldu, ondan dolayı, infaz memurlarının bizzat kendileri hemşericilik yapıyorlar efendim burada; Elazığlıları kayırıp, Diyarbakırlıları ezmeye çalışıyorlar. O yüzden arkadaşlarımızı haksız yere aldıkları için bizim de zorumuza gittiği için biz de arkadaşlarımıza destek vermek amacıyla...

BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKINSÜT- Nerede yakalandın, nerede sorgulandın?

HÜKÜMLÜ 83- Diyarbakır 'de yakalandım, orada sorgulandım. 7 gün bize işkence yaptılar. Uzun süre de cezam var. Suçum hırsızlık.

BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKINSÜT- Burada kaç gündür yattıyorsun?

HÜKÜMLÜ 83- 9 gündür buradayım.

Efendim dilekçe yazıyoruz, cevap alamıyoruz. Sevklerimiz buradan çıkmıyor efendim.

HÜCRE

HÜKÜMLÜ 84- Efendim, 6 arkadaşla beraber geldik 11 inci koğuştan. Diyarbakır 'lım. Elazığ 'da oturuyorum. Hastayım efendim. Buralar açık, soğuk oluyor, üşüyoruz. 10 gündür, sebepsiz yere buradayız. Hastayım; nefes alıp veremiyorum. 42 yaşındayım.

HÜCRE

HÜKÜMLÜ 85- Ben de 11 inci koğuştan geldim. 'liyim. doğumluyum. 12 gündür suçsuz yere buradayım.

BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKINSÜT- Nasıl oldu?

HÜKÜMLÜ 85- İki arkadaş mülhakaşa yaptı. Birini içeri aldılar. Biz de arkasından geldik.

HÜCRE

BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKINSÜT- Merhaba, ne kadardır buradasınız?

HÜKÜMLÜ 86- Merhaba. 10-12 gün oluyor. 11 inci koğuşta bir kişinin yüzünden 11 kişiyi buraya aldılar. Önce 5 kişi geldi.

BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKINSÜT- O, bir kişi kim?

HÜKÜMLÜ 86- O,dır. Ondan sonra, "benim dediğim olacak" dedi. Biz de olay çıkmasın diye, 6 kişi sonradan geldik.

BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKINSÜT- Gardiyanların, infaz koruma memurlarının davranışları nasıl, kötü mü?

HÜKÜMLÜ 86- Hayır. Aldılar buraya getirdiler.

HÜCRE

BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKINSÜT- Geçmiş olsun, neler oldu?

HÜKÜMLÜ 87- Koğuşta münakaşa ettik. 'liyim ben. Sorun kavga değil abam; eğer bizi dinlemek istiyorsan, Allah senden razı olsun, bu mücadelen için bu mahkûmlar sana minnettar. Gerçek bir ana varsa, o da sensin; falan değil; ona "ana" demişler de, o, cart-curt ana. Gerçek ana burada işte!.. Bu işkenceler falan konusunda, inan, sana üç sefer mektup yazdım Eskişehir 'den. sana mektup yazdım diye beni buraya sürgün ettiler. "Sema Pişkinsüt'e başvurdum" diye idare beni buraya sürgün etti, abam... Ben 50 yaşındayım.

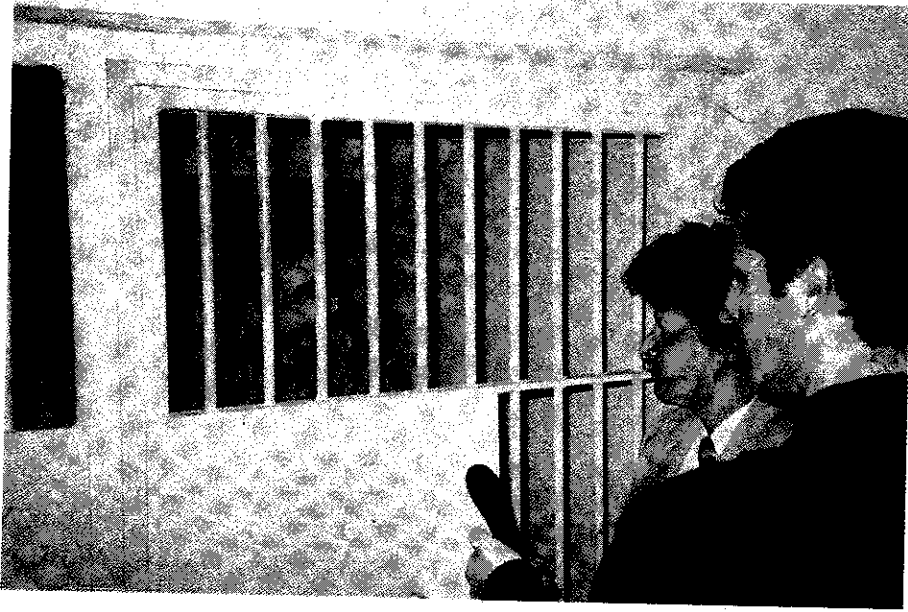
BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKINSÜT- Ne kadar süredir içerdesiniz?

HÜKÜMLÜ 87- Birfiil 16 sene oldu abam.

BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKINSÜT- Suçunuz nedir?

HÜKÜMLÜ 87- Cinayet abam.

Aba, yasalar diyor ki, bir hapisshaneden bir hapisshaneye bir sene yattığı zaman sevk gidebilirsin. İkinci bir konu, diyor ki abam, her mahkûm ailesine yakın bir yerte yatar diyor. Abam, ben 28 aydır bu hapisshanedeyim. 2.5 senedir. Bu kanunlar benim de kanunum değil mi?.. Bizim paramız pulumuz yok abam!.. Benim sevkimi neden çıkartmıyorlar; ben Başbakanlığa yazdım, bana cevap geldi, "Adalet Bakanlığına bildirdik" dediler, abam, bendem üç sefer sevk yeri istediler. Ben ne yapmışım?.. Bak, müdür burada, 28 aydır ben daha idare karşısına çıkmamışım.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Biz buraya not alalım. Nereye sevk istedin?

HÜKÜMLÜ 87- Abam, benim 15 yaşında oğlum var, yüzünü daha bir sefer gördüm. Tek bir defa!.. Ne ailem gelebiliyor.. 'de köyde oturuyorlar.

Eğer dinlersen, ben sana Ankara hakkında bir şeyler söyleyeyim abam.

Ben uzun ceza yattığım için bazı şeyleri öğrendik. Gerçi sen de böyle geziyorsun ama, Batı cezaevlerindeki müdürler paraya alışmış. Onlara illa, çetelerin adamları gibi paralı adamlar olacak, bizim gibi adamlar için, yani bunu bakana iletin; Sami Türk bu işlerle ilgilenmiyor. Diyor ki abam, "idarî nedenden dolayı sürgün". Ben şunu sorduyorum: İdarî neden denilince bir suç değil mi, bunun bir tutanağının olması lazım, değil mi abam?.. Bir de bunun karşısında ben suç işlediysen bunun bir cezasının olması lazım.

Abam, ceza vermiyorlar. Disiplin yok. Sadece yazmış Adalet Bakanlığına, "bunu buradan başka hapis-haneye sürgün et" diyor. Niye beni sürgün ediyorsun?

Esas haklar Ankara'dan, abam, Allah aşkına, bu mahkûmun var ya, içi dolu!.. Bunlara Ankara bir çözüm bulsun. Bir aylık adamlar, parası var, sevk ediyor abam. Kütahya'da, Kırşehir'de, 'nın katili, benim buraya sürgün edilme sebeplerimden birisi budur; neymiş, ben buradaki çeteler maltada başıboş geziyor, biz maltaya çıkamıyoruz abam.. Banyoya gideceğiz, su alacağız, maltada, öldüren bunlar maltada geziyor diye biz maltaya çıkamıyoruz abam. Ben de sana mektup yazdım diye beni buraya sürgün ettiler. Bu mu adalet?.. Bu adalet bize tecelli etmiyorsa, "biz sizin adaletiniz değiliz" desinler, burada namusum şerefim üzerine yemin ederim, belki on bin insan var, bunların adına konuşuyorum.

HÜCRE

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Geçmiş olsun.

Hep böyle karanlıkta mı oturuyorsun?

HÜKÜMLÜ 88- Hep böyle karanlıktayım.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Kaç yaşındasın?

HÜKÜMLÜ 88- 36 yaşındayım. 24 sene ceza aldım, 2 senesini yattım. 7 senem daha var. Gasp suçundan yatıyorum.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Buraya neden geldin?

HÜKÜMLÜ 88- Kendi isteğimle geldim. Psikolojik bazı rahatsızlıklarım var. 6 ncı koğuştaydım. yım. Ablam sizden bir ricam olacak, eğer mümkün olursa, hücrelerimizi açarlarsa iyi olur. Sıkılıyor. Bütün koğuşlarda, arkadaşlarımız hep kapalı...

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Kaç gündür buradasın?

HÜKÜMLÜ 88- Bugün 16 ncı günüm. Kendi isteğimle geldim. Mümkünü varsa ablam...

HÜCRE

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Geçmiş olsun. Kaç yaşındasın sen?

HÜKÜMLÜ 89- 27 yaşımdayım.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Nerelisin, suçun ne?

HÜKÜMLÜ 89-yim. Suçum cinayet. 8 senedir yatıyorum. 15 sene ceza aldım. Tutukluymken cezaevinden kaçtım, 93'te. 96'da ceza yedim, infazımı yaptılar.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Neden burada yatıyorsun?

HÜKÜMLÜ 89- Abla, cezaevinde yatılmıyor. 10 aydan beridir buradayım. Bir aydır bu hücredeyim.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Hiç açılmadı mı üstün?

HÜKÜMLÜ 89- Yok abla.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Kendi isteğinle mi geldin?

HÜKÜMLÜ 89- Koğuşta bir sorun oldu. Bir şey de yoktu aslında. Gece 12'de beni alıp buraya getirdiler, buraya attılar. Müdürün yanına çıktığımızda önce "nerelisin?" diye soruyorlar. Bir sene doldurmadan da sevkimiz olmuyor.

HÜCRE

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Merhaba, geçmiş olsun. Suçunuz nedir?

HÜKÜMLÜ 91- Merhaba. 41 yaşımdayım. Bazı şikayetlerimi bu kâğıda yazdım, ablama vereceğim.yim. Suçum yaralama. Eski infazımı yaptılar.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Bu boncukları bu ışıktaki mı yapıyorsun?

HÜKÜMLÜ 91- Evet. Sizden bir ricam var, bu karanlıkta, tuvaletin lavabo taşları da yok, en sonra boş odalar var, bakabilirsiniz. Af buyurun şu kadar bir delik, lavabo da yok.

Ablama şu boncuklarımdan bir tane hediye etsem. Bir cüzdan versem almaz mısın ablam?

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Sağol, ellerine sağlık. Hediye etmiş kadar oldun.

HÜKÜMLÜ 91 -, Geçen gün infaz kaleminde hakarete uğradım. "Gel ulan" dedi bana. Ben de, sen devlet memurusun, bana böyle konuşmaya hakkın yok dedim. Bir de adını sordum ben. Burada bir gardiyana adını sorduğun zaman efendim, ya "Ali Haydar" diyorlar ya da "sofamazsın" diyorlar, sorduğun zaman hakkında işlem yapıyorlar. Bu eskiden beri böyle. Ben daha önceden de bu cezaevinde yattım; buranın ilk açılışında ben buraya geldim. Başka cezaevlerinde gardiyanların ve personelin adları gömleklerinin buralarında yazılıdır.

8-9 aydır buradayım. Şişmeye başladım efendim. Bakın, karnım şu anda boştur, buna rağmen şişiyorum, ne söyleyeyim...

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Peki, geçmiş olsun.

HÜCRE

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Geçmiş olsun. Ne kadar zamandır buradasın?

HÜKÜMLÜ 92- 2 yıldır bu cezaevindeyim, 2-2.5 aydır da buradayım.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Buraya gelmeyi kendin mi istedin?

HÜKÜMLÜ 92-yum ben. Bizi potansiyel suçlu gördükleri için buralara atıyorlar.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Suçun ne?

HÜKÜMLÜ 92- Gasp.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Koğuşta olay mı çıktı?

HÜKÜMLÜ 92- Bizi dışladıkları için olay çıktı efendim.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Sen öyle mi düşünüyorsun?

HÜKÜMLÜ 92- Ben öyle düşünmüyorum da, öyle yani.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Bunu yapanlar infaz memurları mı, içerideki mahkûmlar mı?

HÜKÜMLÜ 92- Hemen hemen hepsi yapıyor.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Burada ne yapıyorsun?

HÜKÜMLÜ 92- Boncuk işiyle uğraşıyorum efendim.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Yakınlarınızla görüşebiliyor musun?

HÜKÜMLÜ 92- Görüşçülerimda da, ben onların gelmesini istemiyorum.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Cezan ne kadar?

HÜKÜMLÜ 92- 19 yıl almıştım, Yargıtay bozdu, tekrar mahkemeye çıkacağım. Suçum gaspti.

HÜCRE

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Merhaba, geçmiş olsun. Sen nerelisin?

HÜKÜMLÜ 93-yim.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Ne kadar zamandır buradasın?

HÜKÜMLÜ 93- Zamanım belli olmadığı için bilmiyorum. Yozgat'tan sevke geldim. 1993'ten beri müşahadede yatıyorum. Bu yüzden zamandan haberim yok. Yozgat'ta da müşahadede yatıyordum.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Suçun nedir?

HÜKÜMLÜ 93- Suçum cinayet.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Hasımların mı var?

HÜKÜMLÜ 93- Hayır. Koğuşlara uyum sağlayamadığımdan dolayı, topluma uyum sağlayamadığımdan dolayı, kendi isteğimle müşahadede kalıyorum.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Bu battaniyeden başka bir şeyin yok mu?

HÜKÜMLÜ 93- Yok; başka bir şeyim yok.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Kimsen yok mu?

HÜKÜMLÜ 93- Yok; kimsem yok, benim.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Elbiseler?

HÜKÜMLÜ 93- Son olarak Yozgat'tan geldiğimde bana bir elbise, bir poşet verdiler, "bunlar senin" dediler.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Bu yatağı cezaevi mi verdi?

HÜKÜMLÜ 93- Evet.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Yemek nasıl yiyorsun?

HÜKÜMLÜ 93- Tabagım yok. Ekmeği bölüyorum, içine yemeği bırakıyorlar, yiyorum.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Cezan ne kadar kaldı?

HÜKÜMLÜ 93- 21 sene ceza aldım, şu anda tahliye günümü de bilmiyorum. 1993 yılından beri yatıyorum. Toplam 8.5 sene yatmam gerekiyor. 21 sene ceza aldım. Cezaevinde hiç suçum yok. 8.5 sene sonra tahliye olmam lazım. Günümü de bilmiyorum. Bana kesin bir şey de söylemediler. Bilmiyorum. Cinayetten 21 sene ceza aldım.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Gidecek bir yerin var mı?

HÜKÜMLÜ 93- Gideceğim bir yerim yok.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Bu suçtan önce ne iş yapardın?

HÜKÜMLÜ 93- Esnafılık yaptım; kiraathane işlettim.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Kaç yaşındasın sen?

HÜKÜMLÜ 93- Cezaevine girdiğimde 30 yaşındaydım.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- 2000 yılındayız, o zaman...

HÜKÜMLÜ 93- 2000 yılında mıyız?

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Evet.

HÜKÜMLÜ 93- O zaman, şimdi 37-38 yaşında olmam lazım.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Okul okudun mu?

HÜKÜMLÜ 93- Ortaokul mezunuyum.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Bekar mıydın?

HÜKÜMLÜ 93- Evet.

HÜCRE

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Geçmiş olsun. Nerelisin?

HÜKÜMLÜ 94-yim efendim.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Suçun ne?

HÜKÜMLÜ 94- PKK davasından ceza aldım. Örgüt üyeliğinden 12.5 yıl aldım.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Burada kendi isteğinle mi kalıyorsun?

HÜKÜMLÜ 94- Burada bizim tarafsız koğuş vardır. Benim ilçeye gitme durumum vardı, onun için burada kalıyorum.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Tarafsız mı o koğuş?

HÜKÜMLÜ 94- PKK adı, ama tarafsızdır.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- ne kadar zamandır buradasın?

HÜKÜMLÜ 94- Bir aydır buradayım.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Kapı açılıyor mu hiç?
HÜKÜMLÜ 94- Kapı 24 saat kapalıdır. Sadece görüş günlerinde açılıyor. Revire falan gidişlerde açılıyor.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Senin okur yazarlığın var mı?
HÜKÜMLÜ 94- Var.

HÜCRE

HÜKÜMLÜ 95- Başkanım, merhaba.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Merhaba. Kaç yaşındasın sen?
HÜKÜMLÜ 95- 19 yaşımdayım.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Neden buradasın?
HÜKÜMLÜ 95- İki aydır burada yatıyorum. Hırsızlık suçundan.yım. Bazı şikayetlerim var, dinler misiniz?
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Söyle bakalım.
HÜKÜMLÜ 95- Ben 1.5 yıldır bu cezaevindeyim. Bu, benim en az yüzüncü dilekçem; revire çıkmak için. Kolumdan sakatım. Ömür boyu bu sakatlığı çekeceğim, iyileşmiyor çünkü.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Soyun bakalım, neyi var kolunun... (".....", gömleğini ve fanilasını çıkardı)
HÜKÜMLÜ 95- Kolum kırık efendim, hastaneye sevk etmiyorlar.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Burada işkence görüyorsunuz. isimli başgardıyan vücuduma tuz basıyor efendim.
HÜKÜMLÜ 95- Burada idarenin kimsesi yok değil mi efendim, korkuyorum.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Yok.. Yok..
HÜKÜMLÜ 95- Buraya geldiğimde vücudumda çizik bile yoktu, inanın. İşkence görmemek için kendim kesi-yorum. Durduk yerde işkence yapıyorlar.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Omuzun nasıl kırıldı?
HÜKÜMLÜ 95- Şikayetimi söylersem belki sizden sonra işkence yaparlar bana.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Hayır, görmezsin, söyle bakalım bunu kim yaptı sana?
HÜKÜMLÜ 95- Birinci müdür, çocuk ıslahevinden geldiğim gün yaptı. 98 yılının 11 inci ayında geldim. 2.5 senedir buradayım. ("....." in omuz ve sırtının fotoğrafları çekildi)
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Buraya geldiğinde kavga mı ettin de buraya aldılar seni?
HÜKÜMLÜ 95- Koğuşa alındım, sonra kendi isteğimle buraya geldim. Bu müşahededekilerin hepsi gurbet mahkûmudur; bir tane bile Elazığ mahkûmu yoktur. Onların hepsi koğuşlarda kalıyor.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Seni nerede dövdüler?
HÜKÜMLÜ 95- Hizbullahçılar yoktu o zaman, bu girişte, altta, kapalı görüş yerinde dövdüler. Küfürlerle dövdüler.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Kolun ne zaman oldu?
HÜKÜMLÜ 95- Geldiğimde dövüldüğüm zaman oldu. Revire, savcılığa dilekçe yazıyorum, dilekçe burada yırtılıyor.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Hastaneye götürmediler mi?
HÜKÜMLÜ 95- Bir sefer götürdüler, orada bana bir ağrı kesici yazdılar.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Film çekilmedi mi?
HÜKÜMLÜ 95- Evet, çekildi.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Hangi tarihte?
HÜKÜMLÜ 95- Bilmiyorum efendim, geçen sene falandı.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Kolumu kaldırabilir misin?
HÜKÜMLÜ 95- (Kolumu kaldırmaya çalıştı) Ağrıyor Başkanım.
Başkanım bu kesik yerlerime de tuz bastılar. "Neden kendini kesiyorsun" diye tuzbastılar efendim.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Kimlerdi?
HÜKÜMLÜ 95- ile; bu cezaevini o yönetiyordu.
BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Burada ne yiyorsun?
HÜKÜMLÜ 95- Devlet ekmek veriyor, olursa buradan arkadaşlar gönderiyorlar, yiyorum.

HÜCRE

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Geçmiş olsun. Nerelisin?

HÜKÜMLÜ 96-yum. Koğuşta hiç bir suç yapmadım.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Suçun nedir?

HÜKÜMLÜ 96- Cinayet. Bir suç yaptım, cezam yanmış. Cezamı yaktılar. 2013 yılında çıkacağım.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Burada kendi isteğinle mi kalıyorsun?

HÜKÜMLÜ 96- Hayır. Gardiyanlar getirdiler buraya. Benim burada kimsem yok. Suçlular koğuşta kaldılar, suçu olmayanları buraya getirdiler. Doktora dedim benim tansiyonum var, hastayım, "ölsün" diyor. Burada bir kişi de öldü.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT- Nerede öldü?

HÜKÜMLÜ 96- Burada, müşahedede öldü, herkes biliyor.

2000 yılında tanık olduğumuz, hepimizi mahçup eden bu görüntü ve uygulamaların mutlaka ortadan kaldırılması gerekmektedir. Bu tür bir cezalandırma yöntemi yasalarımızda bulunmadığına göre gereği ivedilikle yapılmalıdır. Çağdaş hukuk devleti olmak bunu gerektirir.

D. HEYETİMİZİN CEZAEVİ KOŞULLARINA İLİŞKİN GÖZLEM VE SAPTAMALARI

1. FİZİKSEL KOŞULLAR

1.1. 1998 ve 2000 Yılında

Elazığ E Tipi Kapalı Cezaevinin fizik koşulları ile ilgili Heyetimizin tespitleri aşağıdadır:

► Elazığ E Tipi Cezaevi aslında bina olarak yapımı ve fiziksel durumu itibariyle oldukça düzenlidir. Koğuşların 1998 yılına göre 2000 yılında doluluk oranının artması nedeniyle çok daha yoğun olduğu gözlenmiştir.

► E Tipi Kapalı Cezaevi olan bu cezaevinin şekil ve biçim olarak koğuş özelliğindeki odalarında gerek kapasite yüksekliğine bağlı gerekse sisteme bağlı olarak hükümlü, tutuklu, suç cinsleri, yaş grupları, sosyal ve psikolojik konumlar gibi belli değerlendirmelere bağlı ayırım yapılamamaktadır. Karışık bir şekilde pek çok koğuşta pek çok farklı yapılarda insan birarada bulunmaktadır.

► Her ne kadar banyo ve su yeterli olsa da kalabalık nedeniyle kışın suların tam yetmediği, yazın da soğuk suyla banyo yapıldığı tespit edilmiştir. Cezaevinde sınıf, revir, salon, terzihane, berber ve bir koğuş şeklinde halı atölye bölümü olmasına rağmen mahkum ve tutuklulara bil- inçli, kalıcı ve süregelenliği olan rehabilitasyon prog- ramları uygulanmamaktadır.

► Kısmen yeterli imkanların olduğu fiziki koşullar idare ve yönetim anlayışı ile muamele sorunları nedeniyle mahkumlar için çok kötü anılar bırakan mekanlara dönüşebilmektedir. Örneğin havalandırma olmasına rağmen havalandırmaya çıkarılmamak, banyo yapamamak ve bazıları için son 45 günde iki kez banyo yapma olanağı elde etmek, değişik derecelerde hakarete, kötü muameleye maruz kalmak, görüş mahallerine çıkmada engeller yaratılmak vb.

» Koğuşlardaki çeşitli 1998 ve 2000 yıllarına ait ve Heyetimizin son ziyaret günlerine kadar olan zamanı kapsayan aşağıdaki yakınmalar her ne kadar fiziki koşulları yansıtsa da aslında idari kapasiteyi de ortaya koymaktadır.

1.2. Müşahede Hücreleri

1.2.1. 1998 Yılında

Fizik koşullarının içerisinde “cezaevinin müşahede koğuşları” olarak adlandırılan bölümündeki yapı ve hücreler Heyet üyelerimizde hem 1998 yılında hem de 2000 yılında çok büyük hayret uyandırmıştır. Heyetimiz alt katı disiplin hücreleri, üst katları da müşahede koğuşları olarak adlandırılan ama hepsi hücre olan ve hücre koşullarını taşıyan Cezaevi bölümlerini gezmiştir.

Havalandırmayı, günışığını aylarca göremeyen, geceleri de ışıkları olmayan, yemek yemek için tabakları olmayan, tuvalet ihtiyaçları için sadece bir delik bulunan, umutlarını yitirmiş, hücrelerdeki tutuklu ve hükümlüler görülmüştür. Heyetimiz yargı kararları içerisinde böyle bir ceza yönteminin bulunmadığı halde, hele hele henüz suçu kesinleşmemiş olan tutuklu durumundakilerin de 2000 yılında bu şekildeki çok acı uygulamaları herhangi bir mazaret gösterilerek bağışlanamayacağı kanaatindedir.

» 1998 yılı incelemelerimizde koridora açılan kapıları kapalı tutulduğu için, şartları itibarı ile disiplin hücreleri olarak değerlendirilmesi gereken müşahede hücreleri, saat 02:00-03:00 arasında dolaşmıştır. Bu koğuşlarda mahkum olmadığı idarece belirtilmiş olmasına rağmen hücrelerin tümünün dolu olduğu görülmüştür. Ve koşullar çok kötü olarak değerlendirilmiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 65, 75).

» Heyetimiz, daha sonra İl Sağlık Müdürü , Cezaevi Doktorları ve İl Cumhuriyet Başsavcısı ile beraber hücrelerin bulunduğu bölüme ertesi sabah tekrar gelerek, onlara müşahede hücrelerinin durumlarını - birçoğunda muslukların altında lavabo olmadığını, tuvalet yerine sadece bir delik olduğunu- sağlık koşullarını ve içinde bulunanların psikolojik durumlarını, göstermiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 92, 95). Buna rağmen 2000 yılında aynı görüntülerle yine karşılaşmıştır.

» Haberleşme ihtiyaçlarını yeteri kadar karşılayamamaktadırlar (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 12). Bedensel gelişmelerini sağlayabilmek için spor yapamamaktadırlar. Hücrelerde kapılar hep kapalı ve güneş ışığı yoktur .

» Müşahedelerde kalanların çok zor durumda oldukları Heyetimizce tespit edilmiştir. Bir hükümlünün göğüs ve boyun kısımlarında derin kesikler olduğu gözlenmiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 72).

» Her tarafında kesikler olan gencin doktora gösterilmediği, cezaevi doktorunun kendisini görmediğini bu gencin yanında söylemesinden tespit edilmiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 72).

» Hekimleri de hayrete düşüren görünüm-ler cezaevlerine herkesin destek olması gerekliliğini bir kez daha en canlı bir şekilde ortaya koymuştur.

» Müşahede hücrelerinde bulunan bir çocuk, gece saat 23:00 de yazdığı şiirini istek üzerine defterinden kopararak heyetimize vermiştir.

1.2.2. 2000 Yılında

» Müşahede hücrelerinin durumunun aynı konumda ve aynı anlayışta devam ettiği ve tümünün yine dolu olduğu Heyetimizce görüldü.

» Müşahede hücrelerinin en alt katındaki mazgal delikli demir kapılı olan bölümlerinde ve onların önündeki alanda terör örgütü suç zanlıları olarak tutuklanmış tutuklular bulunmakta idi.

» Çok kalabalık grup halinde yaklaşık 40 gündür tutuklu olarak o şartlarda yaşadıkları Heyetimizce görüldü (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 22).

» Üst katlardaki hücrelerde yaşayan tutuklu ve mahkumların güneşliğine ve koridora hiç çıkmadıkları saptandı. Bu hücrelerdeki bir mahkumun tabağının bile olmaması bizlere yaşam koşullarının çok ağır olduğunu göstermiştir.

» Bu mahkumun “*taşağım yok, ekmeğimi bölüyorum, içine yemeği bırakıyorlar, yiyorum*” ifadeleri ile anlattığı durumu Heyetimiz tarafından hücresinde saptanmıştır (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 50).

» Müşahede koşullarındaki sağlık şartlarının ileri derecede bozuk olduğu Heyetimizce saptanmıştır (Bkz. Sağlık Sorunları Bölümü, Sayfa 42)

► Gökhan Yılmaz isimli 31 yaşındaki epilepsi hastasının 30.10.1999 tarihinde kafasını duvara vurup sonra su dolu leğen içinde öldüğü hücre görüldü ve o gün o hücrede olanlar diğer hücrelerdekilere tarafından anlatıldı.

Örnek 20 (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 17)

(..)

HÜKÜMLÜ 14 -, sara hastasıydı.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Daha önce hasta mıydı?

HÜKÜMLÜ 14 - Evet, sara hastası.

HÜKÜMLÜ 14 - Evet, sara hastası.
BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKİNSÜT - Onu daha önce doktora götürdüler mi?

HÜKÜMLÜ 14 - Bir seri ilaç yazdırdılar, ondan sonra 15 gün falan ilaç vermediler.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - İlaç içemiyor muydu?

HÜKÜMLÜ 14 - İlacı gelmiyordu.

HÜKÜMLÜ 14 - İlacı gelmiyordu. **BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKINSÜT -** İlacının gelmediğini sen nereden biliyorsun?

HÜKÜMLÜ 14 - İlaç geldiği vakit ufak kâğıt, üstünde ismin
21'inden beri hastaneye, nörolojiye sevkim var, bekliyorum.

BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKİNSÜT - Sara nöbetine girmeden önceki 15 gün süresince ilaç verilmedi mi?

mi?
HÜKÜMLÜ 14 - İlaç almadı, ilaçları gelmedi.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Emin misin?

HÜKÜMLÜ 14 - Çünkü, buradan gözükiyor. Aynadan baktığın zaman, şu şekilde öbür taraf gözükiyor. Biz buradan kapıya sürekli olarak iki saat vurduk.

BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKİNSÜT - Omm kötü olduğunu nereden anladın?

HÜKÜMLÜ 14 - Yere düştü. Kafası duvara denk geldi.

(...)

Örnek 21 (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 42)

(...)

(...) HÜKÜMLÜ 50 - Efendim, ben bir şey belirtmek istiyorum: 29 Ekim'de ölen şahısla ben müşahade edeydim. Ben 22 Ekimde Adıyaman Cezaevinde buraya sürgün geldim. 12 gün müşahadede kaldık. Ben 22 Ekim'de Adıyaman Cezaevinde buraya sürgün geldim. 12 gün müşahadede kaldık. Halen ismi benim yanımda yazılı.

Ölen şahsın bulunduğu dördüncü katta müşahedede kaldık. Halen ismi benim yanımda yazılı.
olduğunu söylemişti. Yan yana hücrelerdeydik. Saraya düştüğü zaman ses geldi, ölüyor dedik. "Bırakın ölsün" dedi.
çüşme sesi geldi. Nöbetçiği çağırdık; burada sara hastası biri var, ölüyor dedik. "Bırakın ölsün" dedi.

Başkan Dr. Sema T. Pişkinsüt - Siz dördüncü kattasınız; nöbetçi nerede, dış kapıya mı geldi?

HÜKÜMLÜ 50 - En alt karta geldi. Biz esorduk; düştü, sara hastasıdır dedik. "Bırakın olsun" dedi.

BASKAN DR. SEMA T. PIŞKINSÜT - O nöbetçinin adını biliyor musunuz?

HÜKÜMLÜ 50 - BİLEMİYORUM; ÇÜNKÜ, BİZ ÜST KATTAN ALT KATI GÖREMİYORUZ. Yarım saat bir zamanla biz o düşene seslendik. Ses vermeyince, tekrar nöbetçiye çağırdık. Bundan ses seda çıkmıyor, gelin bir bakın dedik. Yine bağırarak, küfrederek geldi. "Size ne, bırak ölsün" dedi. Aradan bir saate yakın bir süre geçti. Tekrar çağırdığımızda geldi, bakılar. Aslında bizi dövmeye geldiler niye çalışıyorsunuz diye. "Bak bak baklar, gerçekten ölmüş" dediler. Cenazesini battaniyeye koyup götürdüler. Daha sonra Kanal 5'te haberler "gerçekten ölmüş" dediler. Kaçtı değil orası.

süre geçti. Tekrar çağırdığımızda geldi, baktılar. Aslında bizi dövmeye gelmişlerdi. Geldi baktılar “gerçekten ölmüş” dediler. Cenazesini battaniyeye koyup götürdüler. Daha sonra Kanal 7’de, biz radyoda dinledik: “koğuşunda öldü” olarak haberlere verilmişti. Koğuş değil orası; hücredeydi, dördüncü kat, ikinci hücredeydi. Ben de o zaman hücredeydim. Bilinçli olarak 40 güne yakın orada tutmuşlardı. Sara hastası birini biliyorsunuz.

BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKINSÜT - İlaçlarını alıyor muydu?

HÜKÜMLÜ 50 - İlaç vermiyorlar.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Nereden biliyorsunuz ilaç vermediklerini?

HÜKÜMLÜ 50 - Çünkü, aynı kattayız, ben onun bulunduğu hücrenin bir öncesindeyim; verilse benim yanımdan geçmesi gerekiyor.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Peki, ayın 8'inde hastaneye sevki var, götürmüşler.

HÜKÜMLÜ 50 - Ben 22 Ekimde geldim. 29 Ekimde onların açık görüşüne bir gün kala...

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Sen 22 Ekimden 29 Ekim tarihine kadar hiç ilaç verilmediğini biliyorsun.

HÜKÜMLÜ 50 - Verilmedi. Ben 12 gün süreyle oradaydım. Ölünceye kadar verildiğini görmedim.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - nerelisin, kaç yaşındasın?

HÜKÜMLÜ 50 - 40 yaşındayım. Bilinçli olarak onu öldürdüler. Ben ismini yanıma aldım. Daha halen ismi yanımda.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Adı ne? Soyadını söylesem adını hatırlar mısın?

HÜKÜMLÜ 50 - Bilemiyorum. Not defterimde yazılı. Ben şikâyet durum olduğu zaman yanımda bulun-
sun dedim. Çünkü, bana da işkence yapmışlardı, iki dişim kırılmıştı.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Nerede yapmışlardı?

HÜKÜMLÜ 50 - Aynı hücrede.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Ölüm olayından sonra oradan aldılar mı?

HÜKÜMLÜ 50 - Ölüm olayından üç dört gün sonra geldi, dağıttılar bizi. Bu arada, ilk geldiğimde, 22 Ekim günü bana da kapıda işkence yapmışlardı. İki dişim halen kırık.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Kapıda derken girişte mi, dış güvenlikte mi?

HÜKÜMLÜ 50 - Evet. Bunu da dile getirmek istiyorum, bilginize sunuyorum.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Peki, burada doktor baktı mı?

HÜKÜMLÜ 50 - Yok. Zaten işkence yaptıktan sonra oradan hücreye alıyorlar. Orada on gün, yirmi gün keyfine göre tutuyorlar. Hiçbir dilekçen istediğin yere kavuşmuyor. Doktora çıkmak istedik, 12 gün süreç içerisinde çıkarmadılar.

(...)

Örnek 22 (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 45)

(...)

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Onu tanıyor musun?

HÜKÜMLÜ 69 - Şahsen tanımıyorum. Sara hastasıydı kendisi. Burada hiç kalmadı. Burada bayılmış, leğenin içinde ölmüş diye duyduk. Bu arkadaş görmüş.

HÜKÜMLÜ 65 - Açık görüştü. Ben de aynı yerde müşahedede yattım. Geçen seneydi. Yanyana yatıyorduk, iki saat çağırdık, kimse gelmedi. Ben de gideli bir gün olmuştu, ismini hatırlamıyorum. Erzurumlu olduğumu biliyordum.

Olay şöyle efendim: Adam düştü, yere. Sara hastası olduğumu duymuştuk. İdareyi çağırdık, geç geldiler. Müdürle falan konuştuk.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - savcı size olayın nasıl olduğunu falan sordu mu?

HÜKÜMLÜ 65 - Ben hap atmıştım o an için. Geldiler. Ben uykudaydım. Geldikleri zaman savcı ve müdür olduklarını gene tanımadım.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Müşahedelerde kaldığınızda uyumak için hap mı içiyorsunuz?

HÜKÜMLÜ 65 - Yok, kendim hap kullanıyordum. Akinoton alıyordum.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - başka?

HÜKÜMLÜ 65 - Sarı bir hap daha veriyorlardı. İkisini beraber alıyordum. Sonra bıraktım onları. Okuma yazmamız olmadığı için kutusunu falan vermiyorlar.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Müşahedede uyumak için başka hap isteyenler oluyor mu?

HÜKÜMLÜ 65 - Bu şekilde hap kullananların hepsi de istiyordu.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Sen onun düştüğünü nereden duydun, gördün?

HÜKÜMLÜ 65 - Ben kapının sağ tarafındaydım, o sol tarafa düştü, pat diye. Aynı sıradayız. Düştü. Ben o zaman üçüncü koğuştaydım.olduğunu biliyorum? İdare o an için çok geç geldi. Açık görüş vardı. Dediler ki suda boğulmuş. İki-üç aylık çocuk olsa boğulur, koca adam nasıl boğulur; boğulmaz yani. Erken müdahale yapsalardı kurtulurdu.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - O ilaç içiyor muydu?

HÜKÜMLÜ 65 - İlaç içenlere getirip dağıtıyorlardı. O zaman hatta bana ayrı bir hap vermek istediler. Doktora çıkmıştım, değişmek istediler, yok dedim.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Peki, o ölmeden kaç gün öncesinde oradaydın?

HÜKÜMLÜ 65- Bir günlüktüm; bir gece yattım, devrisi gündüz aynı şekilde oldu.

► Altı yıldır aynı hücrede kaldığı saptanan mahkum ile yapılan görüşme Heyetimizde insanlık adına hicap yarattı (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 46).

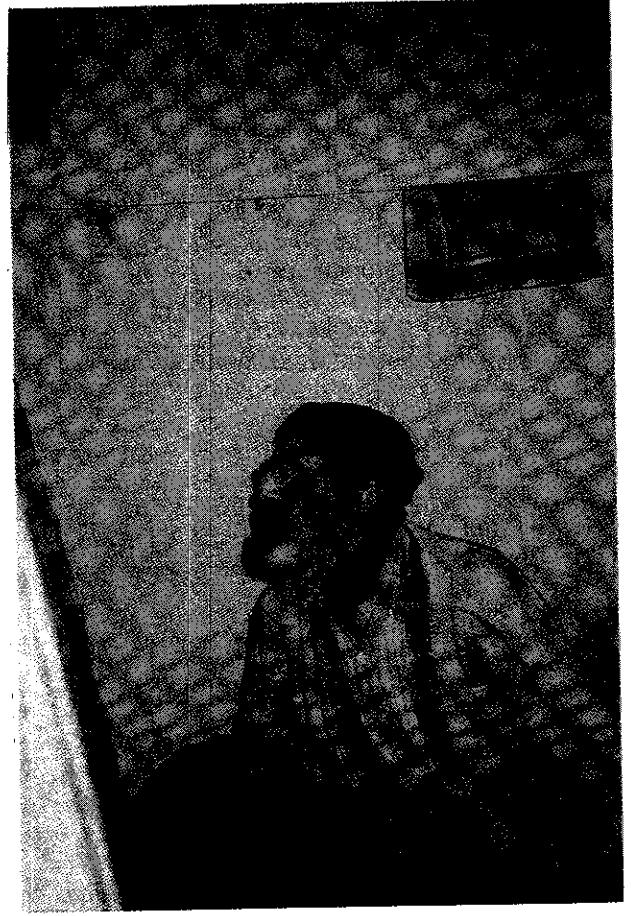
Örnek 23 (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 46)

(...)

BAŞKAN DR. SEMA T. PIŞKINSÜT- Burada ne kadar zamandır kalıyorsun?

HÜKÜMLÜ 71- Burada çoktan beridir kalıyorum. 6 senedir ben yalnızım, yalnız hücrelerde kalıyorum. 34 ay beni tek bıraktılar. Bir kişi!.. Ya bana bir iğne yapsınlar öleyim, bunu dile de getirmişim, sizden çok özür dili-yorum, yazılı olarak da verdim, ya da beni bıraksınlar. Bıraksalar da şu an bir işe yaramam. En sevdiğim şeyleri de kaybettim burada... 6 senedir...
(...)

► Yargı kararı olarak kendilerine verilmiş olan cezanın dışında bu koşullarda yaşamış olmanın ek olarak getirdiği ceza, hele hele henüz suçlulukları bile yargı tarafından tescil edilmemiş olan tutuklu konumundaki mahkumların bu hücrelerde yaşamak zorunda bırakılmaları hukuk devleti kavramı ile bağdaşmamaktadır.

2. SAĞLIK SORUNLARI

2.1. 1998 ve 2000 Yılında

Heyetimizin Cezaevi revirinde yaptığı incelemelerde, görevliler Heyet Başkanının ilgili sorularına aşağıdaki cevapları vermiştir:

1998 yılındaki incelemelerde;

- Cezaevi revirindeki kayıt defterleri ve hasta kartları iki ay önce gelen hekim tarafından düzenlenmiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 64).
- Cezaevi personelinin Hepatit B ve Hepatit C yönünden kontrolleri yapılmıştır (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 64, 65).
- Sağlık Müdürlüğü görevlileri Cezaevine ve revirine o güne kadar hiç gelmemiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 64).
- Cezaevine gelen tutuklu ve hükümlülerin muayene edilerek, usulüne uygun şekilde ve üç

nüsha halinde rapor düzenlenmektedir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 64).

• Doktor, "*darp-cebir hiç tespit ettiniz mi?*" şeklindeki sorumuza, "*şu ana kadar öyle bir şeye rastlamadık. Yapılıyorsa herhalde profesyonelce yapılıyor; darp-cebir izine rastlanmıyor*" cevabını vermiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 64).

► Sorgu aşamasında bir mahkuma doktor raporunun sonradan verildiği saptanmıştır (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 19).

► Diş kontrolleri yapılmamaktadır (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 14).

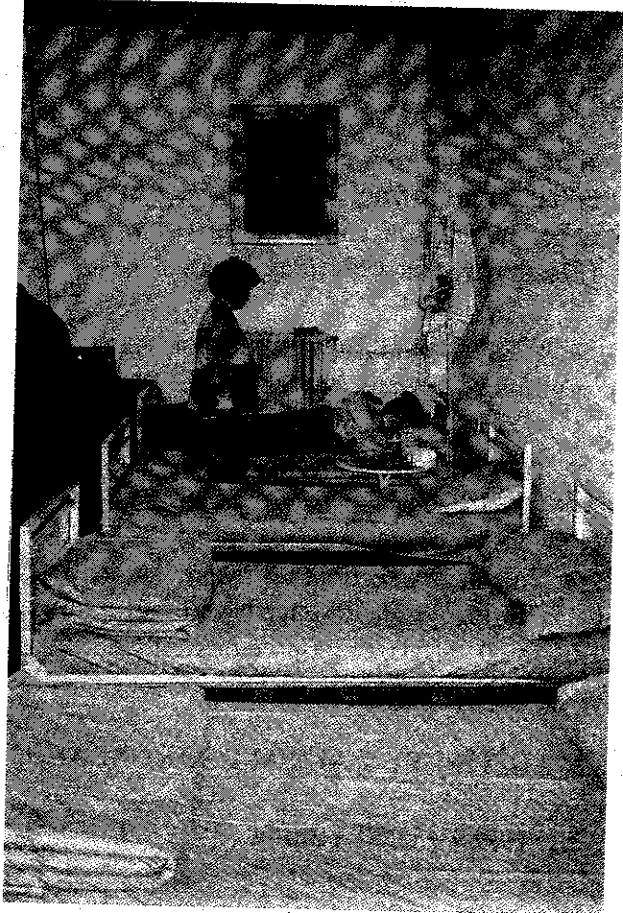
2000 yılındaki incelemelerde;

► Cezaevinin reviri ve doktor odasının düzgün olduğu görülmüştür (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 73, 74). Cezaevi revirinde trafik suçundan hükümlü bir polis memurunun yattığı görülmüştür.

► Tutuklu veya hükümlü polisler için cezaevindeki güvenliklerinin sağlanması açısından gerekli önlemlerin alınmasının zorunluluğu kanaatine varılmıştır.

► 2000 Yılında doktordan şikayet söz konusudur. Bir sara hastasına ilaç verilmemesi ve doktor ihmali nedeniyle öldüğü iddiası düşündürücüdür (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 16, 17, 42, 45).

► 2000 yılında sağlık hizmetlerinden yararlanılamadığı, doktorlardan şikayet edildiği gözlenmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 8)

Elazığ E Tipi Kapalı Cezaevi Reviri

Müşahede koşullarında;

► Müşahedelerde kalanların çok zor durumda oldukları Heyetimizce tespit edilmiş -örneğin bir hükümlünün göğüs ve boyun kısımlarında derin kesikler olduğu görülmüştür (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 72).

► Müşahede hücrelerine ait sağlık koşulları ile ilgili 1998 yılında yapılan tespitler aynen devam etmektedir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 11, 15, 17).

► Müşahedede kalanların uyumak için hap kullandıkları tespit edildi (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 46).

» Müşahedede bulunan ve her tarafında kesikler olan gencin doktora gösterilmediği, cezaevi doktorunun kendisini görmediği bu gencin yanında söylemesinden tespit edilmiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 93). Bu ve buna benzer durumlar 2000 yılında da aynen devam etmektedir.

» Heyetimiz incelemeleri sırasında cezaevindeki berber odasında hijyen koşullarının yeterli olmadığını, kan taşı ve şap kullanıldığını, yeterli sterilizasyonun yapılmadığı, halk sağlığı denetiminin o güne dek hiç yapılmadığını tespit etmiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 65).

» Mahkumların berber olarak çalıştıkları berber odası, daha sonra İl Sağlık Müdürü ile beraber de ziyaret edilmiş ve Müdüre mevcut durum gösterilmiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 65). 2000 yılında kantaşı kullanımına son verilmiş ve bu bölüm düzenlenmiştir.

» Heyetimiz, mutfakın yemek pişirme ve depolama kısımları da dahil olmak üzere tüm bölümlerini gezmiş, hijyen şartlarının yeterli olmadığını, halk sağlığı açısından ilgililerce denetlenmediğini, müfettişlerce daha çok gıda ve iâşe açısından denetlendiğini tespit etmiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 65).

» İl Sağlık Müdürü, Cezaevi doktorları ve İl Cumhuriyet Başsavcısı ile birlikte mutfak ertesi gün bir kez daha gezilmiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 95).

» Tutuklu ve hükümlü çocukların muayeneleri yetersiz yapılmakta ya da yapılmamaktadır (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 11, 17).

» Yine sağlık sorunlarının yaşandığı (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 100), kültürel ihtiyaçların giderilmesi yönünde gazete ve dergi temininde engellerin bulunduğu (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 101, 103), tutuklu ve hükümlüleri ziyarete gelen ailelerin tehdit edildiği iddiaları dikkat çekicidir.

3. EĞİTİM VE ÇALIŞMA SORUNLARI

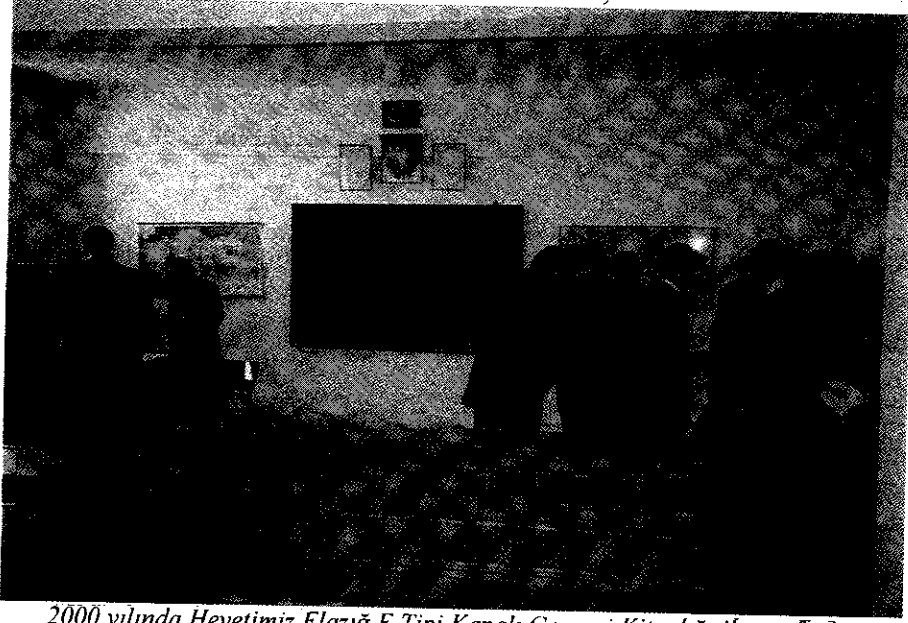
3.1. 1998 ve 2000 Yılında

Heyetimiz, 1998 yılı ile karşılaştırmalı olarak 2000 yılında Elazığ E Tipi Kapalı Cezaevinin eğitim, öğretim, sosyal ve Kültürel faaliyetleri hakkında görevlilerde bilgi aldı (Ek 13).

» Parasızlık nedeniyle eğitimini sürdüremeyenler bulunmaktadır (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 15).

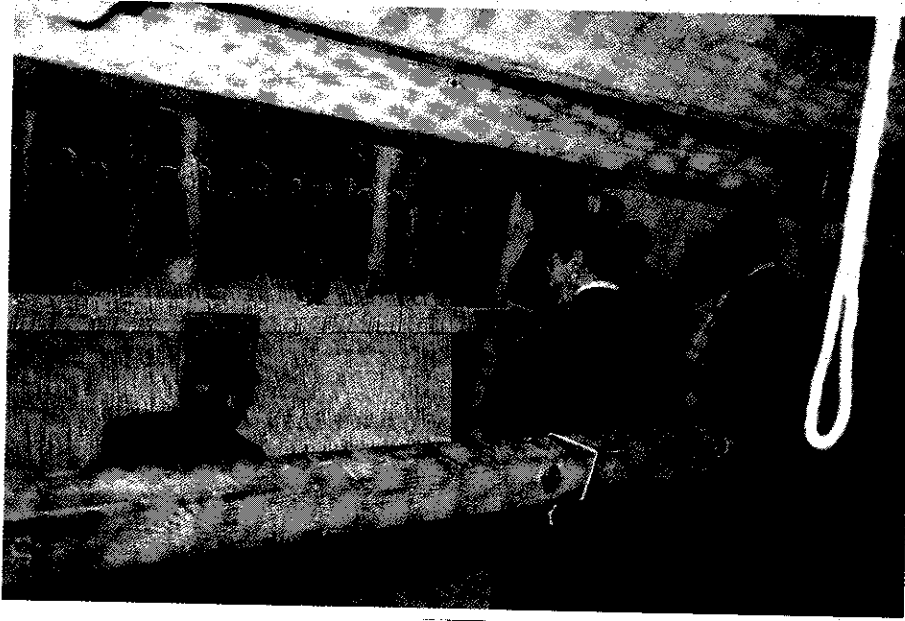
» Yeteri kadar öğretmen bulunmamaktadır (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 17, 23).

» Heyetimiz Cezaevinde kütüphaneyi kullanma ve kitap okuma sayısının oldukça yüksek olduğunu saptamıştır (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 64). Kitaplar daha çok terör koşulları tarafından alınarak okunmakta olup bir yılda ortalama olarak 700 mahkum toplam 800 kitap okumaktadır.

2000 yılında Heyetimiz Elazığ E Tipi Kapalı Cezaevi Kitaplığı ile sınıfında

» Heyetimizin Cezaevi içerisinde sınıf şeklinde düzenlenmiş mekanda yaptığı incelemelerde ilköğretimle ilgili ihtiyaçları tümü ile karşılayabilecek son derece güzel bir sınıf olduğu görülmüştür. Bu sınıfta 24 öğrenci derslere devam ediyordu. Sınıf, halk sağlığı , hijyen ve yaşam ile ilgili bilgiler vermek amaçlı eğitim uygulamaları için de son derece elverişlidir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 65). Bu olanaklar yeterince değerlendirilmemektedir.

» Cezaevinde bulunan halı atölyesi Heyetimiz tarafından gezilmiştir.

» Heyetimiz, oldukça bakımlı olan Cezaevi terzihanesini gezmiş ve orada mahkumların yardımcı olarak çalıştıklarını görmüştür (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 65).

4. TUTUKLULUK SÜRESİ

4.1. 1998 Yılında

► Elazığ Cezaevinde bulunan en eski terör tutuklusunun tutukluluk süresi yaklaşık 5.5 yıldır (tutuklanma tarihi 29.01.1993).

► Tutuklu ve hükümlüler kendilerini ifade için açlık grevini bir araç olarak görmektedirler (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 98- 101). Cezaevi yönetimi ile tutuklu ve hükümlüler arasında yasa ve yönetmeliklere dayalı sağlıklı diyaloglar kurulamaması bu tür sonuçları doğurmaktadır.

4.2. 2000 Yılında

► Elazığ E Tipi Kapalı Cezaevinde en uzun kalan tutuklu "..... " T.C.K.'nun 125. madde ye muhalefet suçundan Diyarbakır 1 no'lu DGM.'nin 93/29 Esat sayılı tevkif müzekkeresi ile tutuklanmış, dosyası 25.04.2000 tarihinde karara bağlanmıştır. Halen hükmen tutuklu olarak cezaevinde bulunmaktadır.

5. MUAMELE VE DENETİM SORUNLARI (1998 ve 2000 Yıllarında)

5.1. Cezaevine Gelmeden Önceki Muamele Sorunları

► Hükümlü ve tutukluların cezaevine gelmeden önce soruşturma ve kovuşturma aşaması esnasında gördükleri kötü muamele ve işkence yaygındır. Bu durum Elazığ için geçerli olduğu gibi başka illerden (Nizip-Gaziantep, Reyhanlı-Hatay, Kahramanmaraş, Gayrettepe-Merter-İstanbul, Çermik-Diyarbakır, Gaziantep, Diyarbakır, Bingöl, Batman) getirilenler için de sözkonusudur. (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 10, 11, 13, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 26, 27, 28, 29, 33, 34, 48, 55, 57, 58, 59, 70, 71, 74, 83), (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 7, 8, 9, 10, 13, 14, 15, 16,, 18, 22, 23, 25, 26, 31, 34, 40, 43,44, 45, 49, 55, 74, 75, 76, 78, 79, 80, 81, 82)

► Sorgu aşamasında işlemedikleri suçları kabule yönelik baskılar söz konusudur (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 77, 89) (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 8, 23, 24, 26, 43)

► Savunma haklarını kullanamama şikayeti devam etmektedir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 57).

► Avukat desteğinden tutuklu ve hükümlüler yeterince yararlanamamaktadırlar (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 70).

► Sorgu aşamasında yapılan bu kötü muamele ve işkencelere yönelik doktor raporları alınmamakta, doktorları etki altında oldukları iddiaları ileri sürülmektedir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 86, 87).

5.2. Cezaevi İçi Muamele Sorunları

Elazığ E Tipi Kapalı Cezaevi için 2000 yılında oldukça iyileşme ve düzelme görülmekle beraber cezaevi içinde işkence ve kötü muamele uygulamaları söz konusudur.

► Cezaevinde kötü muamele ve işkence uygulamaları mevcuttur ve bu son derece düşündürücüdür (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 10, 14, 15, 16, 36, 47, 52, 53, 68, 69, 98, 99) (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 11, 12, 19, 21, 29, 35, 38, 43, 46, 48, 52, 56, 57, 58).

► İşkencede ölüm iddiası vardır (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 50).

► 1998 yılından önce bir kişi koğuştaki kendisini asarak, iki kişi ise hastaneye kaldırıldıktan sonra ölmüştür.

Bu konuda Heyetimize mahkumlar tarafından;

• Cezaevi koşulları dikkate alındığında Ağrı Cezaevinden getirilen bir mahkumun işkencelere dayanamadığı için kendini astığı, Urfa Cezaevinden getirilen başka bir mahkumun ise kendisini iki kez yaktığı anlatılmıştır (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 98, 99).

► 09.01.1999 tarihinde bir mahkum cezaevi içinde koğuştaki işlenen cinayet sonrası ölmüştür.

► 30.10.1999 tarihinde müşahede hücresinde başı leğene girmek suretiyle boğularak ölen bir mahkum mevcuttur. Ölüm anında 34 no.lu müşahadede bulunan sara hastası olan hükümlüye 15 gün kadar ilaç verilmediği söylenmiş, bu durum Heyetimizde ölümün ihmâl sonucu olabileceği kuşkusunu doğurmuştur.

► Elazığ E Tipi Kapalı Cezaevinde 01.01.1998 - 02.04.2000 tarihleri arasında ölen hükümlü ve tutukluların ölüm sebebi ile ölüm tarihlerini bildiren liste ekte sunulmuştur (Ek 10)

► Siyasi baskılardan şikâyet söz konusudur (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 52).

► Şikâyet kutuları açılmamakta ve amacına uygun olarak işlev görmemektedir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 3, 11, 12, 40, 88).

► Rüşvet iddiası söz konusudur (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 17).

► Bu uygulamalarda bazı cezaevi personelinin yetkilerini aşan uygulamalar içinde oldukları, aramalarda aşırı sert davranışlar sergilendiği (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 54, 62, 97, 99, 100) kanaatine varılmıştır.

► Savcılardan şikâyet söz konusudur (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 11, 12, 31, 41, 44)

► Nakil taleplerinin karşılanmadığı iddiaları vardır (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 111, 15, 36, 48, 57).

► Tutuklu ve hükümlüler, TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonunun yaptığı denetimlerin koşulların iyileşmesi yönünde olumlu etkiye bulunduğunu belirtmişlerdir.

5.3. Cezaevi Denetimi ve İdari-Adli Takibat

Elazığ E Tipi Kapalı Cezaevi'nde cezaevi koğuşlarında yapılan arama sırasında delici ve kesici aletlerin bulunması ile ilgili olarak Elazığ Cumhuriyet Başsavcılığınca bir takibat yürütülmüştür.

» 09.01.1999 tarihli hazırlık 1999/1459 sayılı görevi ihmal suçunu içeren Birinci Müdür ve yedi İkinci Müdür için yapılan soruşturmada, 08.04.1999 tarih ve 1999/146 sayılı karar ile "Kamu adına kovuşturma yapılmasına gerek olmadığı" sonucuna varılmıştır.

» Yine 10.02.1999 tarihinde Elazığ Cumhuriyet Başsavcısınca Cezaevi Birinci Müdürü ile yedi İkinci Müdür için "kayıtsızlık göstermiş oldukları" gerekçesi ile sekiz kişiye "UYARI" cezası verilmiştir.

» 10.02.1999 tarihli Elazığ Cumhuriyet Başsavcılığınca verilen sekiz karar ile ilgili olarak Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü'ne itiraz yapılmıştır. Yapılan itiraz sonucu 15.04.1999 tarihli karar ile ikinci müdürlerden bir tanesine ait olan "UYARMA" cezasının kesinleştiği, kalan yedi kişiye ait olan UYARMA Kararlarının kaldırıldığı saptanmıştır.

» Son iki sene içerisinde Elazığ E Tipi Kapalı Cezaevi personeline uygulanan disiplin cezalarını gösteren liste ekte sunulmuştur (Ek 11).

» Heyetimizde adli ve idari yapılan takibatlarda olayların yeterince özünden incelenmediği kanaati oluşmuştur.

» Daha önceki ölüm olayları dahil olmak üzere dosyalarda makul sebepler yer almaktadır. Ancak hiç kimse cezaevindeki bu ölümler ile müşahedelerdeki görülen tabloların gerçek boyuttaki değerlendirmesinden sorumlu görülmemektedir.

III. ELAZIĞ EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜNDE YAPILAN İNCELEMELER

Heyetimiz 2000 yılında Elazığ Polisevi Salomunda

Heyetimiz, Elazığ Emniyet Müdürlüğünün esas binasındaki çeşitli şubelerde ve bu Müdürlüğe bağlı olup 1800 Evler olarak anılan yerde bulunan Terörle Mücadele Şubesinin Sorgu Büro Amirliğinin binasında, ayrıca da bu son binanın bitişiğinde bulunan Özel Harekat Şube Müdürlüğünde, Mehmet Ali Çakır ve Bahçeli- evler Karakollarında incelemeler yapmıştır.

A. EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ BİNASINDAKİ İNCELEMELER

1. TEM ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ

1.1. 1998 Yılında

Emniyet Müdürlüğünün esas binasında Terörle Mücadele Şubesinin İdari Büro Amirliği, Ekipler Büro Amirliği, Tahkikat Büro Amirliği, Psikolojik Harekat Büro Amirliği, İlegal Kuruluşlar Operasyon-Sorgu Amirliği, Bomba İmha Amirliği gibi hizmet birimleri (bürolar) bulunuyor. Ayrıca, Üniversite Grup Amirliği de bu Şubeye bağlıdır (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 108).

Yetkililerden alınan bilgilere göre :

Emniyet Müdürlüğünün Terörle Mücadele Şubesinin bu katında sorgu odası ve nezarethane yoktur. Terör sanıklarının sorgulanması bu binada değil, 1800 Evlerdeki Sorgu Büro Amirliği binasında yapılmaktadır (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 108).

- Terör suçlarıyla ilgili olarak Elazığ'da -haklarında fiş açılan , gıyabi ve kesinleşmiş tutuklama emri olanlar dahil- 3218 kişi aranmaktadır (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 109).

- Şubede Emniyet Genel Müdürlüğündeki programa da veri sağlayacak şekilde bilgisayar kayıtları yapılmaktadır. Bu kayıtlarda şahıslarla ilgili kimlik bilgileri (firarsa firarının yakalanıp yakalanmadığı , adresi , telefon numarası , kod ismi vb.), örgüt hakkında bilgiler, vb. yer almaktadır (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 109).

- Bilgisayar düzeni ve kayıtlar hakkında daha ayrıntılı bilgiler istendiğinde, yetkililer o bilgisayarın bunları verecek kadar gelişmiş olmadığını söylemişlerdir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 110).

- Tahkikat Büro Amirliği ve Psikolojik Harekat Büro Amirliği TEM Şubesine hizmet sağlamaktadır.

1.2. 2000 Yılında

Elazığ Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü saat 02:05 sularında Heyetimizce gezildi. Bu bölüm 1998 yılına göre çok daha düzenli bulundu. Kazan dairesi, mescit, TEM deposu dahil olmak üzere Şube Heyetimizce gezildi.

2. ASAYİŞ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ

2.1. 1998 Yılında

Asayiş Şube Müdürlüğünde ve ona bağlı İdari Büro, Ahlak Bürosu ve Hırsızlık Bürosunda

incelemeler yapan Heyetimize ilgililerce:

- Hırsızlık olaylarının çok fazla sayıda olmadığı, örneğin 1997 yılında toplam olay sayısının 192, yakalanan kişilerin sayısının da 328 olduğu; 10 faili meçhul olay bulunduğu, bir olayın failinin ise tespit edilmiş olduğu halde, firarda olduğu bildirilmiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 112).

- Asayiş Şubesinin özel sorgu mekanının olmadığı; hırsızlık olaylarının daha çok 14-16 yaşındaki çocuklar tarafından yapılan küçük çaplı olaylar olduğu, bu nedenle de bir sorgu yerine gerek duyulmadığı söylenmiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 112).

- Asayiş Şubesinin özel sorgu personelinin olmadığı, sanıkların kendilerini yakalayıp getirenler tarafından sorgulandığı, özel sorgu personeli gerektirecek olayların olmadığı belirtilmiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 112).

- Aynı mekanda bulunan kalorifer dairesi ve TEM Müdürlüğünün arşivi olduğu belirtilen oda da görülmüştür. Ancak aynı yerde bulunan poligon kısmı, yetkili kişi ve anahtar olmadığı için görülememiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 115).

► Sorgunun, çok teknik ve bilinçli yapılması gerektiğini ifade eden Heyet Başkanımıza Asayiş Şube Müdürü: *"özel bir şeyi kapsayabilir de kapsamayabilir de , o kadar bilinçli olmayı gerektirecek bir olayımız yok. Mesela atıyor taşı , camı kırıyor, içeriden 2 paket sigara atıyor"* cevabını vermiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 112).

► Heyetin Asayiş Şube Müdürlüğündeki incelemeleri sırasında Hırsızlık Büro Amirinin omuzlarına kadar inen saçları ve çok uzun olan bıyıkları, giyimi-kuşamı, genel görünüşü ve davranışları özel dikkat çekmiştir. Bu Amir kendisine bu konuda yöneltilen bir soruya, *"yakaşanı yapıyorum"* (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 112, 113) cevabını vermiştir. Bir amir de *"sivil çalışan arkadaşlarımız, çalışma itibarıyla dağlara, bayırlara, olmadık yerlere gidiyor. Biz de bir sakınca görmedik saçlarının uzun olmasında. Bütün olay bu yani"* diyerek bir kamu görevlisinin tutum ve davranışlarına özen göstermemesini onaylamıştır (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 112, 113).

2.2. 2000 Yılında

Elazığ Emniyet Müdürlüğü Asayiş Şubesi Heyetimizce saat 02:20 sularında gezildi :

- Bu arada Asayiş Şube Müdürlüğü de ziyaret edildi. Bu şubeye ait hizmetlerin gece karakollarında yürütüldüğü, merkezi olarak telefonlara gece cevap verildiği ifade edildi. Ayrıca delillerin çağdaş yöntemlerle tespiti için laboratuvar düzenlendiği ifade edildi (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 93).

► Teknik büro amirliğinin yeniden düzenlenerek bu anlamda bir laboratuvar yapıldığı görüldü (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 94).

- Yurtdışından gelecek olan teknik büro hizmetinde kullanılacak cihazların beklendiği, delilendirmede çağdaş yöntemlerin kullanılacağı ifade edildi (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 94).

►► Emniyet Müdürlüğü'ne ait olay yeri inceleme aracının da donanımı ile birlikte hazırlanmış olduğu ve hizmete girdiği görüldü .

04.04.2000 tarihinde tekrar gezilen Asayiş Şubesi ile ilgili saptamalar yapılmıştır:

►► Asayiş Müdürlüğü'nün toplam 129 elemanı olup hırsızlık, asayiş, kaçakçılık, cinayet, infaz masasında 40 kişi çalışmaktadır. Sadece amirleri olan 3 kişi akademi mezunu olup kalanlar polis memuru kadrosunda bulunmaktadır (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 98).

►► 1998 yılındaki polis, amir ve müdürlerin ciddiyetsiz giyim ve tavırlarının bu dönemde görülmediği Heyetimizce saptanmış ve memnuniyet duyulmuştur. Ancak 1998 yılında belirtilen ciddiyetten uzak ilgili kişilerin bir üst görevlere atanarak ilden ayrılmış olmaları son derece düşündürücüdür.

2.2.1 Teknik Büro Amirliği

- Teknik büroda parmak izleri alınanların fişlerinin olduğu, kişilerin nasıl aranacaklarına ait yönetmelik bulunduğu ifade edilmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 98-99).

- Teknik büroda aranma şartının olmadığı sadece kayıt amaçlı teknik çalışmaların yapıldığı ifade edilmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 99).

- 80.350 civarında Elazığ doğumlu Türkiye genelinde fiş kayıtlarının olduğu, parmak izi olanların Elazığ içinde bulundukları, parmak izi olmayanların ise il dışındaki Elazığlılar oldukları ifade edildi. Bu rakamın içine ehliyet alanların da dahil olduğu bildirilmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 99).

2.2.2. Fiş ve Arşiv Büro Amirliği

2.2.2.1. 1998 Yılında

İlgililerin tarafından;

- Mahkemece tutuklanmış ve cezaevine konmuş kişiler hakkında bilgi fişi açıldığı; ancak operasyon ve sorgu sırasında kendileri hakkında bilgi alınmış kişiler için fiş açılmadığı, çünkü fiş açmayla ilgili yönetmelik olduğu ifade edilmiştir. Hakkında istihbari bilgi alınmış olan kişiler için ise fiş açılmadığı, yalnızca ilgili vilayete yazıldığı ve bilgi istendiği belirtilmiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 108).

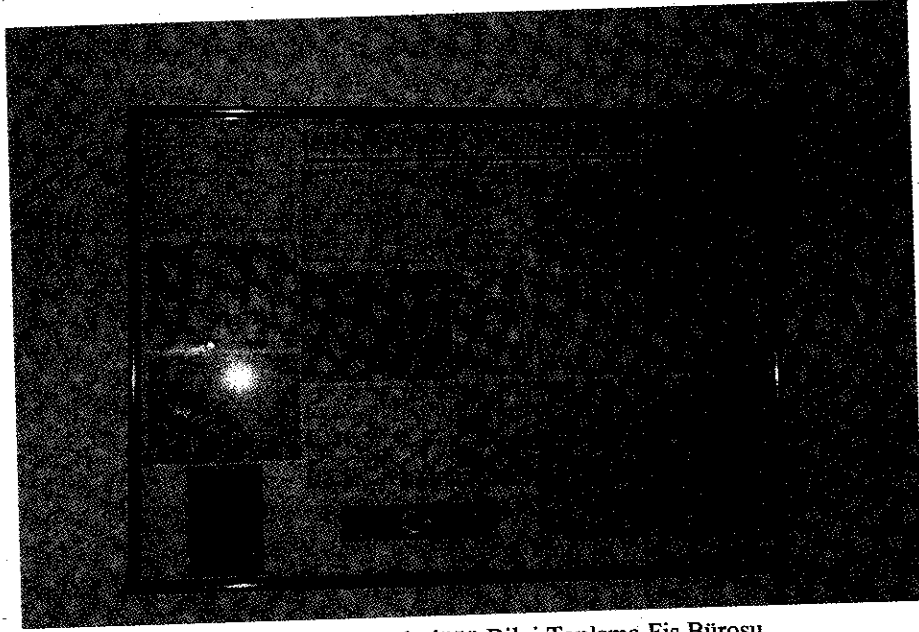
►► Ancak , Heyetimizce yapılan incelemede, fişler ve fişlerin düzenlenmesi hakkında alınan bilgiler doyurucu olmamıştır (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 108, 109).

2.2.2.2. 2000 Yılında

Bilgi İşlem Merkezi (BİM) Büro Amirliği 2000 yılı incelemeleri sırasında Heyetimiz tarafından ziyaret edildi.

►► Heyetlerimizin inceleme yaptığı 1998-2000 süreci içerisindeki tüm iller arasında 2000 yılında Elazığ Emniyet Müdürlüğü'nün bu biriminde yapılan incelemelerde en doğru bilgilere ulaşılmıştır (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 100).

►► Büro amirinin odasındaki duvarda fiş düzenleme talimatnameleri, fiş renklerine ve düzenleme şekillerine ait açık tanımlayıcı bilgilerin asılmış olduğu görüldü (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 100). Bu bilinçli çalışma Heyetimizde memnuniyet uyandırmıştır.

Elazığ Emniyet Müdürlüğü Bilgi Toplama Fiş Bürosu

►► İl merkezi dahil olmak üzere BİM'e bağlı 22 birimde kısım amirliklerinin kurulmuş olduğu saptandı (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 100).

• 03.02.2000 tarihinde gelen "fiş iptal işlemleri" ile ilgili emir doğrultusunda 508 kişinin fişinin iptal edilmiş olduğu ifade edildi (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 100).

• Elazığ ili içerisinde 33.289 adet fiş olduğu, bunların 18.589 adetinin Örnek 1 diye adlandırılan Elazığ ilinde işlenmiş suçlar olduğu, 5735 adetinin Örnek 2 fişleri ki Elazığlı olup dışarıda suçları olanlar olduğu, 8965 fişin de kaybolan silah ve eşyalara ait Örnek 3 diye adlandırılan fişler olduğu belirtildi (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 100).

• Beyaz renkler adi suçları, sarı renk olanlar narkotik, turuncular terör, mavi renk olanların ise askeri suçları ifade ettiği belirtildi (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 100).

• Fezleke firarisinde kişinin dosyasının firar olarak mahkemeye gönderilirken aynı zamanda **"aranıyor"** adı altında fiş açıldığı, bu işlem için kimlik bilgilerinin gerekirse nüfus idaresinden sorularak tamamlandığı belirtildi (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 100).

► Yargılama sonucunda çıkan kararların düşünüm için geç işlenmesi vatandaşın beraat etse bile **"aranır halde"** kalmasına sebep olduğu (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 100-101).

► Çok küçük yaşlarda işlenen suçlarla ilgili cezaların uygulanmış olmasına, bu suçların bedelinin çocukluk çağlarında ödenmiş olmasına rağmen zaman zaman yetişkin çağlarda kişinin karşısına çıktığı ve bu iki durumun insan hakları açısından aykırılık yarattığı belirtilmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 100).

► Yargının geç işlenmesinin ve vatandaşın uzun süre zan altında kalmasının bu konunun diğer önemli bir boyutu olduğu hususu önemlidir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 101).

► Elazığ Emniyet Müdürü Feyzullah Arslan'ın bu konulardaki **"asıl problem namuslu vatandaşın namussuz gibi muamele görme sıkıntısı"** olarak özetlediği tespiti Heyetimiz tarafından önemli bulunmuştur (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 101).

Yetkili konumdaki Emniyet görevlilerinin başarılı çalışmalarının sorunların çözümüne ne kadar katkı yapabileceği Elazığ örneğinde açıkça görülmüştür. Bu tür çalışmayı yürütenlerin kutlanması gerekir.

B. GÖZALTI VE SORGU MEKANLARI

1. ASAYİŞ ŞUBESİNİN GÖZALTI VE SORGU MEKANLARI

1.1. 1998 Yılında

Emniyet Müdürlüğünün bu binasında gözaltı ve sorgulama mekanlarının olmadığı ilgililerce söylendiği halde, Heyetimiz, Emniyet Müdürlüğünün binasını dışarıdan dolaşarak, E Tipi Cezaevi ve İslahevindeki bazı hükümlü ve tutukluların sözünü ettiği **"Müteferrikayı"** bulmuştur (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 115).

Kapısı üzerinde "Müteferrika" yazılı bir tabela olduğu, girişi bahçeden doğrudan doğruya ulaşılabilir, kuytu bir yerde bulunan bu mekana girildiğinde, Heyet Başkanıyla bir görevli arasında şu konuşma geçmiştir :

"Başkan Dr. Sema PIŞKİNSÜT: Burada kimler kalıyor ? Çok fazla oda var burada.

Görevli: Efendim, burası zamanında yapılmış. Çok amaçlı olarak yapılmış. Sorgunun da burada olacağı düşünülmüş , onun için geniş ölçüde yapılmış, ama kullanılmıyor.

Başkan Dr. Sema PIŞKİNSÜT: Ne kadar zamandır kullanılmıyor ?

Görevli: Hayır şu anda mevcut da kullanılıyor; yani bütün karakollar dahil olmak üzere, yakalanan bütün suçlular burada kalıyor , kullanılıyor. Günde 3, 4, 5 ... yani kayıt defterinde var (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 115-116)."

➤ İnceleme anında boş olan ve çok sayıda koğuştan oluşan bu nezarethanede, yerlerin ıslak olduğu görülmüştür . Kapı girişinin karşısında, duvarda, tuvaletin yanında, su alınabilecek bir vana görülmüştür.

➤ Kilitli olan bu koğuşlardan birinin içinde çeşitli eşya bulunuyordu. İlgililer bu koğuşun, Lojistik Bürosunun deposu olduğunu ifade etmişlerdir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 116).

➤ Bu nezarethanenin defterinde yapılan incelemede , 1997 yılında 1255 kişinin, 1998 yılında da (9 Mayıs itibarı ile) 394 kişinin bu nezarethaneye girdiği saptanmıştır (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 116).

➤ Cezaevi ve İslahevinde "**Müteferrika**"da işkence gördüğünü söyleyen bazı adli suçluların isimlerinin de bu defterde kayıtlı olduğu saptanmıştır. Müteferrikanın nezarethane defterinde bazı tutarsızlıklar -örneğin çıkış tarihinin giriş tarihinden önce olması gibi- saptanmıştır (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 116).

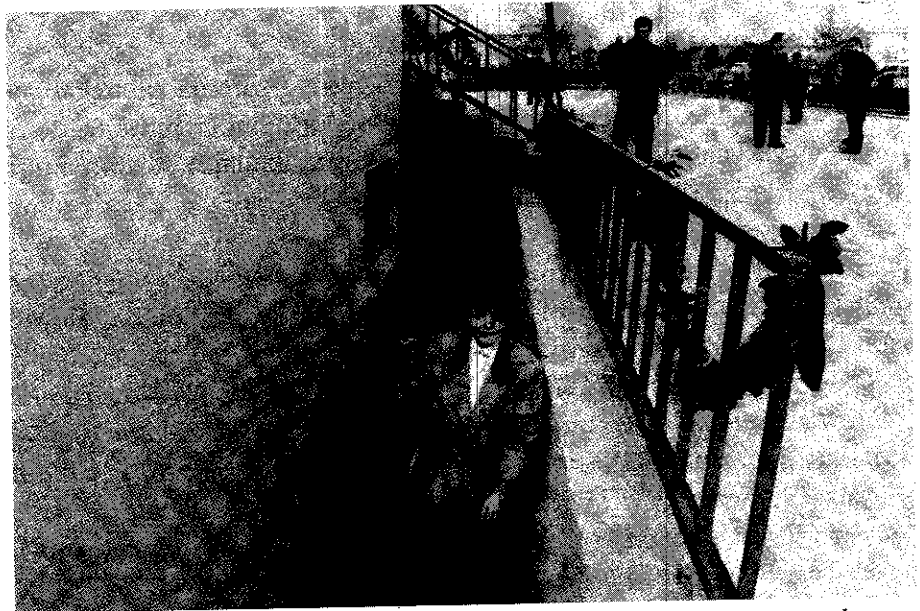
➤ Gerek ıslahevindeki gerekse E Tipi Kapalı Cezaevindeki mahkum ve tutukluların ifadelerindeki mekan tarifleriyle bu mekanlar birebir örtüşmektedir.

➤ Heyetimizin Müteferrikada yaptığı incelemeler sırasında, Müteferrikayı tarif eden onca kişi varken, Müteferrikanın kullanılmadığı ve kayıt defterinin olmadığı belirtilmesi son derece düşündürücüdür (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 115).

➤ Müteferrikaya teslim edilenler için , o sırada doktor raporu alındığı; ancak onları teslim ederken, çıkışta rapor alınmaya gerek duyulmadığı biçiminde bir yetkilinin açıklaması Heyetimizce kabul edilebilir bulunmamıştır (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 117).

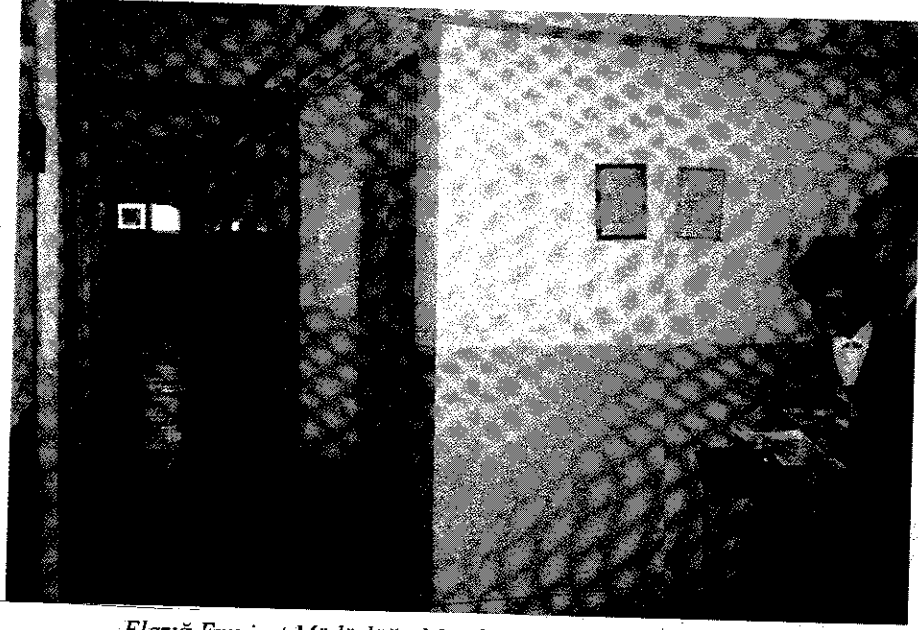
1.2. 2000 Yılında

Asayiş Şube Müdür-lüğü'nün kendine özgü sorgu odasının bulunmadığı, geçmiş yıllarda bu konu için kullanılan Müteferrika Amirliği'nin de artık kullanılmadığı ifade edilmiştir.

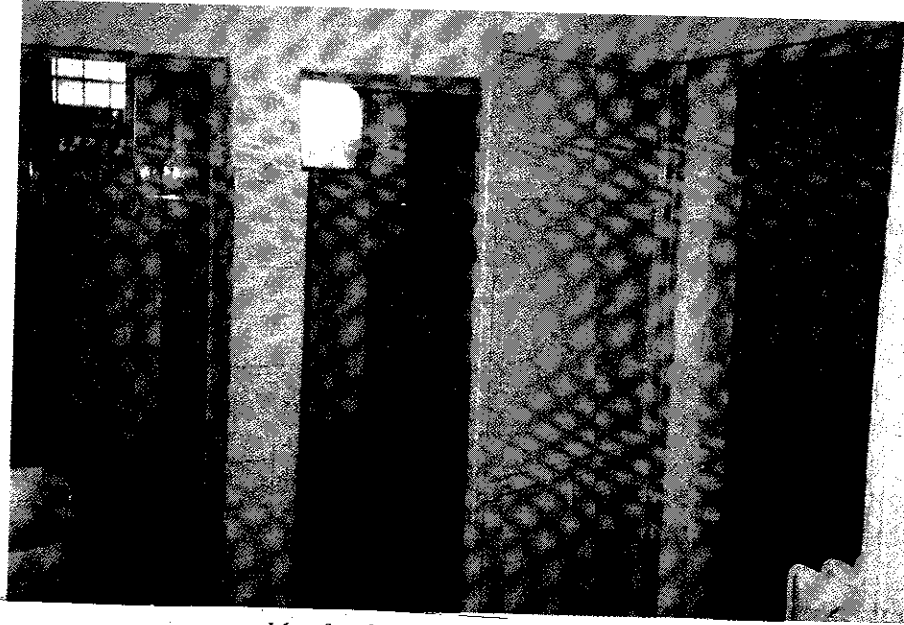
Heyetimiz 2000 yılında Elazığ Emniyet Müdürlüğü Müteferrika girişinde

►► 1998 yılında aktif olarak kullanıldığı saptanan ve tutuklu ifadelerinde kötü muamele ve işkenceye uygun olduğu gözlemlenen bu bölümdeki odaların temizlenmiş olduğu, düzenli bir hale getirildiği, halen eskiden de olan 11 adet nezarethane odasının bulunduğu görülmüştür.

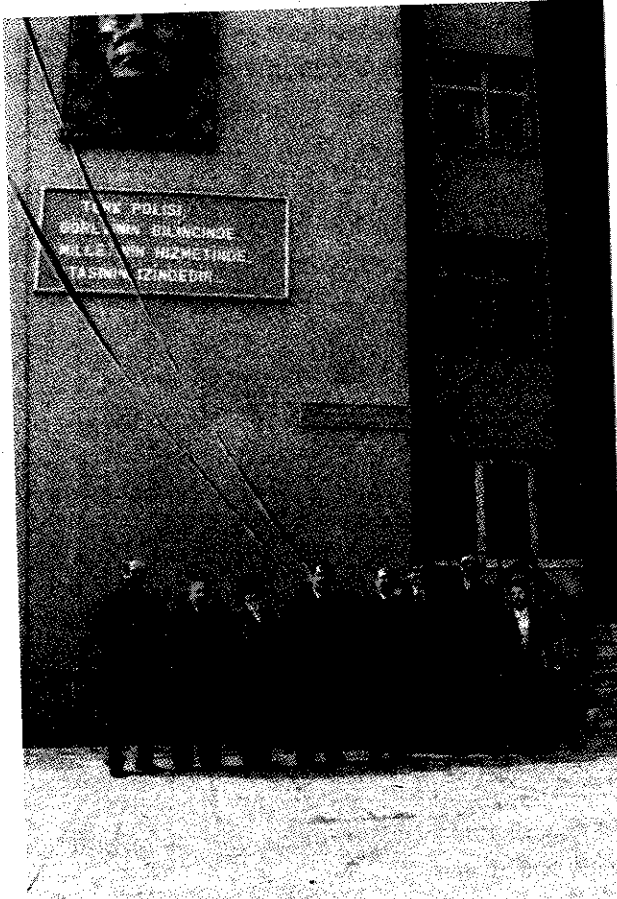
Elazığ Emniyet Müdürlüğü Müteferrika nezarethanesi 2000 yılı

►► Tutuklu ve hükümlü ifadelerinden de 1998 sonrasında bu bölümün çok fazla kullanılmadığı, işkence iddialarının azalmış olduğu tespit edilmiştir.

Müteferrikaya ait tuvalet ve hücreler

►► Eski defterler müteferrikanın kullanılmaması nedeni ile kaldırılmıştır.

2000 yılında Heyetimiz Elazığ Emniyet Müdürlüğü'nde

» Asayiş nezarethane defterlerinin incelenmesinde 04.09.1999 tarihinden 10.02.2000 tarihine kadar müteferrikaya intikal eden 223 sanığın olduğu görülmüştür.

» Asayiş nezarethane defterinin incelenmesinde defter kayıtlarına ait olan işlemlerin karakollarda yapıldığı saptanmıştır.

» Savcı kontrollerinin yapıldığı, darp cebir olmadığına ait doktor raporlarının bulunduğu, avukat isteme hanelerinde ise çizgi mevcut olduğu görülmüştür.

2. ÖZEL HAREKAT ŞUBESİNDE YAPILAN İNCELEMELER

2.1. 1998 Yılında

Saat 23.00 civarında ziyaret edilen Özel Harekat Şube Müdürlüğünde görevliler:

- Kendilerinin Terörle Mücadele Özel Harekat Şubesi oldukları (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 104),

- Siyasi Şube olmadıkları, dolayısıyla "nezarethanelerinin olmadığını", Özel Harekat Daire Başkanlığının 1993'te kurulduğunu (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 104),
- TEM içinde sivil çalıştıkları, sivil ekiplerle de aralarında hiçbir bağın olmadığı, çalışma alanlarının farklı olduğu, Validen gelen talep ve Vali onayı ile göreve gittiklerini (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 104),
- 1997'den beri pek işlerinin olmadığını sabah buraya gelerek bütün gün çay içip oturduklarını, zaten lağvedilmelerinin söz konusu olduğunu (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 105),
- Kendilerinin de insan haklarının olduğunu, kardeşlerinden, akrabalarından, çocukları kalmış şehitleri bulunduğunu söylemişlerdir.

2.2. 2000 Yılında

» 2000 yılında Özel Harekat Şubesi'nin kendi binasına taşınmış olduğu ve 1800 Evlerdeki mekanından ayrılmış olduğu görüldü.

3. 1800 EVLERDEKİ TEM SORGU MEKANI VE SORGULAMA EKİBİ

3.1. 1998 Yılında

Özel Harekatın hemen yanındaki TEM (Siyasi) Şubesi de Heyetimiz tarafından saat 24:00 sularında gezilmiştir.

Yetkililer tarafından:

- Bu şubeye ait sorgu odasının giriş katında olduğu (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 106),
- Binanın 1980 öncesinden beri hizmette olduğu (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 106),
- Sorgu bölümünde 8 kişi çalıştığı, genellikle TEM Müdürlüğünde görevli olanlardan 15 gün süre ile sorgu kursu görenler olduğu, bazılarının hiç kurs görmediği, birinin ABD'de 15 gün sorgu kursu gördüğü, bir tanesinin 1996 da 20 gün kurs aldığı, şu anda "burada sorgu A timi amiri" olarak görev yaptığı belirtilmiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa, 106).

Heyetimizin buradaki tespitleri ise şunlardır:

- ▶ Sorgu personelinin bir çoğunun bakışlarının dik ve canlı oluşu dikkat çekmiştir. Bu özellik Heyet Başkanı tarafından dile getirildiğinde, Emniyet Müdür Yardımcısı "**TEM'den geldikleri için tecrübelileri seçiyoruz, cevval çocuklardır**" demiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 107).
- ▶ Heyetimizin bu binada bodrum katı olup olmadığı sorusuna ilgililer, önce binanın alt katı olmadığını, daha sonra olduğunu ama kullanılmadığı, daha sonra da Özel Harekatın eşyalarının bulunduğunu söylemiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 107).
- ▶ Bu nezarethanede 7 m² standardı gereğini yerine getirmek için hücrelerinin yıkılarak birleştirilmiş olduğu görülmüştür (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 107).
- ▶ Gezilen nezarethanede çok miktarda yatak ve battaniyeler bulunduğu görülmüş; nedeni sorulduğunda da yetkililerce zaman zaman fazla şahsın buraya girdiği ifade edilmiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 107).
- ▶ Özel Harekatın dolaplarının bulunduğu söylenen alt kat gezildiğinde, TEM binası ile yanındaki Özel Harekat Binasının alt katı birleşik olduğu görülmüştür. Bu alt kata her iki binadan inilebildiği gibi bahçeden doğrudan doğruya inen bir merdivenle de ulaşılabilirdi, binanın dış çevresinde dolaşarak yapılan araştırma sonucu tespit edilmiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 107)
- ▶ Ayrıca alt kattaki Özel Harekata ait olduğu söylenen birçok dolabın bulunduğu bölümde, ortalarda görülen direkler ve girişindeki su vanalarının olduğu alanın mahkumların tariflerine (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 107) uygun olduğu görülmüştür.

► İlk sorulduğunda "*binanın alt katı yoktur hepsi budur*" şeklinde verilen cevapların da (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 105-107) eski mekanların bugün bu hale getirilmiş olduğunu düşündürmüştür.

Örnek 24 (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 105-107)

(...)

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - *Sorgu odanız bu katta mı, aşağıda mı?*

ERCAN AKKOYUNLU - *Bu katta, aşağısı yok, sadece tek kat var.*

(...)

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - *Teşekkür ederim.*

Yani, kayda geçmesi bakımından soruyorum, bu binanın alt katı yok diyorsunuz.

NEVZAT KAYGISIZ - *Hayır, yok.*

Efendim, alt katı kaloriferhane olarak var, yani, bir alt kat var; ama, kullanılmıyor.

Nezarethane, banyo, tuvalet

(...)

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - *Kalorifer dairesini görelim.*

(Kalorifer dairesi görüldü. Alt katta su vanası, Özel Harekatın eşyaları bulunduğu odalar ve yan binanın alt katından da dışarıya açılan kapı ve merdiven görüldü.)

(...)

3.2. 2000 Yılında

► Eski Özel Harekat binası olan bu binada terörle mücadele sorgu bürosu bulunmaktadır.

► Özel Harekat kendi binasına taşındıktan sonra Özel Harekatın bulunduğu ve alt katında da Özel Harekata ait eşyaların durduğu binanın boşaltılmış olduğu, yeni bina yapılmak üzere çalışmaların devam ettiği görülmüştür (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 95).

► Bu karakolda amir ve memur olmak üzere toplam 14 kişi, 3 yardımcı hizmetli ile birlikte 17 kişi görev yapmaktadır (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 95).

► İkiisi akademi mezunu 7-8'i kurs görmüş ve kalanları polis memuru olmak üzere 11 sorgu personeli mevcuttur (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 95).

► 1998 yılında 8 kişi olan sorgu personelinin 2'si dışında 2000 yılında tümünün değişmiş olduğu ve sayısının 11'e çıkmış olduğu saptanmıştır (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 95). Bu olumlu gelişme Heyetimizce takdir edilmiştir.

► GBT ile merkezi bağlantının henüz sağlanamadığı, yalan makinesinin eleman olmadığı için kullanılamadığı belirtilmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 95).

► Kameralı, projektörlü, teşhis aynası olan TEM sorgu odasında bir aspiratör ile sıcak soğuk her derecede çalıştırılabilen bir klima görülmüştür (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 96).

► Bu odanın yan tarafında sorgunun izlenebildiği televizyon odası Heyetimizce gezilmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 96).

► 1998 yılında görülen bu bölümün yandaki Özel Harekat eski binasının alt katı ile birleşen kısmının boşaltılmış olduğu ve kullanılmadığı saptanmıştır (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 96). Bu durum da Heyetimizde memnuniyet uyandırmıştır.

4. MEHMET ALİ ÇAKIR POLİS KARAKOLU (MERKEZ KARAKOLU)

2000 yılı incelemelerinde Heyetimiz tarafından saat 01:06 sularında ziyaret edilen bu karakolun altı yedi ay öncesinde yeni düzenlenmiş bir karakol olduğu ifade edilmiştir.

► 27.07.1999 tarihinden itibaren kayıt defteri açılmış olan karakola toplam 249 vakanın gelmiş olduğu saptanmıştır (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 89).

► 1998 genelgesi sonrası düzenli tutulmaya başlayan nezarethane defterinde (müteferrika bölümü çalışmadığı için) 2000 yılında 129 olay kayıtlı bulunmaktadır (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 89).

► Nöbetçi Savcının zaman zaman nezarethane defterinde denetimine ait notları mevcuttur (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 89).

► Nezarethane defterinin incelenmesinde 3 kişi dışında tüm vakalarda "avukat istemedi" ibaresi yer almaktadır (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 89).

► Heyet Başkanının "niye avukat talep etmiyorlar" sorusuna :

"- Polis Memuru : *Bizim avukat görüşme odamız var; genelde kendileri alkollü oldukları için, bilinçlerinde olmadıkları için avukat talep etmiyorlar.*

- Komiser : *Bir de kendileri önemsemiyor efendim. Hatta, geliyorlar biz işlem yapmak durumunda kalıyoruz. "Bir şey olmaz" gibisiyle davacı şikayetçi olmuyor.*" (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 90) cevapları verilmiştir.

► Adli tıp raporları bölümünde olayların tümünde "darp cebir yoktur " ibareleri yazılıdır. Adli tıp raporlarının mesai saatleri içerisinde mahkemeye çıkarılmadan önce Adliye binası içindeki adli tabiplikten, diğer zamanlarda da hastane karşısındaki İzzet Paşa Sağlık Ocağı Adli Tabip biriminden alındığı ifade edilmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 90-92)

► En yoğun karakol olmasına rağmen 2000 yılı içerisindeki suç sayısı 66'dır (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 89).

► Karakol henüz merkezi bilgisayar sistemine geçmemiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 90).

► Karakolun üst katı Çevik Kuvvet Şubesi'ne aittir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 91).

5. BAHÇELİEVLER KARAKOLU

Daha eski bir binası olan Bahçelievler Karakolu Heyetimizin 2000 yılı incelemeleri sırasında saat 01:25 sularında ziyaret edilmiştir.

» Karakolun alt katında kullanılmadığı ifade edilen nezarethaneler bölümünde 1 tanesi büyük, 3 tanesi küçük olmak üzere toplam 4 tane nezarethanenin tabanlarının taş olduğu ve bu bölümden kalorifer dairesine geçilebildiği görülmüştür (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 91).

Karakolda açılmış olan Polis - Vatandaş Eğitim Sergisi

» Nezarethane defterinin incelenmesinde suç türünün daha çok trafik kazası olduğu, 2000 yılında 36 kayıt bulunduğu görülmüştür (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 91).

» 05.12.1998 tarihinden 2000 yılına kadar kaydı bulunan **100 vakanın sadece 2 tanesinin avukat istediği** saptanmıştır. Avukat talebi ile ilgili haneler ya boş bırakılmış yahut da çizgi konulmuştur (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 92).

» Karakol ilgililerince sanık karar takip formunun hep imzalatılmasına karşılık avukat istemedikleri beyan edilmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 92).

» Fiş düzenleyen görevlilerin fiş kolaylık kursu aldıkları belirtilmiştir.

» Elazığ polisinin yurttaşları bilgilendirmek amacıyla hazırladıkları, emek harcanarak düzenlenmiş olan eğitici polis sergisi ile trafik kurallarına ait bilinçlendirme çalışmaları Heyetimizce takdirle karşılandı.

IV. ELAZIĞ ADLİYESİNDEKİ İNCELEMELER

A. BAŞSAVCILIK 1998

Elazığ Adliyesinde Cumhuriyet Başsavcısı İlmettin KÖKLÜ'yü makamında ziyaret eden Heyetimiz Hakim ve Savcılarımızla da görüşmüştür. Bu görüşmelerde ;

- Cumhuriyet Savcılarının konuşamadıklarını, "kral çıplak" denildiğinde "sen söyleyemezsin" denildiğini,
- Yargı bağımsız olmayınca , çalışma şevkinin kırıldığını,
- Hakim ve Savcılar Yüksek Kurulu teşekkülü üzerinde daha önce partilerin anlaştığını, ancak seçimlerden sonra durumda bir değişiklik olmadığını,
- İşkence iddiaları ile direkt bağlantılı olan kişilerin hakimler olduğunu, ancak taşınan kaygılardan dolayı konuşamadıklarını,
- İşkenceyle ilgili olarak gözaltı süresinin CMUK ile indirilmiş olmasının pek bir anlam ifade etmediğini ,
- Hazırlık soruşturmasının çok önemli olduğunu, çünkü işkence şikayetlerin büyük bölümünün oradan geldiğini , ancak savcılarının maddi imkanlarının ve özerkliklerinin olmadan bu konuda etkin olamayacaklarını,
- Son zamanlarda artan medyatik davalara bakıldığında, çoğunun savcılığın el uzatamayacağı yerler olduğunu,
- Memurun Muhakematı Kanununun, suç işlemeyi kolaylaştırıldığını ve savcılığın suça ulaşmasını engellediğini,
- Adil yargılanma konusunda hazırlık soruşturması aşamasında delillerin tam olarak toplanmış olmasının önemli olduğunu , yargının delil toplamaktan kurtarılması gerektiğini içtenlikle ifade etmişlerdir.

B. BAŞSAVCILIK 2000

2000 yılındaki incelemelerde Elazığ Cumhuriyet Başsavcısı Behiç ŞAHİN ile Heyetimiz pek çok kez bir araya gelmiştir. Son olarak da Elazığ Adliyesi'nde Başsavcı Behiç Şahin Heyetimiz tarafından makamında da ziyaret edilmiştir.

Son iki senedir gözlenen iyileşme yönündeki çabalardan, daha iyi koşullarda olduğu tespit edilen İslahevinden ve doluluk oranı çok fazla olan E Tipi Kapalı Cezaevinden bahsedilmiş, 1998 yılındaki görüşmelere uygun saptamalarda bulunulmuştur.

V. ADLİ TIP VE MAHKUM SAĞLIĞI İLE İLGİLİ İNCELEMELER

A. DEVLET HASTANESİNDE YAPILAN İNCELEMELER

1. 1998 YILINDA

1998 yılındaki incelemelerimizde Heyetimize hastane yetkililerince yapılan açıklamalar :

- Sağlık Bakanlığının kayıtlarında 275 yataklı olarak geçmesine rağmen, 375 yataklı olan hastanede 60 a yakın uzman doktor, 22 pratisyen hekim, 123 hemşire, 65 ebe bulunduğ; hastanede kadro eksikliğinin (anestezi uzmanı) ve fiziksel yetersizliklerinin olduğu belirtilmiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 75).

► Ayrıca hastanenin berber odasının cezaevlerinininkinden farksız olduğu, hastane içinde bile kan taşı ve şap kullanıldığı, hijyen ve sterilizasyon koşullarının da yetersiz olduğu saptanmıştır (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 78).

- Adli raporların, acil servisin içinde oluşturulan adli muayene bölümünde düzenlendiği, otopsilere adli tıp uzmanlarının katıldığı, bir Patoloji uzmanının bulunduğu, ikinci Patoloji uzmanının göreve yeni başladığı, ayrıca Üniversitenin Adli Tıp Biriminden de zaman zaman destek alınabildiği, frozen dışında Patoloji Laboratuvarının eksikliğinin olmadığı ifade edilmiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 76).

- Otopsilerde alınan materyal ile organlar daha önce İstanbul'daki Adli Tıp Kurumuna gönderilirken yeni düzenleme ile Malatya'da oluşturulmuş olan Adli Tıp Birimine gönderilmektedir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 76).

Heyetimizin hastane içinde yaptığı incelemelerde aşağıdaki noktalar tespit edilmiştir:

► Tuvalet diye hazırlanan bölümün çok tuhaf olduğu saptanmıştır. Kapı açıldığında önce, rezervuar borusu ortada açık bulunan alaturka bir tuvalet görülmüştür. El yıkamaya tuvaletin üzerinden atlanarak geçilmektedir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 78).

► Mahkum koğuşunun girişinde, önünde bir bankın bulunduğu kapı açtırıldı. Orada normal bir tuvaletin de ayrıca bulunduğu görüldü; oysa bu mekan tam olarak kullanılmadığı izlenimini vermekte idi (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 78).

► Mahkum koğuşlarına ait defterin olmadığı belirlendi. Her mahkumun yukarıdaki servis-defterlerinde kayıtlı olduğu görevlilerce ifade edildi (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 77, 78).

► Mahkum koğuşlarında tedavi yapılmasını sağlayacak herhangi bir düzenin henüz olmadığı saptandı. Bu konu yetkililerce "hemşirenin servisten gelerek tedavi yaptığı şeklinde" açıklandı (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 78).

Hastane bahçesinde, kollarından oturdukları yerlere zincirle bağlanmış ring aracı içindeki mahkumlarla Heyetimizce yapılan görüşmede ;

- Koğuşta "temizlik için" çıkan kavga ve olaylar, araçtaki mahkumlar tarafından da anlatıldı (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 79- 81).

Örnek 25 (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 80-81)

(...)

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Kaçınıcı koğuştasın?

HÜKÜMLÜ 43 - 4'teydim.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - 4 üncü koğuştasın.

OSMAN KILIÇ (İstanbul)- Şu anda koğuştan mı geldin, hücre ya da müşahededen mi geldin?

HÜKÜMLÜ 43 - Koğuştan geldim.

OSMAN KILIÇ (İstanbul)- Ne oldu, düştün mü; ne oldu sana?

HÜKÜMLÜ 43.- Kavga yaptık.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - 4 üncü koğuşta çıkan kavgada sen de mi vardın?

Şimdi buraya niye geldiniz?

HÜKÜMLÜ 43 - Tedavi için.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Peki, dün geceyi müşahedede mi geçirdin, yoksa, koğuşta mı geçirdin? Biz, dün akşam oradaydık, sen neredeydin; 4 üncü koğuşta mıydın, tek koğuşlarda mıydın?

HÜKÜMLÜ 43 - Ben 4 üncü koğuştaydım da, başka koğuşa verdiler beni.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Hangi koğuşa verdiler?

HÜKÜMLÜ 43 - 11 inci koğuş.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Dün gece 11 inci koğuşta mıydın?

HÜKÜMLÜ 43 - Evet.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Peki, ne zaman geçtin 11 inci koğuşa?

HÜKÜMLÜ 43 - Dün geçtim.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Niye kavga yaptınız?

HÜKÜMLÜ 43.- Koğuş süpürülecekti, süpürge yoktu; o arkadaşımız da "niye süpürmediniz" dedi, ben de "süpürge yoktu" dedim. Ondan sonra münakaşa yaptık, beş altı kişi üzerime geldi.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Sizin isminiz nedir?

HÜKÜMLÜ 43 - HÜKÜMLÜ 43

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Ne kadar zamandır orada, 4 üncü koğuştaydın?

HÜKÜMLÜ 43 - Dört aydır oradayım.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - E Tipinde ne kadar zamandır oradasın?

HÜKÜMLÜ 43 - Zaten yatalı dört ay...

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Peki, kavga sırasında dayak oldu mu? Şuradan bir acıtmadan bakacağım. (Mahkumun sağ kaşındaki bant kaldırılarak bakıldı)

HÜKÜMLÜ 43 - Şişti orası.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Kim vurdu bunu? Herkes mi vurdu? Yani, kavgayı ayırmaya gelenler de vurdu mu?

HÜKÜMLÜ 43 - Hayır, beş kişi vurdu.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Aynı koğuşun içerisindeki arkadaşlarımız mı?

HÜKÜMLÜ 43 - Evet.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Şimdi niçin geldin?

HÜKÜMLÜ 43 - Şimdi tedavi için geldim.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Yani, cezaevi idaresine dilekçe mi verdin, tedavi mi istedin?

HÜKÜMLÜ 43 - Evet.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Bu ne zaman dikildi?

HÜKÜMLÜ 43 - Bu dün dikildi.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Hangi saatte?

HÜKÜMLÜ 43 - Dün öğle sonuydu herhalde, 2.00 sırasıydı.

BAŞKAN DR. SEMA T. PİŞKİNSÜT - Başka bir yerlerinde var mı vurma, morluk?

HÜKÜMLÜ 43 - Yok, başka yerimde yok.

(...)

► Tedavi için getirilenlerin arasında, bahsedilen kavgada ayağından vurulan ve gözü yumruklanan mahkumlar tesadüfen görüldü. Oysa Heyetimiz bir gece önce cezaevinde yaptığı incelemeler sırasında bu mahkumlarla karşılaşmamıştır (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 80-81).

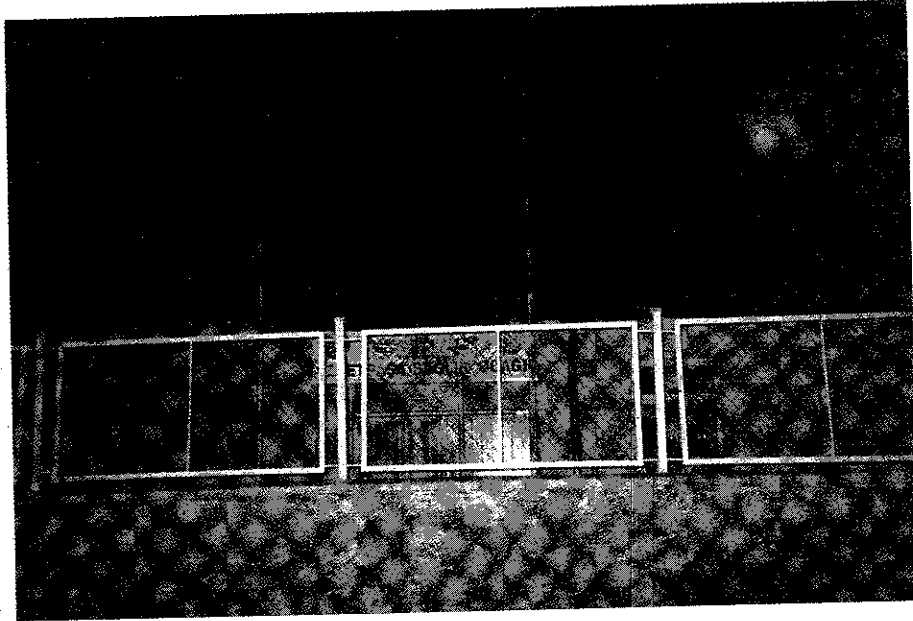
2. 2000 YILINDA

Heyetimizin 2000 yılında Elazığ Devlet Hastanesi acil servisinde yaptığı incelemelerinde;

► Elazığ Devlet Hastanesinin 2000 yılındaki fiili yatak sayısının 375'e yatan hasta sayısının ise 335'e çıktığı saptanmıştır.

► Adli tıp raporlarının artık hastanenin Acil Servisinden verilmediği, Adli Tabiplik Biriminden rapor düzenlenmeye başlandığı, bu sebeple adli vakaların olmadığı Acil Servisin daha sakin ve düzenli bir şekilde hizmet yürüttüğü görülmüştür.

► Hastane binasının karşısındaki Sağlık Müdürlüğüne bağlı İzzet Paşa Sağlık Ocağı bünyesindeki Adli Tabiplik Birimi oluşturulmuştur. Bu birimin 1998 yılındaki inceleme lerimizden farklı olarak hizmete girdiğinin saptanması Heyetimizce önemli ve yararlı bir değişiklik olarak değerlendirilmiştir. (alttaki resim)

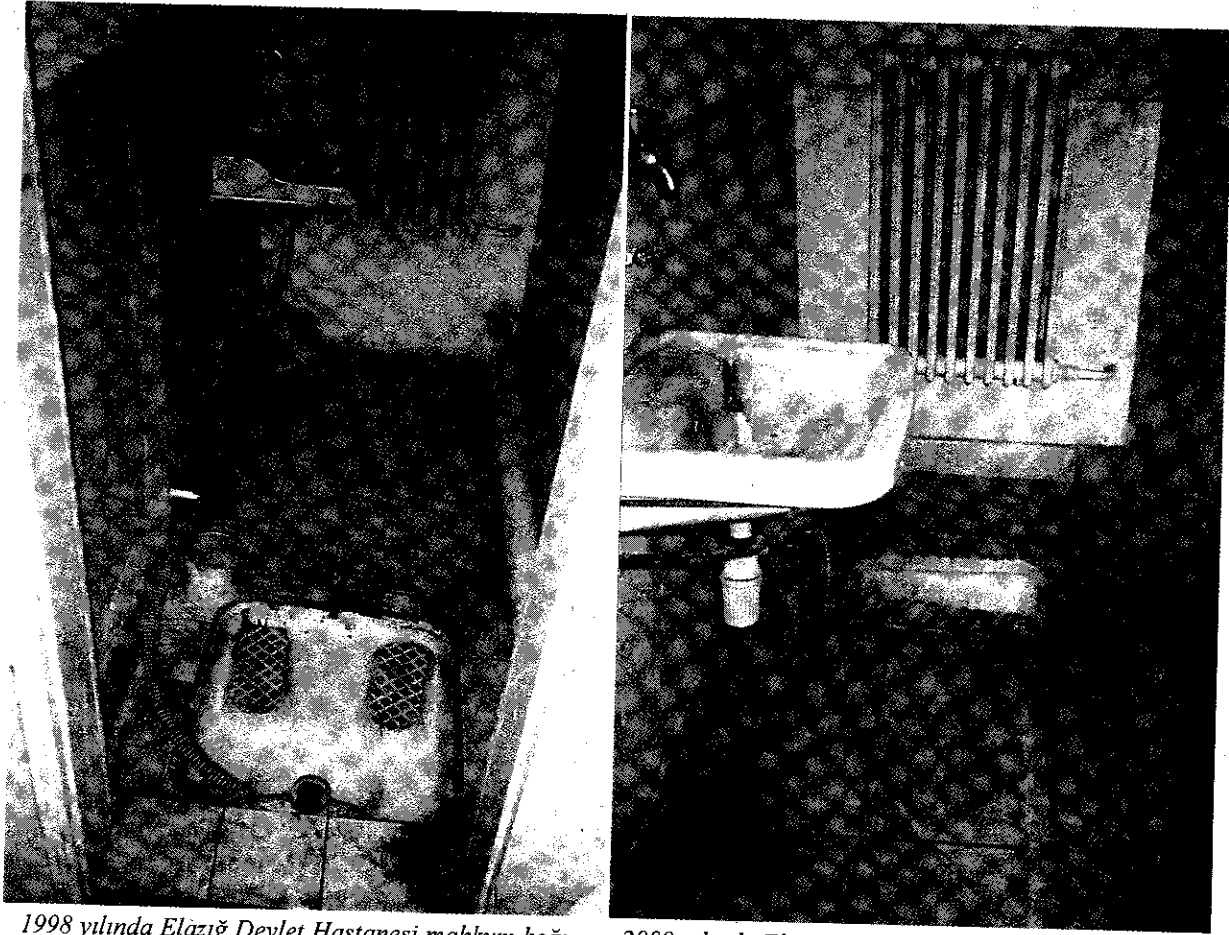
» Sadece acil müdahale gerektiren adli tabipliği ilgilendiren vakalarda ise Devlet Hastanesi'nin Acil Servisinde gereken yapılmaktadır.

Elazığ Devlet Hastanesi'nde 2000 yılında Heyetimizce mahkum koğuşlarında yapılan incelemelerde:

» Mahkum koğuşlarının 2 senedir tamamlanarak hizmete sokulamadığı ve halen kullanılmadığı tespit edilmiştir.

» 1998 yılında çok tuhaf olarak bulunan mahkum koğuşu tuvaletine rezervuar borusu açık olan kısmın üzerinden ve tuvalet taşından atlanarak girilmekte idi.

» 2000 yılında bu durumun düzeltilmiş ve tuvalet taşının ileriye doğru alınmış olduğu görüldü. Ancak kullanılmadığı tespit edildi.

1998 yılında Elazığ Devlet Hastanesi mahkum koğuşu tuvaleti

2000 yılında Elazığ Devlet Hastanesi mahkum koğuşu tuvaleti

» Yataklarının konulmasına, çarşaflarına kadar tamamlanmış olmasına rağmen mahkum koğuşlarının kullanılmadığı ve hasta yatırılmadığı saptanmıştır.

» Koğuş içinde bölünerek tuvalet amacına yönelik ayrılmış olan kısmın gerek fonksiyon gerekse mimari yönden uygun olmayıp, hijyenik yönden de çok sakıncalı olduğu Heyetimizce saptanmıştır.

» Odadan bölünerek ayrılmış olan kısmın üstü açık ve tuvalet olarak kullanılmak üzere bir sağlık kurumunda 2000 yılında bulunuyor olması daha da düşündürücüdür.

» Mahkum hastaların gerektiğinde jandarma kontrolünde servislerde yatırıldığı tespit edilmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 109).

» 2000 yılında da mahkum koğuşları hiç kullanılmamıştır.

B- RUH VE SİNİR HASTALIKLARI HASTANESİNDE YAPILAN İNCELEMELER

Elazığ Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi 1924 yılında Atatürk'ün emriyle kurulmuştur. Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nden sonra ikinci büyük hastane olup 66.000 m2 alana sahiptir. Bir sene içerisinde 200 civarında mahkum hasta müraacatı olmakta (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 69) yaklaşık 500-600 adet TCK. 46 ile ilgili yıllık rapor verilmektedir.

1. 1998 YILINDA

1.1. Mahkum Koğuşlarında

11 mahkum hastanın bulunduğu ve 20 ile hitap eden bölge hastanesi durumundaki hastanenin bahçesindeki mahkum koğuşları Heyetimizce gezildi. Gerek görülenlerden gerekse Elazığ Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi Başhekim, doktorları, hemşireleri ve diğer görevliler ile Heyetimizin yaptığı görüşmelerden aşağıdaki noktalar saptanmıştır :

» Değişik illerden, genellikle izlenmek ve durumlarına göre rapor tanzim edilmek üzere mahkum koğuşlarında tıbbi gözlem altına alınan tutukluların izlenme koşullarının , sağlıklı rapor düzenlenebilmesi için yeterli olmadığı anlaşılmıştır. Kayıtlar ve tedavi çizelgeleri incelendiğinde, Heyetimizin bu konudaki kanaati pekişmiştir (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 84, 86).

► Böyle bir izleme ile sağlıklı tanı konmasının , tedavi sağlanmasının ve rapor verilmesinin oldukça güç olduğu, buna karşın uygulamalarda üç psikiyatri uzmanı tarafından imzalanarak, "**ceza-i ehliyeti var veya yok**" şeklinde raporların verildiği ve bunun için ilgili kişilerin bu koşullarda 15-20 gün gözaltında tutuldukları, kendilerine zeka testlerinin de adeta usulen uygulandığı saptanmıştır (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 87).

1.2. Elazığ Ruh Ve Sinir Hastalıkları Hastanesi Ana Binasında

Hastane binası içerisinde hastaların izlenmesi için hazırlanmış bir bölümü de gezen Heyetimiz, görevli hemşire ve doktorlar ile hastane Başhekiminden bilgi almıştır. Heyetimizin tespitleri ise şunlardır:

► Demir parmaklıklarla ayrılmış bir alanda 53 erkek hasta olduğu, sağlık memurunun olmadığı, altı hemşirenin bulunduğu, hemşirelerin tedavi için hasta koğuşuna giremedikleri, hastaların dışarıya çağrılarak tedavilerinin yapıldığı saptanmıştır (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 89).

► Bir arada kalan 53 kişinin, hepsinin birden o koşullarda ve çok sınırlı personel ile gözlenmesi ve hastalıklarına teşhis konulabilmesinin çok zor olduğu saptanmıştır. Oysa birçok mahkeme kararını buradan alınan raporlar etkilemektedir.

► Heyet tarafından bazı yeni düzenleme faaliyetlerinin mevcut olduğu, ancak çok büyük eksikliklerin bulunduğu, kadın mahkumlar için ünitelerinin olmadığı, onların Adana'ya gönderildikleri anlaşılmıştır (Elazığ Tutanak 1998, Sayfa 91).

2. 2000 YILINDA

► Hastanede 4 psikiyatri uzmanının mevcut olduğu, radyoloji uzmanının ise Devlet Hastanesine geçici olarak verildiği, daha önce mevcut olan dahiliye ve radyoloji uzmanlarının ise hastaneden ayrılmış oldukları saptanmıştır. 1998 yılına göre yeni ilavelerle dört kat halinde ayrı bölümler olarak oluşturulan servislerde yaklaşık ortalama 50-60 civarında hasta bulunmaktadır (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 63).

► Hastane 18 ile hizmet veren bir bölge hastanesi konumundadır. 12 servisi olup her serviste en az 50 civarında hasta bulunmaktadır. Geçen bir sene içerisinde yıllık 3000 hastanın yatıp çıktığı saptanmıştır (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 66).

► 56 olan hemşire sayısı yeterli olmamakta, özellikle geceleri servislerde temizlik şirketi elemanları da çalışmaktadır (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 66).

Mahkumlar için ayrılmış olan binanın güvenliği jandarma tarafından sağlanmaktadır. Hem mahkum koğuşları hem de Elazığ Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi Ana Binası için Heyetimizce aşağıdaki noktalar saptanmıştır:

» Ağırlıklı olarak tüm bölgeye hitap etmek üzere “**tedavi amaçlı**” kurulmuş olan hastanenin esas amacından sapmış olduğu tespit edilmiştir.

» IQ Testi (Zeka Testi) anlamı itibarıyla hastanede yanlış kullanılmaktadır (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 64-65)

» Hastane, tedavi yerine “**rapor verme amaçlı**” gözlem istasyonu niteliğine bürünmüştür.

» Yılda yaklaşık 500-600 adet Türk Ceza Kanununun 46 ve 47. maddesine ilişkin rapor verildiği belirtilen bu Hastanede heyet raporlarının üç psikiyatri mütehassısı tarafından imzalanarak çıkarıldığı öğrenilmiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 68).

» Kalabalık koşullardaki pek çok hastaya yapılması gereken tedavinin hemşire tarafından içeriye girilerek yapılamadığı görülmüştür. Hastaların dışarı çağrılarak gereğinin yapılabildiği ifade edilmiştir. Bu koşullarda gözlem de, tedavi de yeterli değildir.

» Tedavi konusunda Heyetimizde endişe uyandıran hekim önerilerinden (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 63, 64, 65, 66) ve mahkumlara ait çizelgelerde anlaşıldığı üzere (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 69, 70, 71, 72, 73, 74) tedavilerin uzun süreli, tekrarlanan, gerçek tedaviden uzak ve aynen ibareli uygulamalar olduğu saptanmıştır. Bu acı gerçek Heyetimizde bu kurumun yeniden yapılandırılması gerektiği kanaatini oluşturmuştur.

» Cezaevi içinde epilepsi (sara) nöbeti geçirerek leğende boğulduğu iddia edilen mahkuma ait poliklinik defter kayıtları ve konulan teşhis Heyetimizce incelenmiştir (Ek 12). Bu teşhis ve mahkuma ait özgeçmiş suisit girişim (kişinin kendi kendini öldürmesi) için hazırlayıcı olmasına rağmen herhangi bir önlem alınmamış ve tedavisi sağlanmamıştır. Ayrıca ölüme sebep olduğu iddia edilen sara (epilepsi) ile ilgili de poliklinik defterine bir teşhis ve/veya not da düşülmemiştir (Elazığ Tutanak 2000, Sayfa 63).

» Mahkum koşullarındaki hastalarla yapılan görüşmelerde hastane ile ilgili Heyetimizin saptadıkları bir kez daha örtüşmüştür.

VI. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

1998 incelemelerinden sonra aradan geçen iki yıl içerisinde Başsavcı, E Tipi Cezaevi Savcısı, Çocuk İslahevi Savcısı, Emniyet Müdürü, Asayiş müdürü, cezaevi müdürleri, ıslahevi müdürleri değişmiştir. İdari yapılanmada köklü bir kadro değişikliğinin yaşanması, uygulamalarda olumlu yönde değişikliği ortaya çıkarmıştır, bu da sorunun üzerine gidilmesini ne kadar gerekli olduğunu ortaya koymuştur.

A. SORUŞTURMA KOVUŞTURMA

Heyetimizin incelemeleri sonucunda soruşturma ve kovuşturma konusunda saptanan önemli noktalar aşağıda ifade edilmiştir:

Hükümlü ve tutukluların cezaevine gelmeden önce soruşturma ve kovuşturma aşaması esnasında gördükleri kötü muamele ve işkence yaygındır. Bu durum Elazığ için geçerli olduğu gibi başka illerden (Nizip-Gaziantep, Reyhanlı-Hatay, Kahramanmaraş, Gayrettepe-Merter-İstanbul, Çermik-Diyarbakır, Gaziantep, Diyarbakır, Bingöl, Batman) getirilenler için de sözkonusudur.

Kötü muamele ve işkence gördüklerini iddia eden tutuklu ve hükümlülerin yaptıkları mekan ve techizat tariflerinin incelemeler sonucunda doğru olduğu anlaşılmıştır.

Diğer illerde olduğu gibi Elazığ'da da işkence ve kötü muamelelerin bir nedeni de "ek suç yüklemek" üzere ifadelerin baskı ile imzalatılması isteğidir.

1998'den 2000'e bu uygulamaların azalmakla birlikte devam etmekte oluşu, sorunun çözümü için köklü önlemlerin alınmasını zorunlu kılmaktadır.

Sorgu birimlerinde 1998'den 2000'e özellikle Şekil yönünden kısmi bir iyileşme gözlenmesine rağmen yeterli değildir. Bu iyileőmede yeni Emniyet Müdürü'nün bilinçli çabalarının yararı son derece açık olarak gözlenmiştir.

Sorgu birimlerinde defterlerin düzenli tutulmalarına karşın, yaygın kötü muamele ve işkence uygulamalarının sözkonusu olduğu dikkate alındığında, doktor raporlarında darp-cebir izlerine rastlanmadığının belirtilmesi son derece düşündürücüdür.

Adli Tıp raporlarından Şikayet 1998 yılında fazla olup 2000 yılında da azalmakla birlikte devam etmektedir.

Aynı Şekilde gözaltına alınanların hemen tümünün avukat istemediğinin nezarethane defterlerinde yazılmış olması, hukuk devletini geliştirme yönünde daha pek çok Şeyi yapmamız gerektiğini bizlere hatırlatmaktadır. Baroların bu konunun üzerine gitmesi gereklidir.

Komisyonumuzun denetimlerinin sınırlı da olsa bir iyileşme yarattığı, her an denetim yapılabileceği düşüncesinin bunda etkili olduğu saptanmıőtir.

Özellikle soruşturma, kovuşturma aşamasında Baősavcılarımızın ve Valilerimizin yetki ve sorumluluklarının gereği olarak denetim görevlerini yerine getirmeleri, yaőanan sorunların birinci derece sorumluları olduklarını hatırlamaları gerekir. Yaőanan olumsuzluklar kendilerinin dışında değil sorumlulukları altında ortaya çıkmaktadır.

B. YARGILAMA

Sorgu aşamasında savunma hakkının engellenmesi yargı sürecini olumsuz yönde etkilemektedir. Kötü muamele ve işkence ile kendilerine işlemedikleri suçların da yıkıldığı iddiaları son derece fazladır ve düşündürücüdür.

Yargı sürecinin ve tutukluluk sürelerinin uzaması, toplumda adalet duygusunu zayıflatmaktadır.

Kötü muamele ve işkencenin yaygın olarak kullanılması ve alınan ifadelerin yargılama sırasında reddedilmesine rağmen hazırlık soruşturması aşamasındaki tüm çalışmalar siyasi otoriteye bağlı İçişleri Bakanlığı elemanlarınca yapılmaktadır.

Hazırlık soruşturması adil yargılama için son derece önemlidir. Ancak bu konuda delillerin toplanmasında ve ifadelerin alınmasında, yasalarda savcıların sorumlu olmalarına, savcılar adına hazırlık soruşturması yapılmasına rağmen savcılar etkin değillerdir.

Savcılarımızın önlerine gelen ve çoğu itirafa dayalı olan dosyalar üzerinde çalışma yapıyor olmaları, sonucu etkileyen çok önemli bir sorundur.

Hakim ve savcılar, işkence iddialarını en iyi değerlendirmesi gereken kişiler olmalarına rağmen taşıdıkları kaygılarından dolayı olayları derinlemesine incelemekten imtina etmektedirler.

Memur, milletvekili ve bakan yargılama usullerinin ayrımcılıktan uzak değerlendirilebilmesi için yapılacak Anayasa değişiklikleri ile Hakim Savcılar Kanununda yapılacak düzenlemeler, yargının tam bağımsızlığının sağlanmasında çok önemlidir.

Adalet Bakanlığının kadro ve mali olanaklar açısından güçlendirilmesi ve her kademedeki personelinin insan hakları konusunda eğitiminin sağlanması adalet duygusunu ve hukuk devletine olan inancı arttıracaktır.

C. CEZA VE İNFAZI

1998 yılı tespitlerimize göre; Elazığ'da hem Çocuk İslahevinde hem de E Tipi Kapalı Cezaevinde yaygın kötü muamele ve işkence uygulanmıştır.

2000 yılında sorumlu kadroların değişmesine rağmen işkenceyi uygulayanların adli ve idari takibat sonrası cezasız kaldıkları tespit edilmiştir.

Fizik koşulları müşahade hücreleri dışında oldukça iyi olan cezaevinde 2000 yılındaki incelemelerde muamele sorunlarında iyileşme hali gözlenmiştir. Bu konudaki iyileşmelerin

istikrarlı ve kalıcı olmaları konusunda daha fazla çabaya ihtiyaç vardır.

Cezaevi personeli ve dış güvenlik elemanları belli iyileşme göstermelerine rağmen hukuk devletinin kamu görevlileri olma bilincinden uzak, keyfi tutum ve önyargılarla hareket etmektedirler. Herkes her şeyi en iyi biçimde bilmekte olduğunu sanmakta ve eğitim talebi getirmemektedir.

İnfaz memurları kendi sorunlarını birebir yaşadıkları için dile getirebilmektedirler. Ancak yeterli eğitim almamış olmalarından, neyi-ne için yaptıklarını özü itibariyle bilmediklerinden, hizmet bilincinde olmadıklarından önerilerinde de açılım sağlayamamaktadırlar.

Oysa pratiğin içinde olmaları sebebiyle iyi eğitim almış olsalar, infaz politikaları, uygulamaları ve yapılması gerekenler hakkında tutarlı, etkin ve hizmete yönelik çözümler de önerebilirler. Eğitimin ve bilinçli hizmetin sağlanmasının önemi burada bir kez daha açıkça ortaya çıkmaktadır.

Müşahede koğuşları adı altında ifade edilen ama aslında disiplin hücresi koşullarında olan 80 hücrenin ve bu bölümün alt katının son derece kötü durumda bulunduğu, hem 1998 hem de 2000 yıllarında tüm hücrelerin dolu olduğu ve hücrelerde uzun süre kalındığı tespit edilmiştir. 21. yüzyılda bu tablo ve bu anlayış son derece üzücüdür.

Cezaevinde kapasitenin çok üzerinde tutuklu ve hükümlü bulunmaktadır. Bu durum oldukça iyi olan (müşahedeler dışında) fiziki koşullarına rağmen Cezaevini yetersiz hale getirmektedir.

1998 yılına göre 2000 yılında azalmakla birlikte, hastalıklı, bakımsız, her tarafı kesik içinde olan hükümlü ve tutukluların bulunması çağdaş Türkiye görüntüsü ile büyük bir çelişki yaratmaktadır.

Elazığ E Tipi Kapalı Cezaevinde son on sene içinde hastalıkları nedeni ile hastanede öldükleri ifade edilen 5 kişi mevcuttur. 1998 öncesi bir kişi koğuşta kendisini asarak, 09.01.1999 tarihinde de bir başka mahkum koğuşta işlenen cinayet sonrası ölmüştür. Yine 30.10.1999 yılında müşahede hücresinde suda boğularak öldüğü söylenen bir diğer mahkum da dahil olmak üzere toplam 3 ölüm mevcuttur. Bu ölümler yaşama hakkının cezaevi koşullarında ne denli korunup güvence altında olduğu konusunda Heyetimizde açık kuşku yaratmıştır. Bu ölüm vakalarının yeniden derinlemesine incelenmesi gerekir.

1998 yılında yapılan incelemelerden sonra her ne kadar idari ve adli takibatlarda ceza verilmemiş ve beraat kararı alınmışsa da cezaevi ve ıslahevinin sorumlu savcılarının ve müdürlerinin değişmiş olduğu görülmüştür. İyileşme yönünde olumlu değişiklikler mevcuttur. Ancak yeterli değildir. Konu özü itibariyle infaz politikaları olarak ele alınmalıdır. Kalıcı ve çağdaş infaz politikaları oluşturulmalıdır.

Cezaevi olanakları dikkate alındığında sosyal ve kültürel etkinlikler ile topluma kazandırılma çabalarının yetersiz olduğu, sağlık ve eğitim etkinliklerinin de daha fazla özen istediği görülmüştür.

Sosyal programlara uyum, rehabilitasyon ve aileye yönelik koruma gibi çağdaş yaklaşımlar henüz uygulanamamaktadır.

Tutuklu ve hükümlülerin hemen tümünün af beklentisi içinde bulundukları ve bu nedenle morallerinin bozuk olduğu saptanmıştır.

D. SONSÖZ

Bu çalışmanın raporu kadar eklerindeki 1998 ve 2000 yılı inceleme tutanakları da acı gerçeklerle dolu olup ilgililer tarafından ivedilikle değerlendirilmelidir.